Çocuklarla Dinî Sohbetler: II

İSLAM

Cemaleddin Hocaoğlu (Kaplan)
Emîr'ül-Mü'minîn ve Halîfet'ül-Müslimîn
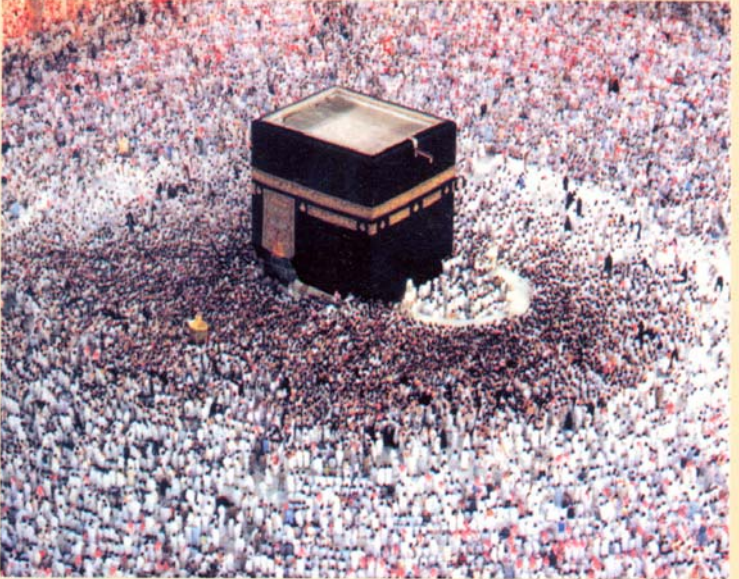
Hilâfet Devleti

ÇOCUKLARLA DİNİ SOHBETLER: II

CEMALETTİN KAPLAN
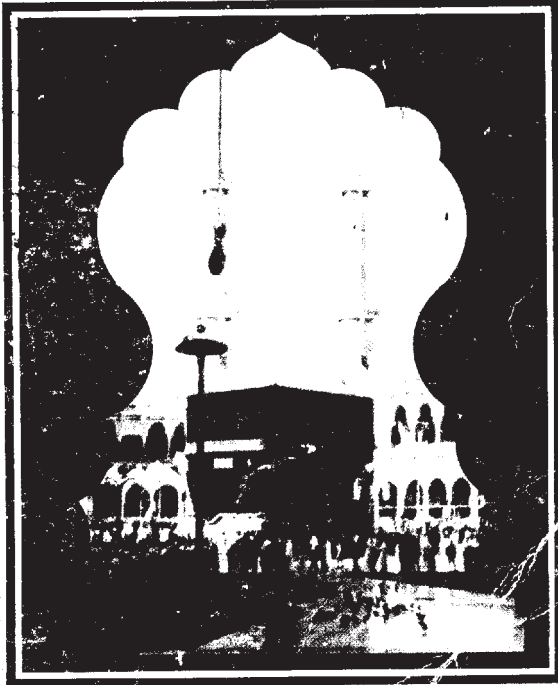
5. BASKI

-Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla-

Hilâfet Devleti Yayınıdır

C. Sani 1421 (Eylül 2000)

Adres:

Hilâfet Devleti

Neusser Str. 418, 50733 Köln, Almanya

Tlf: +49/(0)221/976553-0 Faks: +49/(0221/976553-6

Internet adresimiz: http://www.hilafet.de - www.hilafet.org

İÇİNDEKİLER

بسم الله الرحمن الرحيم

MUKADDİME

RAHMETLİ HALİFE'MİZİN ESERLERİNİ YAŞATACAĞIZ!

İnsanlar eserleriyle yaşarlar!
Hele o eserler maneviyata dayanırlarsa!

Onun için Rahmetli Halife'mizin bize bırakmış olduğu manevî hazine mesabesindeki, „Çocuklarla Dinî Sohbetler" dizisinin ikincisi olan **„İSLAM"** başlıklı bu eseri, siz küçük ve büyük okuyucularımız için peyder pey Ümmet-i Muhammed Gazetesi'nin sütunlarında yayınlanarak, tekrar baskıya verilmiştir.

Bu eseri pür-dikkatle okuyup, belleyerek, İslam'ı hayatımızda şiar edinmemiz en büyük emelimizdir!

محمد متين مفتى اوغلى بن جمال الدين (قاپلان)

أمير المؤمنين و خليفة المسلمين

Bu kitap, Avrupa'da küfürle, imansızlıkla başbaşa bırakılmış müslüman çocukları için yeniden bastırılmıştır. Cenab-ı Hakk tesirini halk etsin! Amin!..

Müellif

- **„Her doğan çocuk, İslam fıtratı üzerine doğar!“**
- **„Çocuğunuz açık konuşmaya başladığı zaman, ona „La ilahe illallah“ı öğretiniz!“**
- **„Yedi yaşına geldiği zaman çocuğunuza namaz kılmayı emrediniz. On yaşına geldiği zaman kılmazsa tedip ediniz ve yataklarını da ayırınız!“**
- **„Anne ve babanın terbiye etmediği bir kimseyi zaman terbiye eder. Zamanın terbiye etmediği bir kimseyi ise cehennem ateşi terbiye eder!“**

(Peygamberimiz’in mübarek sözlerinden)

GİRİŞ

Medh-sena, hamd-şükür kâinatın sahibi, âlemlerin Rabb'ı, her şeyi ezelî ilmiyle bilen, hür iradesiyle takdir eden, her şeyi işiten ve duyan, gökyüzünü güneş ve ay gibi nûranî varlıklarla süsleyen, yeryüzünü canlı ve cansız yaratıklarla donatan, sonsuz nimetlerini insanoğluna bahşeden, ibadete layık ve müstehak yüceler yücesi Allah'ımıza!

Salât-selam kâinatın Efendisi, peygamberlerin sonuncusu, gözümüzün nuru, başımızın tacı Hazreti Muhammed (s.a.v.)'e ve Onun yolunda giden âline ve ashabına!

Bundan evvelki sohbetlerimizde dünyaya gelişimizin hikmet ve gayesini anlatmış, bu arada hayatın manasını, yaratılışdaki gayenin yalnız Allah'a kul olmak olduğunu ifade etmiş, insanın insanca yaşamasının ancak Allah'a kul olmakla mümkün olabileceğini açıklamıştık.

Evet, yine tekrar ediyorum: Elhamdülillah, insan olarak dünyaya geldik. Bu Allah'ın bir lütfu. Fakat asıl mârifet; insanca yaşamak, insan olarak ölmek ve yine insan olarak Allah'ın huzuruna çıkmaktır. İnsanca yaşamak için de İslam'ca yaşamamız şarttır. O halde İslam'ı çok iyi bilmek, bildiklerimizi yapmak, her yerde ve her zaman başkalarına iyi örnek olmak gerekir.

İslam nedir?

Çocuklar! İslam kelimesi; Hakk dinin ismidir. Hak din de Allah'ın kanunundan ibarettir. Bu kanun ise, bazılarının zannettikleri gibi, Hz. Muhammed'le başlamış değildir. Hakk dinin tarihi çok eskidir. Hem insanlığın tarihi kadar eskidir. Bu din, yani İslam dini, ta Hazreti Adem babamızla başlamıştır. Adem babamız ilk insan, ilk müslüman ve ilk Peygamber'dir. Adem babamızdan sonra gelen bütün peygamberler, bu dini anlatmışlar, bu dini belletmişler ve bu dini öğretmişlerdir. Gele gele son Peygamber Hazreti Muhammed (s.a.v.)'e, bizim Peygamberimiz'e kadar gelmiş, Peygamberimiz de unutulmuş, kaybedilmiş bu hak dini Allah'tan aldığı emirlerle yeniden öğretmiş ve tamamlamıştır.

Dinin tarihi:

Din, „Allah'ın koyduğu bir kanundur ki, insanoğlunu kurtuluşa ve yükselişe ulaştırır!“ Yani insanoğlu bu kanuna gönül rızası ile uyar, candan inanır, gönülden bağlanır, yap dediğini yapar, yapma dediğinden sakınırsa... İşte bu din onu hem dünyada, hem ahirette, hem de ikisinin arası olan mezar hayatında rahata kavuşturur.

Din deyince, bizim dinimiz; yani İslam Dini akla gelir. Dinlerin en yücesi olan dinimize inanan kişinin gönlü rahat, kalbi toktur. Gözü dolu, korku yoktur. Amel temiz, sevap çoktur. Hesap düzgün, günah yoktur. Keder nedir asla bilmez. Elem nedir asla çekmez. Gelecekten

korku duymaz. Geçmişine hasret çekmez. Elhasıl hayatı kendisinden, kendisi de hayatından memnundur. Dinin dört bölümü vardır:

1- İtikad bölümü (İman meselelerinden bahseder),

2- İbâdet bölümü (İslam'ın beş şartından bahseder),

3- Muâmelat bölümü (İnsanların birbirlerine karşı nasıl muamelede bulunacaklarını anlatır),

4- Ukûbat bölümü (Hukuka tecavüz edenleri hesaba çekmek için koyduğu cezalardan bahseder).

Birinci kitabımızda dinin itikad bölümünden bahsetmiş, imanın altı şartını anlatmıştık. Bu kitabımızda ise, dinin ikinci bölümünden yani ibadetten bahsedeceğiz. Bu bölüme özel olarak „İSLAM“ denir, „İslam'ın beş şartı“ ismi verilir.

Önce İslam'ı târif edelim:

İslam: „Hz. Muhammed (s.a.v.)'in Allah (c.c.) tarafından getirdiği emir ve yasaklara boyun eğmek, rıza göstermek, bütün varlığıyla Allah'a teslim olmak“ demektir.

İslam'ın şartları:

İslam'ın şartları beştir:

1- Kelime-i Şehadet getirmek,

2- Günde beş vakit namaz kılmak,

3- Zekât vermek,

4- Ramazan ayında oruç tutmak,

5- Kâbe'yi haccetmek.

Çocuklar! İmanlı insanların bu vazifeleri yapmaları şarttır. Bunları yapmayanlar büyük günaha girerler. Kabul etmiyenler de -Allah korusun!- dinden çıkar, kâfir olurlar. Çünkü bunların her biri farzdır. Allah'ın kesin emirleridir. Ayet ve hadis'lerle farz oluşları sabittir. Bunları sırası geldikçe göreceğiz. Sevgili Peygamberimiz'in bir hadis'inde:

„İslam şu beş şey üzerine kurulmuştur: Allah'tan başka ilâh olmadığına, Hz. Muhammed'in Allah'ın kulu ve Resulü olduğuna şehadet etmek; namaz kılmak; zekât vermek; Ramazan orucunu tutmak; -gücü yetene- Kâbe'yi haccetmek!"

İslam'ın beş şartından bazıları günlük, bazıları yıllık, bazıları da ömürlük ibadettir. Namaz günlük, zekât ile oruç senelik, hac ile Kelime-i Şehadet de ömürlük (ömürde bir defaya mahsus) ibadetlerdir. Tabii Kelime-i Şehadet'i çok söylemek daha sevabtır.

Müslümanlık zor bir din değildir. Gafillerin, kötü niyetlilerin veya din düşmanlarının ağzına bakmayın; onlar, ya İslam'ı bilmiyorlar veya bilmek istemiyorlar. Dinimiz çok kolay bir dindir. Biz, müslümanlanığımızı hiç yorulmadan yapabiliriz. Dinimizin emirlerini kolayca yerine getirebiliriz. Dinimizin bize yüklediği vazifeler ne ki? Sadece onbir şey, değil mi? Oniki bile değil. Bu onbir şeyden altısı imanın şartı, beşi de İslam'ın şartıdır.

İmanın altı şartını yerine getirmek için ne paraya ihtiyaç var, ne de pula. Gidip-gelmeye de lüzum yok. Oturup-kalkmak da istemez. Ya? Sadece inanmak, kabul ve tasdik etmektir. Bir insan bu altı şeye böylece

inandı mı, o artık onbir dinî vazifeden altısını yapmıştır.

İslam'ın beş şartına gelince bunlar da kolaydır. Bakınız!

Hacc: Haccetmek ömürde bir defa farzdır. O da kime biliyor musunuz? Yalnız zenginlere, fakirlere yok. Fakirler bundan muaf tutulmuş. Hem bu zevkli bir şey! Para olduktan sonra güzel bir seyahat! Bunu kim istemez ki?!.

Zekât: Bu da yalnız zenginlere farzdır. Hem senede bir defa! Zekâtın farz oluşu, fakir-fukaranın canına minnet, çünkü onlar bundan yardım görecek, zekât kendilerine verilecektir.

Zekât verme de çok zevkli bir şeydir. Başkalarına yardım etmek, öksüzlerin, düşmüşlerin, yoksulların, yolda kalmışların imdadına yetişmekten daha güzel bir şey olur mu? Ne kadar tatlı bir şey, Allah ona bol mal vermiş, bol servet vermiş, bol para vermiş de o da bunun kırkta birini fakire veriyor, otuz dokuzu kendisinde kalıyor. Bunu kim yapmaz ki?!. Aklı ve imanı olan herkes bunu seve seve yapar.

Kelime-i Şehadet: Erkek-kadın her müslümana farz ise de ömürde bir defa söylenmesi (ikrar edilmesi), zor bir şey mi? Hayır, hem parasız bir şey. Ömürde bir defa değil, bin defa getirilsin!..

Oruç: Bu da senelik bir ibadettir. Zengine de fakire de farzdır. Bu da aynı zamanda parasızdır. Hem orucun kendisine has zevki, kendisine has heyecanı vardır. Ramazan müslümanlara feyiz getirir, bereket getirir, huzur getirir.

Sizin gibi çocuklar bile, Ramazan ayının gelmesinden zevk ve heyecan duyarak, bu feyizli merasime katılırlar. Demek ki, oruç da zor ve çetin bir vazife değilmiş!..

Namaz: Namaz da zor ve güç bir şey değildir. Gerçi namaz, zengin-fakir, erkek-kadın, hasta-sağlam her müslümana farz ise de, hem de günde beş defa geliyorsa da, ne demek olduğunu hakkiyle bilenler ve bu şuura varanlar için namaz huzur verici ve zevkli bir ibadettir.

Ekmek, su, hava insan için ne kadar mühim ise, namaz da en azından bir o kadar mühimdir. Başka ifade ile, bedenimizin ekmek, su veya havaya ne kadar ihtiyacı varsa, ruhumuzun da en az bir o kadar namaza ihtiyacı vardır. Bunun gibi, insan günde birkaç defa yemek yemekten, su içmekten yoruluyor mu? Usanç duyuyor mu? Artık yeter diyor mu?..

Hayır!

Neden?

Çünkü bir taraftan zevk alıyor, bir taraftan da mühim bir ihtiyacını gideriyor. Namaz da böyledir, hem günlük zevk kaynağı, hem de ruhî varlığın bir ihtiyacıdır!

Üstelik namaz, insanoğlunu günde beş defa Yaratanın huzuruna çıkaran ve her gün ilâhî huzurdan beş defa zevk almasına sebep olan bir ibadettir. Çünkü namaz, mü'minin mirâcıdır. Mü'min, bu güzel ve kudsî ibadet yolu ile günde beş kere urûc ediyor, yükseliyor, yüceler yücesi Mevlâ'nın huzuruna kabul ediliyor... Ve burada, **„Ya Rabb'i! Yalnız Sana ibadet eder, yalnız Sana kul olur ve yardımı yalnız Sen'den**

beklerim!..“ mealindeki Fatiha Suresi’nin cümlelerini tekrar ederek, ibadetini Mevla’sına arz ediyor ve her hâlükarda muhtaç olduğu yardımı O’ndan istiyor...

Elhasıl, namaz da zor ve külfetli bir şey değilmiş, bilakis kolay, tatlı ve zevkli bir vazife imiş! Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.);

„Ben hayatımın en saadetli dakikalarını, ömrümün en zevkli anlarını namazda buluyorum!“ buyurmak suretiyle bu gerçeğe işaret etmiştir.

Çocuklar! Görüldüğü gibi, İslam dininin insana yüklediği vazifelerin sayısı hem çok az, hem de bu vazifeler çok kolay. Yüce Mevla’mız yüce Kitab’ında şöyle buyuruyor ve diyor ki: **„Allah, dinde üzerinize hiçbir zorluk, hiçbir güçlük kılmamıştır.“**

„Allah, hakkınızda kolaylık ister, güçlük dilemez.“

Peygamberimiz de, **„Dinde üzerimize zorluk var mıdır?“** şeklinde sorulan bir suale cevaben;

„Ey insanlar! Allah’ın dini kolaydır“ demiş ve bu cevabı üç defa tekrar etmiştir.

Esasen bunlar; bütün bu ibadetler birer külfet ve birer zahmet değil; bilakis bunlar birer nimet ve birer rahmettir. İnsan, şerefini, saadetini, huzurunu ancak bu kudsî vazifelerini yapmakla ve bu şuura varmakla bulur. İşte o zaman, hayatı kendisinden memnun, kendisi de hayatından memnundur.

Şimdi tafsilata geçelim.

Birinci Bölüm:
ŞEHADET KELİMESİ

Kelime-i Şehadet, ömürlük bir ibadettir. Yani imanlı erkek-kadın her insana ömründe bir defa Şehadet getirmesi farzdır, Allah'ın kesin emridir. İslam'ın beş şartından biridir.

Çocuklar! Şehadet kelimesinin metni şudur:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

„Eşhedü en lâ ilahe illallah ve eşhedü enne Mühammeden abdühû ve Resulüh.“

Manası:

Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur. Ve yine şehadet ederim ki, Hz. Muhammed Allah'ın hem kulu hem de Resulü (Peygamberi)'dir.

İşte farz olan İslam'ın beş şartından biri bulunan, bu şehâdet kelimelerini, olduğu gibi ezberlemek, manalarını bilmek ve bunları kalb ile kabul, dil ile ikrar (söylemek) etmektir.

Esasen dil ile ikrar, İslam'ın beş şartına girer. Yoksa bu hakikatleri kabul ve tasdik etmek, imanın şartlarından biridir ki, biz bu hususu iman bahsinde söylemiştik.

Bu kelimeye neden şehâdet kelimeleri denir bunu hiç düşündünüz mü?

Şahid demek, her şüpheden uzak olarak, göz ile gördüğünü veya kulak ile işittiğini hâkim huzurunda ifade etmek ve söylemektir. Bu kelimeye şehadet kelimeleri adı verilmesinin sebep ve hikmeti şu olsa gerek:

Müslüman, yeryüzünde hakkın şahididir. Her yerde ve her zaman haktan yana olacak, inkârcılara karşı hakkı söyleyecek ve hakkın şahidi olacaktır. Allah'ın varlığı ve birliği ile Hz. Muhammed (s.a.v.)'in son Peygamber olduğunu kabul etmeyen, inkâra sapan birini gördü mü, hemen onun karşısına çıkacak, ona „Sus!" diyecek, „Allah'ın varlığı da, birliği de ve Hz. Muhammed (s.a.v.)' in Peygamberliği de hakikatın ta kendisidir. Bu hakikatlerin ben şahidiyim, tek başıma da kalsam, bütün dünyaya karşı şahidliğimi yapacağım. Allah vardır ve birdir. Hz. Muhammed (s.a.v.) de O'nun kuludur ve Peygamberidir!" diyerek şahitlik vazifesini yapmış olacaktır.

Kur'an-ı Kerim'de bu husus şöyle anlatılır:

„...Peygamber size karşı hakkın şahidi, siz de (Ey müslümanlar!) bütün insanlara karşı hakkın şahidi olacaksınız!.."

Bu hikmete binaendir ki, müslümanlar, günde beş defa bütün minarelerde bu hakikatı bütün cihana ilân ederler, bu suretle de üzerlerine almış oldukları şahitlik vazifesini yapmaya çalışırlar.

O halde çocuklar! Siz de böyle olacaksınız. Yüceler

Yücesi Yaradan'ımızın varlığını ve birliğini ve Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.)'in son Peygamber olduğunu cihana ilân edecek, bilhassa inkârcılara karşı, bu hakikatleri ve bu gerçekleri gayet gür ve bilgili bir sesle haykıracaksınız...

Geniş günlerinizde ve serbest zamanlarınızda, Allah'ın size vermiş olduğu bu emaneti, bu şahitlik vazifesini yerine getirirseniz, Allah da dar günlerinizde, müşkil zamanlarınızda size yardım edecek, hem ölüm döşeğinde, hem de mezarda sorgu melekleri geldiğinde bu Kelime-i Şehadet'i size nasip edecektir. Buna binaen siz de (inşaallah) müslüman olarak ölecek, müslüman olarak mezara girecek ve müslüman olarak kalacaksınız. Doğumunuz temiz, hayatınız temiz, ölümünüz temiz ve nihayet ömrünüz temizdir. Allah (c.c.) cümlemize bu güzel halleri nasip eylesin. (Amin!)

İkinci Bölüm:
NAMAZ

İslam'ın beş şartından biri de namazdır. Namazın farzları var, vacipleri var, sünnet'leri var, müstehapları vardır. Namazda işlenmesi mekruh olan, haram olan, müfsid olan şeyler de vardır. İşte şimdi bunlardan kısaca bahsedeceğim.

EF'ÂL-İ MÜKELLEFÎN:

Esasen dinde bir takım usul ve kâideler, bir takım terim ve hükümler vardır ki erkek-kadın her müslümanın bunları bilmesi lazımdır. Bunlara **„Ef'âl-i Mükellefîn“** veya **„Şer'î hükümler“** denir ki sayıları sekizdir:

1- Farz,
2- Vacib,
3- Sünnet,
4- Müstehab,
5- Mübah,
6- Haram,
7- Mekruh,
8- Müfsid.

1- FARZ NEDİR?

Farz Allah'ın kat'î emirleridir. Mesela; beş vakit namaz kılmak, oruç tutmak, zekât vermek, hacc etmek birer farzdır, Allah'ın kesin bir emridir. Bunlar şüphe bile kabul etmez delillerle sabit olmuştur.

Farz iki kısımdır:

1- Farz-ı ayn,

2- Farz-ı kifâye.

a) Farz-ı ayn: Her müslümanın bizzat işlemesi lâzım gelen farz demektir. Yani herkes yapacak, bir kısım insanların yapmasıyle diğer bir kısımdan düşmüş olmaz. Beş vakit namaz ve oruç gibi farzlar bu kısma girer.

b) Farz-ı kifâye: Aslında her müslümana farz ise de, yeteri kadar kişilerin yapmasıyle diğerlerinden sâkıt olur, düşer. Yani herkes sorumluluktan kurtulur. Fakat hiç bir kimse yapmazsa, o zaman herkes vebal altındadır, günahkâr olur. Cenaze namazı kılmak, hafız olmak gibi farzlar da bu kabildendir, kısımdandır.

Farzı işleyene bol sevab, işlemeyene azap vardır. İnkâr eden dinden çıkar.

2- VACİB NEDİR?

Kesin olmayan delil ile sabit olan, yani dayandığı delilde bir nevî şüphe, bir nev'î ihtimal bulunan ve bu suretle kesinliği zedelenen bir hükümdür. Vitir namazı, bayram namazları, tilâvet secdesi, fıtır sadakası, kurban kesmek gibi ki, bunlardan her biri farz değil,

birer vacibtir. Çünkü bunlardan her biri kesin delil ile değil, ihtimalli delil ile sabit olmuştur.

Vacibi yerine getirene sevab, terk edene de azap cezası vardır.

3- SÜNNET NEDİR?

Sünnet, Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) çok zaman devam ettiği, bazen da terk ettiği ibadetlerdir. Sünnet iki kısma ayrılır:

a) Sünnet-i müekkede:

Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) devam edip pek az terk etmiş oldukları sünnet'tir. Sabah, öğle, akşam namazlarının sünnet'leri ile cemaatle namaz kılmak gibi.

b) Sünnet-i gayr-i müekkede:

Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) zaman zaman yapmış oldukları sünnet'lerdir. Yatsı ve ikindi namazlarının ilk sünnet'leri gibi.

Sünnet'lerin işlenmesinde sevab, terk edilmesinde de hafif ceza vardır.

4- MÜSTEHAP NEDİR?

Peygamber Efendimiz'in bazen yapıp bazen terk ettikleri şeylerdir. Kuşluk namazı kılmak ve sadaka vermek, mübarek günlerde oruç tutmak gibi.

Müstehabın işlenmesinde sevap vardır, fakat terkinde günah ve ceza yoktur.

5- MÜBAH NEDİR?

Mübah, yapılmasında sevap olmadığı gibi yapılmamasında da günah yoktur. Yani yapılması da yapılmaması da caizdir. Oturmak, kalkmak, helal olan şeylerden yemek, içmek gibi.

6- HARAM NEDİR?

Haram, Allah Teala Hazretleri'nin kesin olarak yasak ettiği şeylerdir. İçki içmek, kumar oynamak, adam öldürmek, zina etmek, ana ve babaya karşı gelmek haram olan şeylerdendir.

Haramı işleyen kişi ağır cezaya çarpılır.

7- MEKRUH NEDİR?

Mekruh, yapılmaması yapılmasından daha münasip, daha uygun, daha doğru olan şeylerdir. İki kısma ayrılır:

a) Harama yakın mekruh: Güneş doğarken veya batarken namaz kılmak gibi.

b) Helale yakın mekruh: Abdest alırken normalden çok veya az su kullanmak gibi.

8- MÜFSİD NEDİR?

Herhangi bir ibadeti bozan söz, fiil ve hareketlerdir. Namazda gülmek gibi.

NAMAZIN FARZLARI:

Çocuklar! Namazın oniki farzı vardır. Bunlardan altısı namazın dışında, altısı da namazın içindedir. Namazın dışındaki altısına **„Şart“** denir ki, bunların namaza başlamadan önce yerine getirilmesi gerekir. Bunlar namaza bir hazırlıktır. Bunlardan biri ihmal edilirse namaza başlanmaz, namaz sahih olmaz, yerine getirilmiş olmaz.

Namazın dışındaki farzlar:

Bu altı şart şunlardır:

1- Hadesten taharet (abdestsizlik veya cünüplükten temizlik),

2- Necasetten taharet (necis olan şeylerden temizlik),

3- Setr-i avret (görünmemesi gereken yerleri örtmek),

4- İstikbâl-i Kıble (Kıble’ye dönmek),

5- Vakit (her namazı vaktinde kılmak),

6- Niyyet (her namazın kendisine niyyet etmek).

Şimdi de bunların açıklamasına geçelim:

1- Hadesten Taharet:

Taharet, yani temizlik, iki kısma ayrılır: Küçük temizlik, büyük temizlik. Küçük temizlik abdest almak, büyük temizlik gusl etmek, yani boy abdesti almak demektir.

Küçük taharet (abdest almak):

Çocuklar! Abdest almadan namaz kılınamaz. Abdestsiz namaz sahih olamaz. Sahih olamıyacağı gibi büyük günah da işlenmiş olur. Çünkü abdest namazın

şartıdır ve aynı zamanda farzdır, Allah'ın kesin emridir. Farz olduğu ayet ve hadis'lerle sabittir. Yüce Rabb'imiz Kur'an-ı Kerim'de mealen şöyle buyuruyor:

„Ey iman edenler! Namaza kalkacağınız zaman yüzlerinizi, dirseklerinize kadar ellerinizi yıkayınız ve başlarınıza meshediniz ve ayaklarınızı topuklarınıza kadar yıkayınız.“ (Maide, 6)

Sevgili Peygamberimiz de şöyle buyurur:

„Allah, ne hiyanet malından verilen sadakayı kabul eder, ne de temizlenmeden (abdest almadan veya gusl etmeden) kılınan namazı.“ (Ebu Davud)

„Allah, abdesti bozulan birinin, (yeniden) abdest almadıkça namazını kabul etmez.“ (Ebu Davud)

„Namazın anahtarı abdest, tahrimi (içine giriş) Tekbir, çıkışı da selamdır.“ (Ebu Davud)

Farz oluşu yukarıdaki ayet ve hadis'lerle sabit olan abdestin kendi içindeki farzları da yine ayet ve diğer hadis'lerden anlaşıldığına göre dörttür:

ABDESTİN FARZLARI:

1- Yüzü bir kere yıkamak,

2- Elleri dirseklere kadar (dirseklerle beraber) bir kere yıkamak,

3- Başın dörtte birini meshetmek,

4- Ayakları topuk kemikleriyle birlikte bir kere yıkamak.

İşte abdestin farzları bunlardır. Bunlardan biri eksik olursa o abdest kabul olmaz, abdest olmayınca da namaz kabul olmaz.

ABDESTİN SÜNNETLERİ:

Çocuklar! Abdestin bu dört farzını yerine getirmekle namaz kılınabilirse de, abdestin, dolayısıyla namazın daha mükemmel, dörtbaşı mâ'mur olabilmesi için abdestin sünnet'lerini de bilmek ve yerine getirmek gerekir. Abdestin başlıca sünnet'leri şunlardır:

1- Abdestin başında Besmele çekmek,

2- Abdeste niyyet etmek,

3- Elleri bileklere kadar önce yıkamak,

4- Dişleri yıkamak,

5- Ağıza üç defa bol bol su almak,

6- Buruna üç defa su çekmek,

7- Başa kablama meshetmek,

8- Kulaklara meshetmek,

9- Uzuvları yıkarken, ayetteki sıraya riayet etmek,

10- Abdest uzuvlarını arka arkaya yıkamak,

11- Ovalamak,

12- Her uzvu üç kere yıkamak,

13- Ayak ve el parmaklarımızı ve varsa sakalımızı el parmaklarımızla hilallamak,

14- Boynumuza meshetmek.

ABDESTİN ALINIŞI:

Önce kollarımızı dirseklerimize kadar sıvarız. Mümkün ise yüksek bir yere Kıble'ye karşı otururuz.

Euzu Besmele çekeriz.

Ellerimizi üç defa bileklerimize kadar güzelce yıkarız.

Sağ elimizle üç defa ağzımıza su alırız. Her defasında

ağzımızı çalkalarız.

Dişlerimizi misvak ağaciyle veya fırça ile, bu da yoksa sağ elimizin baş ve şehadet parmaklarıyla oğuştururuz.

Sağ elimizle üç defa yine su alıp burnumuza çeker, sol elimizle de burnumuzu güzelce temizleriz.

Yüzümüzü üç defa iyice yıkarız.

Yüzümüzü yıkarken de abdest niyet ederiz. **„Ya Rabb'i! Senin rızan için abdest almaya niyet ettim!"** deriz.

Önce sağ kolumuzu, sonra sol kolumuzu dirseklerle beraber üç defa yıkarız.

Sağ elimizi ıslatıp başımızın en az dörtte birini meshederiz.

Tekrar her iki elimize su alır, her iki elimizin küçük veya şehadet parmaklariyle kulaklarımızın deliklerini, başparmaklarımızla da kulaklarımızın arkasını, geriye kalan her iki elimizin üç parmağının arkasiyle de boynumuzun iki tarafını meshederiz. En sonra da önce sağ sonra sol ayaklarımızı topuk kemikleriyle beraber üç kere yıkarız ve parmaklarımızın aralarını güzelce temizleriz. Böylece abdest tamamlanmış olur.

ABDEST DUALARI:

Eller yıkanırken:

Euzu Besmele'den sonra:

الحمد لله على دين الإسلام وعلى توفيق الإيمان وعلى هداية الرحمن ۝ الحمد لله الذي جعل الماء طهورا وجعل الإسلام نورا ۝

„Hidayet dini İslam ve iman üzerine bizleri kılan Allah'a hamd olsun! İslam'ı nur, suyu temiz kılan Allah'a hamd olsun!"

Ağıza su verirken:

اللهم اسقني من حوض نبيك كأسا لا أظمأ بعده أبدا ۝ اللهم أعني على ذكرك وشكرك وتلاوة كتابك ۝

„Allah'ım bana Peygamber'in Kevser havzından içir! Öyle ki, bir daha susuzluk yüzü görmeyeyim. Allah'ım! Seni zikretmek, Sana şükretmek ve Senin kitabını okumak için bana yardım et!"

Buruna su verirken:

اللهم لا تحرمني رائحة نعيمك وجنانك ۝

„Allah'ım! Nimetlerin ve cennetlerin kokusundan beni mahrum etme!"

Yüzü yıkarken:

اَللّٰهُمَّ بَيِّضْ وَجْهِي بِنُورِكَ يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ ۞

„Allah'ım! Bir takım yüzlerin ağardığı, bir takım yüzlerin karardığı günde benim yüzümü nurunla beyaz kıl!"

Sağ kolu yıkarken:

اَللّٰهُمَّ اَعْطِنِي كِتَابِي بِيَمِينِي وَحَاسِبْنِي حِسَابًا يَسِيرًا ۞

„Allah'ım! Amel defterimi sağımdan ver ve hesabımı kolay kıl!"

Sol kolu yıkarken:

اَللّٰهُمَّ لَا تُعْطِنِي كِتَابِي بِشِمَالِي وَلَا مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي

وَلَا تُحَاسِبْنِي حِسَابًا شَدِيدًا ۞

„Allah'ım! Amel defterimi solumdan veya arkamdan verme ve beni çetin hesaba çekme!"

Başı meshederken:

اَللّٰهُمَّ حَرِّمْ شَعْرِي وَبَشَرِي عَلَى النَّارِ وَاَظِلَّنِي تَحْتَ ظِلِّ

عَرْشِكَ يَوْمَ لَا ظِلَّ اِلَّا ظِلُّ عَرْشِكَ ۞

„Allah'ım! Derimi de, tüylerimi de cehennem ateşine haram kıl ve beni arşın gölgesinde gölgelendir!"

Kulakları meshederken:

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنِى مِنَ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ اَحْسَنَهُ ۝

„Allah'ım! Beni dinleyip, sözün en doğrusuna uyanlardan eyle!"

Boynu meshederken:

اَللّٰهُمَّ اَعْتِقْ رَقَبَتِى مِنَ النَّارِ

„Allah'ım! Boynumu cehennem ateşinden âzâd et!"

Sağ ayağı yıkarken:

اَللّٰهُمَّ ثَبِّتْ قَدَمَىَّ عَلَى الصِّرَاطِ يَوْمَ تَزِلُّ فِيهِ الْاَقْدَامُ ۝

„Allah'ım! Bir takım ayakların kaydığı günde benim ayaklarımı sırat üzerinde kaydırma!"

Sol ayağı yıkarken:

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ لِي سَعْيًا مَشْكُورًا وَذَنْبًا مَغْفُورًا وَعَمَلًا

مَقْبُولًا وَتِجَارَةً لَنْ تَبُورَ ۞

„Allah'ım! Sa'yimi meşkûr, günahımı mağfur, amelimi makbul ve ticaretimi len tebûr (daim) eyle!..“

ABDESTİN ÇEŞİTLERİ:

Farz, vacip ve mendup gibi abdestin çeşitleri vardır.

Farz abdest: Namaz kılmak, Kur'an-ı Kerim'e el sürmek için alınan abdestler farzdır.

Vacip abdest: Kâbe'yi tavaf etmek için abdest almak vaciptir.

Mendup abdest: Her zaman abdestli bulunmak, abdestli uyumak, uykudan kalkar kalkmaz abdest almak, işte bunlar da mendup abdestlerdir.

ABDESTİ BOZAN ŞEYLER:

Abdestli olmak her zaman devam etmez. Bazı hal ve hareketler vardır ki, abdestimizi bozarlar, yani bizi abdestsiz hale getirirler. Yeniden abdest almamız icab eder. Abdesti bozan hal ve hareketler şunlardır:

1- Necis olan şeylerin bedenimizden çıkması:

a) Abdestli olan insanın önünden veya arkasından idrar, necis, kan, kurt (tenya) gibi herhangi bir şeyin

çıkması abdesti bozar.

b) Yel çıkması da abdesti bozar.

2- Kusmak:

Ağız dolusu kusmak da abdesti bozar. Kusulan şey balgam olsun, yemek olsun veya su olsun. Şayet kusuntu ağız dolusu olmazsa abdest bozulmaz.

3- Kan veya irin çıkması:

Bedenin herhangi bir yerinden kan veya irin çıkıp kendi kendine akması da abdesti bozar. Yoksa bunların sadece yaranın ağzında gözükmesi abdesti bozmaz. Ağızdan çıkan kan, tükrüğe galipse, yani renk kırmızı veya kırmızıya yakınsa abdest bozulmuş olur.

4- Uyumak:

Uyumak da abdesti bozar. O derece uykuya dalmış ki, yanında konuşulanları işitmiyor veya yaslandığı şey çekilince düşüyor. Şayet yanında konuşulanları işitir veya yaslandığı şey kaldırıldığı takdirde düşmüyorsa bu derece uyuma abdesti bozmaz.

5- Bayılmak:

Baygınlık geçirme, sarhoş olma ve delirme de abdesti bozar.

6- Gülmek:

Baliğ (ergin) olan bir kimse namazda kahkaha ile gülerse, namazı fasit olacağı gibi, abdesti de bozulmuş olur. Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

„Sizden biriniz namazda kahkaha ile gülerse o, abdestini de namazını da yenilesin!“

Çocuğun namazda gülmesi abdestini bozmaz.

Gülme üç derecedir: Güldüğünü hem kendisi hem

de yanındaki işitiyorsa, -buna kahkaha ile gülme denir- namazı bozacağı gibi, abdesti de bozar. Kendisi işitir, fakat yanındaki işitmezse -buna Arapça'da dıhk tabir edilir ki- bu gülüş namazı fesada verirse de abdesti bozmaz. Bir de dudaklarının hareketinden ibaret olan ve „tebessüm" (gülümseme) adını alan gülme derecesi, ne namazı fesada verir, ne de abdesti bozar. Ancak, bu hareket namazda mekruh olur.

Gözyaşı abdesti bozmaz. Çıkmasına sebep ister ağlama olsun, ister başka bir şey olsun. Ancak gözünde ağrı varsa, çıkan yaşın kanlı olması ihtimaline binaen, abdest yenilenir.

Abdestsiz bir kimsenin Kur'an'a el sürmesi haramdır. Ancak Mushaf'ın kendisine bitişik olmayan kabı ile veya mendil gibi bir şeyle tutabilir. Kur'an-ı Kerim'in bir ayeti şu mealdedir:

„Onu (yani Kur'an'ı) ancak tertemiz olanlar tutabilir." (Vakıa, 79)

Diğer dinî kitaplara gelince; bunları abdestsiz olarak ele almak caizse de abdestli olarak almak daha evlâdır. Abdestsiz bir insanın ezberinden Kur'an okuması veya okuyan birini dinlemesi caizdir.

BÜYÜK TAHARET: (Boy abdesti almak)

Bu temizlik, dinde (gusl) kelimesi ile ifade edilir. Gusl (boy abdesti) iki kısma ayrılır:

1- Farz olan gusl,

2- Sünnet olan gusl.

Farz olan gusl dörttür:

1- Cünüblükten gusletmek.

Cünüblük ne demektir, sebebi nedir?

Cünüblük, abdestsizlik gibi manevî bir kirlenmedir. Sebebi ise uyurken olsun, uyanıkken olsun nutfenin, tenasül (idrar) organından dışarıya çıkmasıdır.

İnsanın ön avret yerinden dört türlü sıvı (mai) çıkar:

1- İdrar (sidik): Bu belli olan bir şeydir. Bundan sadece abdest bozulur.

2- Mezi (abdest bozan): Kaypak ve kaygandır. Hiç bir hareket hissettirmeden yavaşca idrar yolundan çıkar. Sebebi de ya cinslerin „erkek-kadın“ şehvet duygusu ile birbirlerine bakmaları, birbirlerini sıkmaları, öpmeleri veya bu gibi hareketleri düşünmeleridir. Ya da ortada hiç bir sebep yokken bedendeki bir gevşeme ve marazî (hastalık) bir haldir.

Böyle bir sıvının çıkmasından gusl lazım gelmez. Bu da sadece abdesti bozar.

3- Vedi: Bazen idrarın (sidiğin) arkasından çıkar. Kalın ve kaygan bir sıvıdır. Bundan da gusletmek icabetmez.

4- Meni: (İnsan tohumunun içinde bulunduğu) kaygan, sümüksü bir sıvıdır. Sebebini yukarıda açıkladığımız gibi, uyurken veya uyanıkken şehevi bir arzu ile ve hareketini hissettirerek çıkıvermesidir. İdrar yolundan böyle bir sıvının çıkması insanı cünüp yapar ve gusletmesi lazım gelir.

Önemine binaen, cünüblüğü gerektiren sebepler üzerinde biraz daha duralım:

Meni, genellikle şehvet ve cinsî arzu ile yerinden ayrılır, vücutta özel sarsıntı ve kesik kesik hareket meydana getirerek çıkar. İşte sebebi ne olursa olsun, meninin bu şekilde hareketi ve dışarıya çıkması, insanı cünüp yapar ve dolayısıyla boy abdesti alması lazım gelir.

Rüyada cünüp olmak:

Gerek erkek ve gerekse kadın rüya görür. Rüyasında herhangi bir kimse ile münasebette (cimada) bulunur, meni şehvetle yerinden ayrılarak boşanır. Bu kimse uyandığı zaman, edep yerlerinde yaşlık bulur veya yaşlık kurumuş, iz bırakmış olur. Bu hale **„rüyalanma, ihtilam olma, düş azma veya hamamcı olma“** denir. Bu halde gusletmesi lazımdır.

Edep yerlerinde veya elbisesinde yaşlık gördüğü halde rüyayı hatırlayamaz ise ne yapar? Kendi kanaatine başvurur ve düşünür: O yaşlığın meni olduğuna kanaat getirir veya tereddüt edip bir karar veremezse gusleder. Yok o yaşlığın **meni** değil de **mezi** veya **vedi** olduğuna kanaat ederse gusletmesi lazım değildir.

İmam Ebu Yusuf’un ictihadına göre ise, rüyayı hatırlamadığı takdirde gusletmesi lazım gelmez. Fakat ihtiyatlı olan birinci görüştür.

Rüyalanan kadının, edep yerlerinde yaş bulması şart değildir. Çünkü kadının menisi rahimine dökülür, dışarıya çımayabilir. Rüyayı görmesi ve rüyada lezzet hissetmesi kâfi geleceğinden gusletmesi lazımdır.

Bir erkek rüya görür ve fakat uyandığında bedeninde

veya elbisesinde ne bir yaşlık ne de bir iz bulamazsa gusletmesi lazım değildir.

2- Hayızdan kesildiğinde gusletmek:

Bu hal kadınlara mahsustur, erkeklerde görülmez. Türkçe'mizde kadınların bu haline çeşitli isimler verilir: „Adet hali, aybaşı hali, başının kirlenmesi hali, namazsız hali" gibi. Dindeki ifadesi ise „Hayız hali"dir.

Hayız: Kadınların rahminden gelen ve idrar yolundan dışarıya çıkan kandır. En az üç gün, en çok on gün devam eder. Üç gün tamam olmadan kesilirse, o kan, hayız kanı sayılmaz ve gusledilmesi icab etmez. En fazla on gün sürer. On gün tamam olduğu halde kesilmedi ise-kan akadursun- hemen gusledip namaza başlaması lazımdır.

Kesilme günü kadından kadına değişir; üç gün ile on gün arasında herhangi bir gün olabilir. Mesela dört gün olur, beş gün olur. On günü beklemek şart değildir. Şart olan kanın kesilmesi, artık bir daha gelmemesidir.

İki hayız (**âdet)** arasında en az onbeş gün bulunur. Birinci adetten temizlendikten sonra onbeş gün geçmeden kan gelmeye başlarsa bu hayız sayılmaz. O marazî (hastalık) bir kandır. Hayız kanı değildir.

İki âdet arasında en çok kaç gün bulunur?

Bu soruya belli gün veya belli ay söylenemez. Bu da kadından kadına değişir; bazen olur ki, onbeş günden fazla, bir aydan az olur, bazan araları bir kaç ay olur. Bazen da aradan seneler geçebilir.

3- Nifastan gusletmek:

Nifas nedir? Nifas doğum hadisesinin sonundaki bir

rahatsızlık halidir. Yani doğum yapmış bir kadında görülen kan gelmesi halidir.

Kesilme müddeti: Kesilme müddetinin azı için belli bir zaman verilemez. Belki doğumdan bir gün sonra, hatta bir saat sonra temizlenebilir. En çoğu ise kırk gün sürer.

Bu da kadından kadına değişir; doğumun hemen arkasından kesilebileceği gibi kırk güne kadar devam edebilir veya bu iki müddet arasında herhangi bir gün veya herhangi bir saatte kesilebilir.

Lohusa olan bir kadının kırk günü beklemesi şart değildir. Kanın kesilmesi şarttır. Kesildiği andan itibaren boy abdestini alır, namaz ve diğer ibadetlerini yapmaya başlar.

4- Meyyiti gusletmek:

Ölen bir kimsenin cenazesi ancak boy abdesti verildikten sonra kılınabilir. Yıkanmadan bir kimsenin cenaze namazı kılınmaz.

Bunun tafsilatını cenaze bahsinde göreceğiz.

Bu dört halde de gusletmek, boy abdesti almak farzdır. Allah'ın kesin emridir. Cünüp gezmek büyük bir günahtır.

Sünnet olan gusullere gelince: Cuma günü, bayram günlerinde, Arafat'ta vakfeye durmak için, ihrama girmek için gusletmek. Bunlar da birer Sünnet'tir, işlenmesinde sevap vardır. Terk edilmesinde günah yoktur.

Guslün Farzları:

Abdestin olduğu gibi, guslün de farzları var, sünnet'leri var, mekruhları vardır.

Farzları:

1- Mazmaza (Ağıza su vermek),

2- İstinşak (Buruna su vermek),

3- Bedenin bütününü (tepeden tırnağa) yıkamak.

Sünnetleri:

1- Guslün evvelinde euzü besmele çekmek,

2- Niyyet, niyyetin yeri kalbdir. Niyyet demek, insanın ne yaptığını kalben bilmesi demektir. Boy abdesti alacağına kalben niyyet ederken, dil ile de **„Niyyet eyledim cünüplükten temizlenmeye“** demesi de yerinde olur,

3- Bedenin herhangi bir yerinde necaset varsa onu yıkamak,

4- Avret yerini yıkamak,

5- Ellerini bileklerine kadar üç kere yıkamak,

6- Namaz abdesti gibi bir abdest almak,

7- Önce başa, sonra sağ omuza, daha sonra da sol omuza su dökmek ve iyice ovalamak,

8- İkinci defa yine aynı sıra ile su dökmek ve ovalamak,

9- Üçüncü defa yine aynı sıra ile su dökmek ve iyice ovalamak,

10- En sonunda ayakları yıkamak.

Sünnet ve âdâbına uyularak yapılan gusül böyledir. Şayet cünüp bir kimse sadece ağzına ve burnuna su çeker de akar suya veya büyük bir havuza dalar, her

tarafı ıslanmış olursa, bu kimse de temizlenmiş, cünüplükten çıkmış sayılır.

Guslün alınması:

Cünüp bir kimse gusletmeye kasdettiği zaman, kalbiyle niyyet eder, dili ile de „Cünüplükten guslediyorum!“ der.

- Ellerini bileklerine kadar üç kere yıkar,
- Edep yerini yıkar,
- Üç kere ağzına (dolu dolu), üç kere burununa (burun kemiğine kadar) su çeker,
- Yüzünü üç kere yıkar,
- Kollarını dirsekleriyle beraber üç kere yıkar,
- Başını mesheder,
- Başına, sağ omuzuna, daha sonra da sol omuzuna su döker,
- Bütün bedenini iyice ovalar ve böylece sıra ile su dökmeyi ve ovalamayı üç defa tekrar eder. En sonunda da ayaklarını yıkar ve elbisesini giyer.

Gusül yaparken veya abdest alırken suyu çok kıt kullanması veya çok israf derecesinde kullanması mekruhtur. Keza guslederken önünü veya arkasını kıbleye çevirmesi de mekruhtur. Sağ tarafını veya sol tarafını kıbleye döndürür.

TEYEMMÜM:

Çocuklar! Abdestsiz veya cünüp bir kimsenin, her zaman su ile abdest alması veya gusletmesi mümkün

olmayabilir. Mesela su bulamaz veya bulur da hasta olduğu için kullanamaz.

Şimdi bu adam namaz kılmasın mı? Veya cünüp mu gezsin?

Hayır!

Ne namazı geçirecek, ne de cünüp gezecek. Onun da kolayı var. Ne yapar?

Teyemmüm yapar. Teyemmümle hem cünüplükten çıkmış olur, hem de abdest almış sayılacağından namazlarını kılar. Mübarek dinimiz kolaylık dinidir. Her şeyin kolay tarafını emretmiş, tavsiye etmiştir.

Teyemmüm nedir, ne ile yapılır?

Teyemmüm toprakla yapılır. Ama temiz toprakla. Temiz toprak her yerde bulunur. Belki her yerde su bulunmayabilir. Aslında toprak insanın yabancısı değildir. İnsanın asıl mayası ve hamuru topraktır. İnsanoğlunu topraktan yaratan büyük Yaratıcı, cünüplükten çıkmak veya abdest almak isteyen insana, su bulamadığı veya su kullanmaya imkân bulamadığı takdirde toprakla teyemmüm etmesini emretmiştir. Yüce Mevlâ'mız Kitab'ında;

„Eğer su bulamaz iseniz, temiz toprakla teyemmüm ediniz!“ buyurmaktadır.

Teyemmüm hakkında hadis'ler olduğu gibi, İslam uleması da bunu ittifakla kabul etmiştir.

Yeri bilinen bir sudan en az dört bin adım uzakta bulunan veya dört tarafa doğru dörtyüzer adım giderek aradığı halde su bulamayan kimse toprakla teyemmüm eder.

Abdestsiz veya cünüp bir insan, su ile de abdest alamıyacak veya gusledemiyecek derecede hasta ise veyahut hava o kadar soğuk ki, abdest aldığı veya guslettiği takdirde donma veya hasta olma tehlikesiyle karşı karşıya kalacaksa o kimse teyemmüm ederek namazını kılar vesair ibadetini yapar.

Teyemmüm nasıl yapılır?

Teyemmümün bir şartı, iki de rüknü vardır.

Şartı niyyettir: Teyemmümde niyyet etmek şarttır. Abdest ve gusülde, yukarıda gördüğünüz gibi, niyyet sünnet'tir.

Rükünleri: Ellerini toprağa veya toprak cinsinden (taş, tuğla, kiremit gibi) olan bir şeye bir defa vurup yüzüne, bir defa daha vurup kollarına (dirsekleriyle beraber) mesheder. Bu suretle teyemmüm yapmış olur, yani abdestsiz ise abdest etmiş, cünüp ise gusletmiş sayılır. Artık namazını da niyazını da yapar.

Ancak, suyu bulacağını ümit eden kimse acele etmemeli, hemen teyemmüm edip namazını kılmamalı, vaktin sonuna kadar namazı tehir etmelidir. Böyle yapması müstehaptır. Bir teyemmümle istediği kadar namaz kılabilir.

Cünüplükten teyemmüm ile abdestsizlikten teyemmüm ikisi birdir. Aynı şekilde yapılır. Arada bir fark yoktur.

Teyemmümü bozan şeyler:

Abdesti bozan şeyler teyemmümü de bozarlar. Fazla olarak, teyemmümlü olan bir kimsenin suyu görmesi veya hastalıktan iyi olması teyemmümü bozar. **„Su**

bulununca teyemmüm bozulur!" sözü de buradan alınmıştır. Suyu bulan veya suyu kullanmaya gücü yeten ne yapar? Su ile abdestini alır ve şayet cünüp idiyse gusleder. Bu şarttır!

Bu adam teyemmümle kıldığı namazları kazâ eder mi?

Hayır, kazâ etmez! Çünkü teyemmümle kıldığı namazlar sahihtir.

MESH:

Abdest alırken el ile sıvamaktır.

İki kısma ayrılır:

1- Mestler üzerinde meshetmek,

2- Sargı üzerinde meshetmek.

Mest: Ayakları topuklarla beraber örten ve âdi yürüyüşle birbiri ardından on iki bin adım veyahut daha fazla yürünebilen, içine kolayca su almayan ve her birinin topuklarından aşağısında ayak parmaklarının küçüğü ile üç parmak kadar delik, sökük yırtık bulunmayan, boğaz olarak bacakta duracak kadar kalın olan ayakkabıya **mest** denir.

Mestler üzerine meshetmesi nasıl olur?

Ayaklarına mesh giymiş olan kişi, elini ıslatarak parmakları açık olarak, sağ ayağının parmak uçlarının üstünden başlayarak topuk üstüne doğru çeker. Sol ayağına da sol eliyle aynı şekilde yapar. o şekildeki mestler üzerinde parmak izleri belli olacak şekilde bunu yapar.

Meshin müddeti:

Misafir olmayan kişi, mestleri ayaklarından hiç çıkarmadığı taktirde, mestleri üzerine bir gün bir gece (24 saat süre ile) mesheder. Misafir ise üç gün üç gece (72 saat süre ile) mesheder.

Müddetin başlangıcı, mestleri giydiği andan itibaren değil de mestleri giydiği ilk abdestin bozulduğu andan itibaren başlar. Bu hususu bir misalle açıklayalım:

Öğle vaktinde abdest aldı, ayaklarını yıkadı ve mestlerini giyindi. Bu abdesti mesela o günün yatsı vaktinde bozuldu. Bu adam ertesi gün, ta yatsı vaktine kadar mestleri üzerine mesheder.

Mestler üzerine meshi bozan şeyler:

1- Ayağının çoğunun mestlerden dışarı çıkması,

2- Herhangi birinde en az üç parmak kadar yırtığın bulunması,

3- Mesh müddetinin doluvermesi.

Bu saydığımız üç madde, mestler üzerine mesh verilmesini bozar.

Sargı üzerine mesh etmek:

Yüce dinimiz daima kolay olanı emreder. Bu cümleden olarak, abdest uzuvlarından birinde veya bedenin herhangi bir yerinde yara veya kırık varsa, abdest alırken veya guslederken yarayı yıkamak zarar veriyorsa yara üzerine meshedilir. Bu da zarar veriyorsa yara üzerine veya kırık üzerine sarılan sargıya mesh edilir.

Özür sahibi:

Çocuklar! Herkesin sıhhati yerinde olmayabilir. İnsan çeşitli hastalıklara ve ârızalara mübtela olabilir. Bunlardan biri de özür sahibi olanlardır.

Özür sahibi kimdir?

Vücudunun herhangi bir yerinde abdesti bozacak bir şey, devamlı şekilde çıkıyor. Mesela: Mütemadiyen burnu kanıyor, idrarını tutamıyor, oturağından sık sık yel çıkıyor veya yarasından kan veya irin damla damla devamlı şekilde akıyor... İşte bu insana **„Özür sahibi“** denir. Bu çeşit özre sahip olma nasıl **başlar**, nasıl **devam** eder, nasıl **sona** erer? Bu meselede şu üç şeyi çok iyi kavramak lazımdır:

1- Başlaması:

Özrü (yani abdesti bozan şeyin çıkması) bir namaz vaktinin tamamını dolduruyor. Öyle ki bir namaz vaktinin evvelinden âhirine kadar akmadığı bir zaman bulamıyor ki abdestini alsın da namazını kılsın. Başka bir ifade ile; bir namaz vaktinde abdest alıp namazı kılacak bir boşluk bulamıyor. Abdestini veya namazını bitirmeden az da olsa mutlaka bir şey akıyor. Artık bu adam özür sahibi olmuştur.

2- Devam etmesi:

Özür sahibi olma hali bir kere sabit olduktan sonra artık özrün çıkması, bir namaz vaktini doldurması şart değildir; Bir vakitte bir defa gelmesi kâfidir.

3- Sona ermesi:

Herhangi bir namaz vaktinin tamamında, müptelâ olduğu özür, hiç kendini göstermiyor, yani tamamen

kesilmişse, o adam özür sahibi olmaktan çıkmıştır.

Özür sahibi namazını nasıl kılacak?

Namaz için hiçbir özür yoktur. Bir özre tutulan kimse de namazdan affedilmemiştir. O da diğer sağlam insanlar gibi her vaktin namazını kılacaktır.

Ama nasıl kılacak?

Kan geledursun, idrar akadursun veya yel çıkadursun... abdestini alır, namazını kılar. Mademki özür sahibidir, bu çıkan şeyler abdestini bozmaz. Ancak bu kişi, namaz vakti geldikten sonra abdestini alır. (Vakit gelmezden önce abdest almaz) Vakit geldikten sonra aldığı abdest, ikinci vakit gelinceye kadar devam eder. Bu arada farz kılar, sünnet kılar, kaza kılar, nafile kılar, hepsi olur. Vakit çıkınca artık onun abdesti bozulmuştur. Yani vakti için abdest alacaktır. Bu hususu da bir misalle açıklayalım:

Meselâ: Öğle vakti geldi, abdestini aldı. Bu abdestle öğle vakti çıkıncaya kadar her türlü namaz kılabilir. Fakat öğle namazının vakti çıkınca, abdesti de bozulur. İkindi için bir abdest alır.

NECÂSETTEN TAHÂRET:

Çocuklar! Namazın on iki şartından biri de necâsetten tahârettir. Necâsetten tehâret, namaz kılmak isteyen kimsenin bedeninde, elbisesinde veya namaz kılacağı yerde, namazı bozacak kadar necâset, yani pislik varsa onu yıkaması ve temizlemesi demektir.

Bedeninde, elbisesinde veya seccadesinde dirhem miktarı pislik olan bir insanın namaza girmesi doğru

olmaz, namazı sahih olmaz, kıldığı namaz yerini almaz.

Ne yapacak?

Önce bunları temizleyecek, sonra namaz kılacaktır.

Böyle yapması farzdır. Allah'ın kesin emridir. Yüce Rabb'imiz büyük Kitab'ında, **„Elbiseni tertemiz tut!"** diye buyurmaktadır. Elbisemizi temiz tutmakla emrolunmamız, bedenimizi ve namazgâhlarımızı temizlemekle emrolunmamızı da gerektirir.

Dinimize göre necis olan şeyler başlıca iki kısma ayrılır:

1- Gâliz (şiddetli) necis olan şeyler:

İnsan pisliği ile insan sidiği, eti yenmeyen hayvanların pisliği ve sidiği, akıcı kan, domuz eti, eti yenmeyen bütün hayvanların eti, sarhoşluk veren bütün içkiler, eti yenmeyen hayvanların pisliği, tavuk, kaz, ördek ve benzeri kuşların pislikleri...

2- Hafif necis olan şeyler:

Eti yenen hayvanların sidikleri, tavuk, kaz ve ördekten başka eti yenen kuşların pislikleri.

Bu iki necaset arasındaki fark şudur:

Birinci kısma giren necislerden namazı men edecek, yani sıhhatine mani olacak en az miktar, katı pisliklerde 2,8 gram ağırlığında olacak, sıvı necislerden ise en az elayası miktarından fazla olacak. (Yüz arpa ağırlığı kadar veya elayası kadar olan necaseti yıkamak farz değilse de vaciptir. Bunlardan daha az olan miktarı yıkamak tabii daha uygun ve daha güzeldir.)

İkinci (hafif) kısma giren necislere gelince: Bu kısımdan namazı bozacak miktar, genel olarak, en az

bir karıştan fazla olacak. Bir karış kadar veya daha az olursa, bedeni, elbisesini veya namaz kılacağı yeri ne kadar az olursa olsun temizlemek şüphesiz ki daha makbuldür.

Abdest ve boy abdestinde kullanılmış sulara gelince (ki bunlara fıkıh kitaplarımızda „Ma-i müsta'mel“: Kullanılmış su“ adı verilir): Bu mesele bir münakaşa mevzuudur. İmam-ı Azam Hazretleri'ne göre bu sular galiz necaset kısmına girer ve ona göre hüküm alır. İmam-ı Ebu Yusuf'a göre hafif necaset kısmına girer ve buna göre hüküm verilir. İmam-ı Muhammed'e göre ise, bu kabil sular haddi zatında temiz ise de başka şeyleri temizlemezler. Yani abdestde kullanılmış veya gusülde kullanılmış bir su ile ikinci bir abdest vaya ikinci bir gusl alınamaz. Ama insanın elbisesine veya bedenine bu cins sudan bulaşırsa veya ağzı açık bir kabdaki suya bu sudan damlar veya sıçrarsa zarar vermez. Fetva bu üçüncü görüş üzerine ise de abdest alırken veya güslederken dikkatli olmak, beden ve elbiseye ve içinde su bulunan ağzı açık kablara damlatmamak ve sıçratmamak çok yerinde olur.

Her münasebet düştükçe ifade ettiğim gibi, dinimiz çok mübarek bir dindir, çok gerçek bir dindir. Hangi yönden ele alırsanız alın, hangi tarafa bakarsanız bakınız, bereket görürsünüz, medeniyet görürsünüz... Dinimiz, insanın insanca yaşaması için ne lazımsa onu getirmiş, onu emretmiştir. Yine insanın insanca

yaşamasına zarar verecek, zedeleyecek ne varsa onu yasaklamış ve men etmiştir.

İnsanın insanca yaşamasının şartlarından biri de temizliktir. Müslümanın bedeni temiz, elbisesi temiz, evi temiz, evinin çevresi temiz, kalbi temiz, elhasıl her şeyi temiz olacaktır.

Yüce Mevla'mız büyük Kitab'ımız Kur'an-ı Kerim'de ilk gelen surelerinden biri olan Müddessir Sûre'sinde kendisinin büyüklüğünü ilan ettikten hemen sonra, temizlik meselesini bahis mevzuu etmiş; **„Elbiseni (bundan sonra da) temizle(mekte devam et)!"** diye emretmiştir.

Diğer ayetlerde de; **„Şayet cünüp olursanız tepeden tırnağa temizleniniz. Allah temiz olanları sever!"** şeklinde buyurmak suretiyle her haliyle temiz olmanın önemine işaret etmiştir.

Yüce Peygamberimiz de bu mevzuya ait çok mühim tavsiye ve teşviklerde bulunmuştur:

„Temizlik imandandır!", **„Eğer çok zahmetli görmeseydim, ümmetime her namazdan evvel misvak (dişlerini yıkamalarını) kullanmalarını emrederdim!"**, **„Sizden biriniz uykusundan uyandığı zaman sakın elini üç defa yıkamadan kaba sokmasın! Çünkü uyku halinde elinin nerelere dokunduğunu bilemez!"**

Abdest ve güslün taşıdığı hikmetlerden biri de şüphesiz ki temizliktir. Müslüman günde ne yapıyor? En azından 24 saatte beş defa veya hiç olmazsa üç defa abdest alıyor, tertemiz oluyor. Sağlığı korumanın

birinci şartını yerine getiriyor ve koruyucu hekimliğin ilk tavsiyesini gerçekleştirmiş oluyor.

Günde beş defa abdest alan bir adama hayatında hiç göz ağrısı isabet eder mi? Hayır, etmez! Çünkü göz her gün birkaç kere temiz su ile yıkanmaktadır. Müteaddit defalar burnuna soğuk su çekmesi ona hiç nezle yüzü gösterir mi? Hayır! Çünkü, biliyorsunuz ki, hastalık sebepleri, mikrop denen ve ancak mikroskopla görülebilen canlılardır.

Bunlar da genel olarak abdestte yıkanması gereken el, ayak, yüz, kulak, burun, boğaz gibi uzuvlar yoluyla bedene girmektedirler. Bir günde birkaç defa bu uzuvlar yıkanırsa ne olur? Mikropların bedene girmesi mümkün olmaz!..

Bir sözünde Allah Resulü şöyle buyurur:

„Yemekten önce ellerin yıkanması fukaralığı, yemekten sonra yıkanması da hastalığı giderir.“

Tırnak ve saç temizliği de dinimizde mühim bir yer işgal eder. Bu yolda da Peygamberimiz (s.a.v.)'in emir ve tavsiyeleri vardır. Peygamberimiz şöyle buyurur:

„Beş şey fıtrattandır (yani öteden beri peygamberlerin ve ümmetlerinin riayet edegeldikleri şeylerdir): Kasık yerlerini traş etmek, sünnet olmak, bıyıklarının fazlasını kesmek, koltuk altlarını temizlemek ve tırnakları kesmek.“

Çocuklar! Görüyorsunuz ya bütün bunlar bugün tıbbın, ilmin ve medeniyetin emir ve tavsiye ettiği şeylerdir. İnsanoğlu bu noktaya ancak, ilim ve fen asrı dedikleri bu zamanda gelebilmiş. Halbuki bütün bunları

mübarek dinimiz, ta öndört asır (1400 sene) önce insanlık âlemine bildirmiş, bu yoldaki emir ve tavsiyesini yapmıştır. İnsanoğluna temiz yaşamasını, sağlıklı yaşamasını, zinde yaşamasını, medenî yaşamasını öğütlemiş ve bunun için gerekli her tedbiri almasını öğretmiş ve belletmiştir.

İşte biz, böyle bir dine sahip bulunmaktayız ve böyle bir dine sahip olmakla ne kadar iftihar etsek azdır. Cenab-ı Hakk cümlemizi bu mübarek dini her cephesiyle yaşayan kullarından eylesin. Amin!

SETR-İ AVRET:

Çocuklar! Namazın şartlarından üçüncüsü de setr-i avrettir. Setr-i avret, avret yerlerini örtmek demektir. Namaz kılacak erkek veya kadınlar namaza başlamadan önce, avret ve edep yerlerini mutlaka örteceklerdir. İnsanın avret yerleri, gerek namazda örtünmesi lazım gelen ve gerekse namazın dışında başkaları tarafından bakılması haram olan uzuvlardır.

Namazda bu gibi yerlerin örtülmesi farzdır, dinimizin kesin emridir. Bu sebepledir ki, avret yeri açık olan bir kimsenin kıldığı namaz caiz olmaz, fasid olur.

Avret yerini örttükten sonra yeniden kılması gerekir. Kur'an-ı Kerim bu hususta şöyle buyurur:

„Her namaz yerinde ziynetinizi tutunuz!“ (Araf, 31)

Yani gerek tavaf ederken ve gerekse namaz kılarken elbiselerinizi üzerinize alınız. **„En güzel hal ve heyette bulununuz!“**

Namaz kılmak demek, Allah'ın huzuruna çıkmak demektir. Öyle pejmürde, kirli-paslı, edep ve ayıp yerleri açık bir şekilde Yaratan'ın huzuruna çıkmak olur mu?

Allah böylelerini huzuruna kabul eder mi?

Bunların namazları kabul görür mü?

Hayır, böyle edep ve terbiyeye riayet etmeyen, temizliğe dikkat etmeyen, ne Allah'ın huzuruna çıkabilir, ne de Allah onun namazını kabul eder!..

O halde, huzura varabilmek veya orada kabul görebilmek için diğer şartların yanında, örtünme şartına da dikkat ve riayet etmemiz lazımdır.

Dinimiz her meselede olduğu gibi tesettür meselesinde de insanoğlunu aydınlatımış, gerek namaz içinde ve gerekse namaz dışında örtünmenin şeklini göstermiş, vücudun hangi uzuvlarının kapanması gerektiğini haber vermiştir. Şöyle ki:

Erkeklerin farz olan yerleri, göbek altından dizkapağı altına kadar olan kısımdır.

Kadınlara gelince el ve ayakları hariç, bedeninin hepsi avret ve edep yeridir. Erkek ve kadının avret sayılan uzuvlarını namazda örtmeleri farzdır, açmaları asla caiz değildir, namazlarını fesada verir. Avret sayılan bir uzvun tamamının bir rükün boyu açılması, namazı bozacağı gibi, en az dörtte birinin de açılması namazı bozar.

Mesela: Bir erkeğin tenasül uzvunun veya uyluğunun tamamının veya en az dörtte birinin, bir rükün eda edecek kadar, yani üç kerre **„Sübhanallah“** diyecek

kadar bir zaman açılması veya açık kalması namazın bozulmasına sebep olur.

Keza, bir kadının herhangi bir uzvunun tamamı veya en az dörtte biri açılırsa, mesela kolunun (bilek ile dirsek arasındaki kısmın) en az dörtte biri açık olursa namaz olmaz. Başının veya kolunun dörtte biri, hatta örgülerinin dörtte biri bir rükün boyu açılırsa namazı fasit olur.

Kadının ayaklarına gelince:

Bu mesele ihtilaflı ise de daha doğrusu -eğer mümkünse- namazda örtülmesidir.

Naylon, plastik gibi derinin rengini ve şeklini gösteren çorap ve elbiseleri giyinmek kâfi gelmez. Bunlar yok hükmündendirler. Bunların yerine veya üstüne bir şey giymek veya örtmek lazımdır. Yoksa bunlarla namaz sahih olmaz.

Pijama ve gecelik elbiseleriyle veya iş elbiseleriyle namaz kılmak caiz ise de normal ve güzel elbiselerle ve güzel kıyafetle kılmak çok yerinde olur.

Namazda avret yerlerini örtmek için hiç bir şey bulamayan kimse, namazını nasıl kılar?

Bu adam oturur, ayaklarını kıbleye doğru uzatır, elleriyle en büyük edep yerini kapatır ve îmâ ile namazını kılar. Bu halde bile namazını geçirmemesine ve terketmemesine müsaade yoktur. Namazın çok mühim olduğunu bundan da anlayabilirsiniz çocuklar!

Şimdi de münasebet düşmüşken, umumî (genel) tesettürden (örtünmeden) bir nebze bahsedelim.

GENEL ÖRTÜNME:

İnsanoğlunun namazda avret yerlerini kapatması lazım geldiği gibi, namazın dışında da başkalarına karşı kapatması lazımdır. Daha kolay anlaşılması için bu bahsi bölümlere ayırmamız gerekir. Dört bölüme ayırabilirz:

1- Erkeğin erkeğe bakması,
2- Kadının kadına bakması,
3- Erkeğin kadına bakması,
4- Kadının erkeğe bakması.

1- Bir erkek diğer bir erkeğin göbek altından diz kapağı altına kadar olan kısmı hariç, diğer uzuvlarına bakabilir. Fakat göbeği ile diz kapağı arasında kalan uzuvlarına bakamaz, bakması haramdır. Bakan da baktırana da günah yazılır.

Buna binaen, bir kimse hamamda kese yaptırırken, vucüdunun diz kapağı ile göbeği arasında kalan kısmını kese yaptıramaz. Bu iki uzuv arasında kalan kısım kendisine aittir. Keseciye bu aradaki kısmı ufalattırmaz, hatta gösteremez; Haram olur, günah olur. Keza bir erkeğin bugünkü şekliyle sportif yani dizkapağına kadar örtmeyen pantolanla insanların huzuruna çıkması caiz değildir. Bakana da kendisine de günah olur.

2- Kadının kadına karşı durumu, erkeğin erkeğe karşı durumu gibidir. Yani bir erkek bir erkeğin bedeninin hangi taraflarına bakabilirse, bir kadın da diğer bir kadının o taraflarına bakabilir.

3- Bir erkek karısının her tarafına bakabilir. Anası, bacısı gibi nikâh düşmeyen kadınların yüzlerine, başlarına, baldırlarına, göğüslerine bakabilirse de karınlarına, arkalarına, uyluklarına bakamaz. Yine bir erkek kendisine nikâh düşen kadınlardan kendine (şehvetine) emin olursa yalnız yüzü ile ellerine bakabilir. Yok kendisine güvenmiyorsa yüzüne de, ellerine de bakamaz. Hele başına, kollarına, saçına, gerdanına, bacaklarına hiç bakamaz; Haramdır, günahtır!

4- Kadının erkeğe bakması, bir erkeğin diğer bir erkeğe bakması gibidir. Yani bir erkeğin başka bir erkeğin vücudunun nerelerine bakması caiz ise bir kadının da oralara bakması caizdir.

Bakılması caiz olmayan uzuvlara dokunulması da caiz değildir. Bu sebebe binaen, bir erkeğin genç bir kadınla tokalaşmaması yerinde olur. Kendisine güvendiği takdirde, ihtiyar kadınlarla tokalaşmakta bir beis yoktur.

Aralarında mahremiyet olmayan bir kadınla bir erkeğin bir evde veya bir odada tenha kalmaları doğru değildir, mekruhtur.

Avret yerlerinin açılmasının ve bu uzuvlara bakılmasının haram olması zaruret olmadığı yerlerdir. Mesela, doktora muayeneye ve tedaviye gidecek olan veya mahkeme huzuruna çıkacak olan kimse, zaruret miktarı haram yerlerini açabilir ve başkası tarafından da bakılabilir, günah olmaz. Dinimizde bir kaide vardır: **„Haram olan şeyler, zaruretler halinde mübah olur!“**

Belki siz diyeceksiniz ki, niye böyle oluyor? 20. asır gelmiş, feza devri başlamıştır!.. Bugün bazı çevrelerde olduğu gibi kadınlarımız ve kızlarımız serbest bırakılsa da açılsalar, ne olur? Ne zararı var?

Ben derim ki: Dinimiz bir hikmet ve mantık dinidir; Bir nizam ve düzen dinidir; Bir ahlak ve haya dinidir!.. İnsanoğlunun, huzur içinde yaşamasını hedef tutar. Huzurunu bozacak, insanca yaşamasını zedeleyecek her türlü söz, fiil ve hareketler hakkında kaideler ve cezalar koyduğu gibi, hedefe ulaşması için lazım gelen bütün prensipleri koymuş ve her çeşit tedbiri almıştır. İbadete götüren vasıtaları ibadet saydığı gibi, günaha götüren yolları da günah saymış ve kapamıştır.

Zina da, toplumun huzurunu bozan, neslin dejenere edilmesine, ailenin dağılmasına sebep olan bir afettir. Dinimiz bu hareketi tel'in etmiş ve şöyle demiştir:

„Zinaya sakın yaklaşmayın, zira zina bir fuhuştur ve çok çirkin bir yoldur!“ (İsra, 32)

Bir kadının yabancı erkeklere karşı açılması da bazı hallerde zinaya götüren ve ona zemin hazırlayan bir yoldur. Önce zina gözle başlar, git gide ilerler ve nihayet önüne geçilmez bir felaket olur. Zina yapan erkeğin de, zina yapan kadının da namusu altüst olur. Sonra bunlar aileleri için birer yüzkarası ve başbelası olurlar.

Yirminci asır geldi de erkeğin veya kadının tabiatını mı değiştirdi? Onlardan şehvet hissini mi kaldırdı? Yoksa bunları melek mi yaptı?..

Hayır, yine kadın kadınlığında, erkek de erkekliğinde devam etmekte ve bunların birbirlerine karşı

çekicilikleri sürüp gitmektedir. O halde, **„20. asır gelmiş, artık kadının örtünmesine lüzum kalmamıştır!“** demenin manası yoktur.

Kadının da, erkeğin de iffet ve namusuna gölge düşmesini, toz konmasını istemediğinden dinimiz, daha önce tedbir almış, fuhuşa, zinaya götüren yolları kapatmıştır. Kadın ve erkeğin vücudundan nereleri açılabilir, nereleri açılamaz, bütün bunları tayin etmiştir.

Nihayet bunlara riayet etmeyenler hakkında çok ağır hükümler koymuş ve bunlara dair bir çok ayet ve hadis'ler vardır.

Bunların birkaçını burada kaydedelim:

„(Ey Peygamber!) Mü'min erkeklere söyle: Bakılması yasak olandan gözlerini çevirsinler, mahrem yerlerini korusunlar. Bu onların arınmasını daha iyi sağlar. Allah yaptıklarınızdan şüphesiz haberdardır.“

„İmanlı kadınlara da söyle: Gözlerini bakılması yasak olandan çevirsinler, namuslarını korusunlar. Süslerini, kendiliğinden görünen kısımları hariç, açmasınlar. Başörtülerini yakalarının üzerine salsınlar. Süslerini kocaları veya babaları veya kayınpederleri veya oğulları veya kocalarının oğulları veya kardeşleri veya erkek kardeşlerinin oğulları veya kız kardeşlerinin oğulları veya kadınları veya cariyeleri veya erkekliği kalmamış hizmetçiler, ya da kadınların mahrem yerlerini henüz anlamayan çocuklardan başkasına göstermesinler. Gizledikleri süslerin bilinmesi için

ayaklarını yere vurmasınlar. Ey inananlar! Saadete ermeniz için hepiniz tevbe ederek Allah'ın hükmüne dönünüz.“ (Nur, 31)

„(Ey Resulüm!) Eşlerine, kızlarına ve mü'minlerin kadınlarına dışarıya çıkarken üstlerine örtü almalarını söyle. Bu, onların tanınmamasını ve bundan dolayı inciltilmemelerini sağlar. Allah bağışlar ve merhamet eder.“ (Ahzab, 59)

„Namahreme bakış, İblis'in zehirli oklarından bir oktur.“ (Taberâni)

„Üç kimse var ki, onların gözleri cehennem ateşi görmez. Onlar; Allah yolunda nöbet tutanlar, Allah korkusundan ağlayanlar, harama bakmayanlar.“ (Taberâni)

„Gözlerin zinası namahreme bakmak, kulakların zinası namahremin sesini işitmek, dilin zinası namahremle konuşmak, elin zinası dokunmak, ayağın zinası o yolda gitmek!..“ (Buhari, Müslim)

„Hangi kadın, erkekler tarafından koklasınlar diye, güzel koku sürünürse o, (bir çeşit) zina etmiştir.“ (El-Hakîm)

„Ateş ehlinden ikinci bir sınıf da bir takım kadınlardır ki, onlar giysili (fakat) çıplak (yani yarıçıplak), fitneci ve tahrikçidirler. Başları devenin hörgücü gibidir. İşte bunlar cennete giremezler. Kokusunu dahi duyamazlar!“ (Müslim)

„Peygamber (s.a.v.): Erkek elbisesi giyen kadına, kadın elbisesi giyen erkeğe lânet olsun, demiştir.“ (Ebu Davud)

„Erkeğe benzeyen kadın ve kadına benzeyen erkek bizden değildir.“ (Ahmed b. Hanbel)

İSTİKBÂL-İ KIBLE:

Namazın şartlarından bir başkası da „İstikbâl-i Kıble“, yani Kıble'ye dönmektir. Öyle ki, bir kimse namaz kılarken, yüzünü Kıble'ye çevirmezse namazı olmaz. Tekrar baştan kılması gerekir. Çünkü farzı terketmiştir. Kıble'ye dönmek farzdır, Allah'ın kesin emridir. Kur'an-ı Kerim şöyle buyurur:

„... Hoşnut olacağın bir Kıble'ye elbette seni döndüreceğiz. Artık (bundan sonra namazda) yüzünü Mescid-i Haram'a (Kâbe'ye) çevir ve nerede olursanız olun, o tarafa dönünüz.“ (Bakara, 144)

Bu arada kıblenin tarihçesinden de kısaca bahsedelim.

Kıblenin tarihi çok eskidir. hatta insanlığın tarihinden daha eskidir.

Cenab-ı Hakk, akıl sahibi varlıkları, kendisine kul olmaları ve ibadette bulunmaları için yaratmıştır. Kulluk vazifesinin en büyüğü, en şereflisi de secdeye varıldığı zaman yapılandır. Secde demek, vücudun en şerefli uzvu olan başı secde olunan zatın huzurunda ve önünde yere koymaktır. O halde secde yaparken mutlaka bir tarafa dönmek ve o tarafa secde etmek gerekir!..

Ancak, Allahü Teala hakkında taraf, ön ve yön düşünülemez. Çünkü O, mekân, ön ve yönden

münezzehtir. Buna göre Allah'a secde etme hangi yöne doğru olacak?

Her yer ve her taraf Allah'ındır. Doğu da batı da O'nun. Namazda ve secdede hangi tarafa dönülmesi ve nereye doğru durulmasını emretmiş ise, işte kıble orasıdır. Yoksa hiçbir şey kendiliğinden kıble olmaz. Kıble'yi kıble yapan yalnız ve yalnız Allah'ın emridir. Eğer biz, Kâbe'ye dönüyor ve namazda bu tarafa yöneliyorsak, Yüce Rabb'imizin emri böyle olduğu içindir. Kâbe şerefini, kudsiyetini, hürmete layık olduğunu hep Allah'ın emrinden almaktadır. Yoksa taş, toprak bir kıymet ifade etmez. Nitekim Hz. Ömer, bir gün Hacer'ül-Esved taşının karşısına geçerek, **„Ey taş! Biliyorum; Sen alelâde bir taşsın. Ama seni öpeceğim. Çünkü Resulullah öpmüştür!..“** demiştir.

Kıble, emr-i zamana ve yaratıklara göre başka başkadır. Arşı yüklenen meleklerin kıblesi Arş; Kerubbiyyun adını alan meleklerinki Kürsi; Gök ehlinin kıblesi Beyt-i Mamur; insanlığın kıblesi ise -genel olarak- Kâbe'dir!

Kâbe, birçok peygamberlerin ve bilhassa Hz. İbrahim'in kıblesi olmuştur. İsrailoğulları'nın kıblesi de Kudüs (Beyt-i Makdis) idi.

Bizim Peygamberimiz'e gelince: Namaz ve secdesinde, ilk önce Kâbe'ye doğru dururdu. Sonra Kudüs'e çevrildi. Medine'ye göç ettikten bir müddet sonra yine Kâbe'ye döndürülmüş ve böyle karar kılmıştır.

Müslüman olarak ve Hz. Muhammed (s.a.v.)'in

ümmeti olarak bizim kıblemiz de yine Kâbe'dir. Hiçbir müslüman Kâbe'den başka bir kıble kabul etmez, namaz ve secdesinde başka tarafa yönelmez!..

Böyle olması da dinimizin ruhuna uygundur. Çünkü mübarek dinimiz Tevhid dinidir, birleştirici bir dindir. Rabb'imiz, namaz ve secde meselesinde de aynı yöne yönelmelerini ve aynı kıbleye dönmelerini kullarına emretmiştir.

Kâbe-i Şerif, bir dairenin merkez noktası ise bu dairenin çenberini de dünyanın dört bir tarafından namaza durup saf bağlayan müslümanlar teşkil etmektedir. Bir olan Allah'a inanan, Hz. Muhammed'e ümmet olan ve tek bir kitaba (Kur'an'a) bağlanan insanlar bu suretle hep birden aynı merkezde birleşmiş oluyorlar.Ne güzel şey, değil mi?..

KÂBE-İ ŞERİF NEREDE VE KİM TARAFINDAN YAPILMIŞTIR?

Bütün müslümanların kıblesi olan Kâbe, Mekke-i Mükerreme'de **„Mescid-i Haram"** adı verilen caminin ortasındadır. Şimdiki haliyle dört duvardan ibaret bir binadır. Yüksekliği 15 metre olan bu binanın her duvarı, yaklaşık olarak 10 metredir. Bu binanın dört köşesi, dört ana yönü gösterir. Doğu köşesinde 1,5 metre yükseklikte **„Hacer'ül-Esved"** bulunur. Binanın içi boştur. İçinde türbe filan yoktur. Hacılar tarafından tavaf edilen bu binadır.

Kıble sadece bina kısmı değildir. Asıl kıble

arsadır. Hatta yerin merkezinden tutun da arşa kadar, bu arsa üzerinden geçen hat, hep kıbledir.

Bu binanın ilk temelini kim atmıştır?

Çocuklar! Sahih rivayete göre, bu binanın ilk inşası Adem babamız tarafından olmuştur. Adem babamız bu binayı Allah'ın emriyle, kıble olmak üzere yapmıştır. Sonra yıkılmış, belirsiz hale gelmiştir. Zaman gelmiştir ki, yine Allah'ın emriyle Hz. İbrahim ile oğlu İsmail (a.s.) tarafından tekrar yapılmıştır. Bundan sonra da Amalıka kavmi, Cürhüm kabileleri, Kus ve torunları, Abdullah b. Zübeyr, meşhur Haccac, Halife 1. Sultan Ahmed ve 4. Halife Sultan Murat tarafından tamir edilmiştir.

Kıble'ye dönmek:

Namazda kıbleye dönmek farzdır ve namazın şartlarından biridir. Bu hususu yukarıda söylemiştik. Kıbleye dönerken, tam Kâbe'nin aynına dönülmek mi lazım, yoksa bulunduğu yöne dönmek kâfi gelir mi?

Mekke'de bulunan kimse için tam Kâbe'nin aynına dönmesi, yani Kâbe'yi tam karşısına alması lazımdır. Hatta bir görüşe göre, Mekke-i Mükerreme'de evin içinde namaz kılarken dahi Kâbe'ye dönmeli ki, aradaki duvarlar kalktığı takdirde Kâbe tam karşısına gelmiş olsun.

Mekke'nin dışında bulunanlar için ise, Kâbe'nin bulunduğu yöne dönmeleri yeterlidir. Yoksa tam kendisine isabet etmeleri şart değildir. Çünkü bunda güçlük vardır. Bu husus herkes için mümkün değildir. İnsanın yüzü yuvarlaktır. Mekke tarafına döndüğünde, Kâbe'yi iki göz arasına alamamış olsa dahi yüzünün

iki tarafından biri kıbleye gelmiş olur. Bu hususu şöyle de açıklayabiliriz:

Doğu-batı yönünde Kâbe'nin üzerinden geçen bir doğru çizilir. Kuzey yarımkürede namaz kılan bir kimsenin iki kaşı arasından çıkan bir doğru parçası, doğu-batı yönünde Kâbe'den geçen doğru çizginin herhangi bir yerinde 90 derecelik bir açı hâsıl ederse namaz kabul olur.

Hastalığı sebebiyle kıbleye dönemiyorsa, kolayına geldiği tarafa doğru namazını kılar. Kıbleye dönmesi şart değildir. Kıbleye dönse, kurttan veya düşmandan korkuyor veyahut hırsız arkadan gelip malını çalacaktır. Böyle bir durum halinde de kıbleye dönmesi şart değildir. İstediği tarafa doğru namazını kılabilir.

KIBLE'NİN HANGİ TARAFA OLDUĞUNU BİLEMİYEN BİR İNSAN NE YAPAR?

Orada kendisine sorulacak biri yoksa, işaret ve belirtilere bakarak Kıble'yi araştırır. Hangi tarafa hüküm verirse o tarafa doğru kılar. Şayet namaz içinde fikri değişirse -namaza devam ettiği halde- değiştiği tarafa döner ve devam eder.

Kıble'yi bilmenin yollarını şöyle sıralıyabiliriz:

1- Eskiden yapılmış mihraplar,

2- Yerlilerden birine sorulur,

3- Çölde ise kutup yıldızına bakar (kuzey yarımkürede olanlar, genel olarak kutup yıldızını arka

taraflarına alırlarsa Kıble'ye dönmüş olurlar),

4- Bunların hiçbirisiyle öğrenmek mümkün değilse, akliyle araştırır. Hangi tarafa karar kılarsa, o tarafa doğru namazını kılar.

Üzerinden inemediği veya durduramadığı bir hayvanın veya bir arabanın üstünde namaz kılacak kişi, imkânı varsa Kıble'ye doğru döner, imkânı yoksa kolayına geldiği tarafa dönerek, namazını kılacaktır.

Kıble'si bilinen yerlerde **„Döndüm Kıble'ye"** demek şart değildir. Kesin olarak bilinmeyen yerlerde ise Kıble'ye veya Kâbe'ye döndüğünü niyyet etmelidir.

Bütün bunlar namaz için gösterilen kolaylıklardır.

VAKİT:

Namazın şartlarından biri de vakittir. Yani namazı zamanında kılmaktır.

Biliyorsunuz ki, namaz öyle gelişi güzel olmaz. Dinde her şey bir kaideye bağlıdır; olur olmaz her vakitte namaz kılınmaz. Ancak, günün belli vakit ve belli saatlerinde kılınması lazımdır. Namaz ne o vakitten önce olur, ne de sonra. Hele vakitten önce hiç olmaz. Çünkü vaktin gelmesi, o vaktin namazının farz olmasıdır. Şayet vakit tamamen çıktıktan sonra kılınırsa, o zaman kılınan namaz, eda sayılmaz, kaza sayılır.

Allah'ın emri böyle! Yüce Mevlâ'mız öyle dilemiş, öyle emretmiştir. Bizi huzuruna gelişi güzel kabul etmiyor da, günün çeşitli saatlerinde vakitler tayin ediyor ve bize bildiriyor.

Biz de, huzura kabul saatleri gelince her işimizi terk

ediyor, temizliğimizi yapıyor, temiz ve güzel elbiselerimizi giyiyoruz. Bedenimiz temiz, elbisemiz temiz, seccademiz temiz bir halde ve son derece edep ve terbiyeli olarak namaza giriyor, Yüce Yaratan'ımızın huzuruna çıkmış oluyoruz. Huzura alındıktan sonra, büyük Mevlâ'mıza ibadetimizi, kulluğumuzu arz ediyor, bizi affetmesini, bize yardım etmesini, bizi doğru yol üzerinde daim ve sabit kılmasını kendisinden niyaz ediyoruz.

Sonra Mevlâ'mız bize müsaade ediyor, „Haydi dünyevî vazifelerinizin başına dönünüz! Dünya da lazım, onu da sizin için yarattım! İhmal etmeyin, çalışın, rızkınızı arayın, yarattığım leziz ve nefis nimetlerden yeyin ve için, istirahat edin! Biraz sonra yine sizi huzuruma kabul edeceğim. Şimdilik gidin!..“ diyor.

Biz de Rabb'imizin huzurundan ayrılıyor, dünya işlerimizin başına geliyoruz. Dünya işlerimize de şevkle çalışıyor, Rabb'imizin bizi huzuruna alması vaktinin gelmesini büyük bir sevinç ve büyük bir heyecanla bekliyoruz. Çünkü hayatımızın en tatlı anlarını namazda yaşıyoruz. Rabb'imiz Yüce Kitab'ında şöyle buyurur:

„... Namaz, insanlara (Benim inanan kullarıma) şüphesiz ki (günün) belirli vakitlerinde farz kılınmıştır.“ (Nisa, 108)

„Namaz bitince yeryüzüne dağılın, Allah'ın lütfundan rızık isteyin ve Allah'ı çok hatırlayın ki, mutluluğa eresiniz.“ (Cuma, 10)

Namaz günde beş vakittir. Yirmi dört saatin beş vaktinde namaz kılmak farzdır, Allah'ın kesin

emridir.

Namazın beş vakit oluşu Kur'an-ı Kerim'in ayetleriyle, Peygamberimiz'in hadis'leriyle ve ümmetin ittifakiyle sabittir.

Kur'an'da namazın beş vakit olduğunu gösteren yedi ayet vardır. Biz burada birkaçını kaydedeceğiz:

1- „Güneşin batıya yönelmesinden gecenin kararmasına kadar namaz kıl, sabah vakti de namaz kıl. Zira sabah namazı görülmesi gerekli bir namazdır." (İsra, 78)

Bu ayette beş vakit de zikredilmektedir. Şöyle ki:

Güneşin batıya meyletmesinden (ki öğle vaktinin gelmesi demektir), gecenin karanlığına kadar geçen zaman arasında öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazları bulunmaktadır. Geriye sabah namazı kaldı, ki o da „Sabah vaktinde namaz kıl" cümlesinde yer almaktadır.

Şimdi ne oldu?

Namazın beş vakit olduğu bu ayetin manasından anlaşılmış oldu, değil mi çocuklar?

2- „Akşamlarken (akşam ve yatsı vakitlerinde) ve sabahlarken (öğle ve ikindi vakitlerinde) Allah'ı - ki göklerde ve yerde hamd O'na mahsustur- tesbih edin, namaz kılın!" (Rum, 17-18)

Bu ayetler de namazın beş vakit olduğunu açıklamaktadır.

3- „Namazlara ve orta namaza devam edin, boyun eğerek Allah için namaza durun!" (Bakara, 238)

Bu ayetten de namazın beş vakit olduğu meselesini çıkarabiliriz, hem de matematik bir yolla! Şöyle ki:

„Salât-i vusta = Orta namaz“ sözünden namazın bir vakti anlaşılır. „Salavat = Namazlar“ tâbirinden de en az namazın üç vakit kesin olarak çıkmış olur. Çünkü, Arapça’da cem’i (çoğul) sığasının alt basamağı üçtür. Ve üçe delâleti kesin, daha yukarıya delâleti ise ihtimallidir. Yani üç de olabilir, dört de veya daha fazla da olabilir. Acaba hangisidir?

İşte şimdi onu araştıralım:

„Orta namaz“ tâbiri (1)’ eşittir. O belli. „Namazlar“ tâbirinin ihtiva ettiği namazlar da (x)’e eşittir diyelim; bir günlük namaz vakitlerini de (y) ile gösterelim ve o zaman iki bilinmeyenli bir denklem ortaya çıkar: 1+x=y

Şimdi (x)’e üç değerini verirsek, (1) orta olma sıfatını (niteliğini) kaybeder. Çünkü üç rakamının tam ortası yoktur. Birbuçuk namaz bir tarafa, birbuçuk namaz bir tarafa olur mu? Olmaz! O halde ne yapmak lazım?

Kesin olarak kabul ettiğimiz üç sayısına bir sayı daha ilâve etmemiz gerekir ki, iki vakit bir tarafa, iki vakit de diğer tarafa olsun ve birbirine eşit iki tarafın ortasına da orta namaz girmiş olsun.

Bu suretle ne olmuş oluyor? Denklemin bir tarafı çözülmüş oluyor, dolayısıyle de denklemin diğer tarafındaki (y)’nin değeri anlaşılmış bulunuyor.

Bu itibarla: (x) 4’e, (y) de 5’e eşit olmuş oluyor. Şimdi bunları yerlerine koyalım ve denklemi yeniden yazalım:

1 + (3+1) = 5

Bu son ayetten de matematik hesapla namazın beş vakit olduğu meydana çıktı, değil mi?

Buna binaen, Kur’an’da beş vakit namaz yoktur,

diyenler ya bilgisizliklerini ya da kötü niyetli olduklarını ortaya koymuş oluyorlar. Halbuki, ne câhil insanların sözüne itibar vardır, ne de kötü niyetli insanların!..

Namazın beş vakit olduğu, şer'î delillerden biri olan Sünnet'le de sabittir.

Sevgili Peygamberimiz, namazı hem günde beş vakit olarak kılmış, hem de beş vakit olduğuna dair birçok açıklamalarda bulunmuştur:

„Beş vakit namazı Allah, farz kılmıştır. Bir kimse abdestini güzelce alır, rükû, sücûd ve huşûunu tamamiyle yerine getirerek vaktinde kılarsa, onu af edeceğine dair Allah söz vermiştir!" (Ebu Davud)

„Sizden birinizin kapısının önünde bir nehir bulunsa da, ev sahibi bu nehirden günde beş defa yıkansa, üzerinde hiç kir kalır mı? 'Hayır, dediler.' **Beş vakit namaz da böyledir. Sahibini günah kirlerinden temizler."** (Buhari, Müslim, Tirmizi, Neseî, İbn-i Mâce)

Namazın beş vakit olduğunu, o günden bugüne kadar, bütün müslümanlar kabul etmiş ve beş vakit olarak kılagelmişlerdir. Biz de elhamdülillah Kur'an'a inanan, Peygamber'e uyan ve müslümanların yolundan giden insanlar olarak, namazın günde beş vakit olduğuna inanıyor, kabul ve tasdik ediyoruz. Başka türlü düşünmek -Allah korusun- kâfirliktir, imansızlıktır!..

Şimdi de bu beş vaktin, günün hangi saatlerine rastlandığını görelim:

Beş vakit namaz, sabah, öğle, ikindi, akşam ve yatsı

namazlarıdır. Bu beş vakitten herbirinin başladığı ve sona erdiği anlar vardır. Bunlar Cebrail (a.s.) tarafından Efendimiz Hz. Muhammed'e (s.a.v.), Efendimiz Aleyhisselam tarafından da ümmetine öğretilmiştir.

Sabah namazının vakti:

Doğu tarafında şafak yerinin (beyazlığın) ağarmaya başlamasiyle başlar, güneşin doğuşuna kadar devam eder. Bu iki nokta arasında herhangi bir anda sabah namazı kılınsa olur. Ancak, ortalığın biraz aydınlanmasına kadar bekledikten sonra kılınması sevapça daha fazladır.

Öğle namazının vakti:

Güneşin gökyüzünün tam ortasından batı tarafına azıcık eğilmesiyle ve her şeyin gölgesinin (güneşin tam ortada iken gölgesi çıktıktan sonra) kendi bo-yunun iki katı olmasına kadar sürer. Bir içtihada (görüşe) göre de her şeyin göl-gesinin boyu kadar olması öğle vaktinin son, ikindi vaktinin de ilk vakti demektir.

İkindi namazının vakti:

Öğle vakti çıktığı andan itibaren başlar, güneş batıncaya kadar devam eder.

Akşam namazının vakti:

Güneşin batıvermesiyle başlar, şafağın (beyazlığın) batmasiyle de sona erer.

Yatsı namazının vakti:

Batı tarafındaki şafağın kaybolmasiyle başlar, doğuda şafak yerinin ağarmasiyle yani sabah namazının ilk vaktinin gelmiş olmasiyle sona erer.

Görüldüğü üzere, namaz vakitleri geniştir. Bir namaz

sığacak kadar dar değildir. Mesela, sabah namazının vakti yaklaşık olarak birbuçuk saatten fazla; öğle namazının vakti (kısa günlerde) iki saatten fazla. İkindi namazının vakti, iki saatten fazla. Akşam namazının vakti, birbuçuk saatten fazla ve yatsı namazının vakti de hemen hemen bir gece boyunca devam ediyor.

Çocuklar! Dinimiz kolaylık dinidir. Vakit olur olmaz hemen kılmak şart değildir. Bir vaktin namazını o vaktin hangi anında kılarsa caiz olur. Olabilir ya! Vaktin, hemen başında namazı kılmaya işi müsait olmaz. Yahut herhangi bir sebeple kavuşturamaz. Namazın kılınması vaktin içinde olsun da, yarım saat sonra olsun, bir saat sonra olsun, hatta daha sonra olsun namaz olur! Yeter ki, o namazın vakti çıkmamış olsun. Hatta ve hatta vakit o kadar daralmış ki, nerede ise çıkacak. Mesela iki dakikalık bir zaman kalmış. Böyle bir zamanda bile **„Artık vakit gitti, daha bu vaktin namazı kılınmaz!“** demeyin! Hemen namaza girin. Geri kısmını vakit çıktıktan sonra da tamamlayabilirsiniz, caiz olur, vaktinde kılınmış sayılır. Ancak, sabah namazı ayrıdır. O bitmeden, hatta selam vermeden güneş doğarsa namaz bozulur. O namazı kaza etmek lazım gelir. Fakat, diğer vakitler, dediğim gibi, böyle değildir, onlar müsaittir. Namazın bir kısmını kendi vaktinde, geri kalan kısmını da gelen vakitte kılıp tamamlayabilirsiniz.

NİYYET:

Namazın şartlarından biri de niyettir. Niyyet demek,

insanın iradesini yerinde kullanması, ne yaptığının farkında olması, kalbinin bir şeye kesin karar vermesi ve nihayet bir işi ne için ve ne maksatla yaptığını kesinlikle bilmesi demektir.

Niyyet meselesi de çok mühimdir. Bazen olur ki, fiil ve hareketlerin, hayır ve amellerin değer ve kıymetleri niyyetlere göre değişir.

Niyyet, „İyi niyyet“, „Kötü niyyet“ diye ikiye ayrılır. „İyi niyyetli insan, kötü niyyetli insan“ tâbirleri de bu ayırıma dayanır. Halk arasında, „Samîmidir veya samîmî değildir“ sözleri de bu ayırımın başka bir ifadesidir.

Yapacağı bir işte, Cenab-ı Hakk'In rızasını ve Cenab-ı Hakk'ın rızası yolunda mahlûkâtın yararını gözetme, iyi niyyetli olmanın şartıdır. Gösteriş yapmak, başkalarına çalım satmak, kendine iyi desinler, ötede beride medhetsinler veya kendisine herhangi bir hususta yardımda bulunsunlar diye yapılan ameller, kötü niyyetle yapılmış amellerdir.

Çocuklar! İbadetin ruhu ihlastır. İhlas demek, yapılan ibadeti sırf Allah rızası için, Allah emretmiş olduğu için yapmak demektir. Yani başka herhangi bir gaye ve maksat işin içine girmiyor. Öyle ki: Eğer Allah'ın rızası olmasa idi o işi yapamayacaktı. Daha açık bir ifade ile O ibadetin ve o amelin yapılmasına onu götüren sebep, yalnız Allah'ın emrini yerine getirmek, Allah'ın tavsiyesini tutmak ve Allah'ın rızasını kazanmaktır. İşte buna ihlas denir!

İhlassız yapılan ibadetler, hayırlar Allah'ın yanında kabul görmezler, heba olur, heva olurlar. İhlassız **Uhud**

Dağı kadar yapılan bir hayır, insana zerre kadar fayda sağlamaz, ama hurmanın yarısına denk olacak bir hayır ihlasla yapılırsa, insanı cennete götürebilir.

Denir ki; Şeriat üç kısımdır:

- İlim,

- Amel,

- İhlas.

Yani Şeriat'ın bildirdiği şeyleri öğrenmek, öğrendiklerini yapmak ve her şeyi yalnız Allah için yapmaktır.

İhlasın olmadığı yerlerde bilhassa riyakârlık (gösteriş) başlar ki bu, kişi için felakettir. Bu maksatla yapılan ibadet ve hayırların hiç bir değeri yoktur. Allah (c.c.) böyle ibadetleri asla kabul etmez.

İhlasın lüzumu, riyakârlığın fenalığı hakkında bir çok ayet-i kerime ve hadis-i şerif'ler vardır. Biz burada bunlardan sadece birkaçını mealen kaydedeceğiz:

„De ki; dini Allah'a hâlis kılarak O'na kulluk etmekle emrolundum.“ (Zümer, 11)

„De ki; ben dinimi Allah'a hâlis kılarak O'na kulluk ederim.“ (Zümer, 14)

„Oysa, onlar doğruya yönelerek, dini yalnız Allah'a has kılarak O'na kulluk etmek, namaz kılmak ve zekâtı vermekle emrolunmuşlardı.“ (Beyyine, 5)

„Ameller niyyetlere göredir, herkesin ameli niyyetine göre değerlendirilir. Kimin hicreti (amel ve hareketi) Allah ve Resulü'ne doğru ise, evet onun hicreti Allah ve Resulü'ne doğrudur (kabul

görür). Kim hicretiyle (amel ve ibadetiyle) dünyalığı kasdediyorsa veya bir kadının kendisine nikâh edilmesini düşünüyorsa, onun da eline geçebilecek sadece bunlardır.“ (Buhari, Müslim...)

Hz. Muaz Yemen’e vali olarak gönderilirken;

-Ya Resulullah! Bana bir vasiyette bulun! demişti. Peygamberimiz şu cevabı verdi:

„Dinde ihlaslı ol ki, amelin azı da sana kifayet etsin!“ (El-Hakîm)

„Allah, ibadetin yalnız kendi rızası için yapılmış olan kısmını kabul eder.“ (Ebu Davud, Neseî)

Çocuklar! Bu mevzuda size bir de Sevgili Peygamberimiz’in anlatmış olduğu bir hikâyeyi anlatayım:

Üç yolcu yolda giderken şiddetli yağmura tutulur ve bir mağaraya sığınırlar. Dağdan yuvarlanarak gelen büyük bir taş gelip mağaranın ağzını kapatır. Bu üç yolcu da içeride kalırlar. Taşı bir türlü deviremezler. Derler ki, Allah’a dua etmekten başka çare yok. İyi amellerimizi vesile ederek Rabb’imize yalvaralım.

Onlardan biri şöyle dua eder:

„Allah’ım! Benim çok ihtiyar annem ve babam vardı. Her akşam çocuklarımın sütünü içirmeden önce onların sütünü kendilerine elimle içirirdim. Bir gün odun getirmeye gitmiştim, geç kaldım. Sütlerini götürdüğümde kendilerini uyur buldum. Uyandırmak istemedim. Onlardan önce çocuklarıma süt götürmeyi de uygun bulmadım. Elimde süt kabı olduğu halde

uyanmalarını bekledim. Derken sabah oluverdi. Uyandılar ve sütlerini içtiler.“ Ve ilave etti: „Ya Rabb’i! Bunu eğer Senin rızan için yapabildimse, mağaranın ağzından bu taşı kaydır.“

Taş bir miktar kaydıysa da çıkmak mümkün olmadı.

İkinci adam duaya başladı ve şöyle dedi:

„Ya Rabb’i! Biliyorsun, benim amcamın bir kızı vardı. Kendisini çok severdim. Bana kendisini teslim etmesini istedim. Asla yanaşmadı. Nihayet bir sene kıtlık oldu. O da yoksul düştü. Bir gün bana geldi. Bana teslim olmak üzere kendisine yüzyirmi altın verdim. O da razı oldu. Kendisine yaklaşmaya başladığım zaman o, „Bu iş nikâhsız caiz, helal olmaz, günah olur!“ dedi. Bunun üzerine ben derhal haram işlemekten vazgeçtim. Halbuki fırsat tam bu fırsattı. Altınları da kendisine bırakarak çıktım gittim!..“

„Ya Rabb’i! Eğer bunu (zinadan kaçınmayı) Senin rızan için yapabildimse mağaranın kapısından bu taşı kaydır ve bizi bu sıkıntıdan kurtar!“

Bunun üzerine taş biraz daha kaydı ama çıkmak yine de mümkün olmadı.

Dua sırası üçüncü yolcuya gelince:

„Ya Rabb’i! Sana mağlum. Ben işçi çalıştırır ve ücretlerini tamamen verirdim. İşçilerden biri, her nedense, ücretini almadan çıkmış gitmişti. Bunun ücretini paramdan ayırmakla kalmadım, kârı ona olmak üzere parasını çalıştırdım. Parası hayli arttı. Bir zaman sonra kendisi çıkageldi. Ve şöyle dedi:

- Benim hakkımı ver!
- Buyurun, işte hakkınız, şu gördüğün develer, sığırlar, koyunlar, köleler hep senin.
- Benimle alay mı ediyorsun?
- Hayır alay etmiyorum, ciddi söylüyorum.

Bunun üzerine o, bu malın hepsini alıp götürdü.“ Bundan sonra şunu ilave etti:

„Ya Rabb’i! Eğer bunu Senin rızan için yaptımsa, Sen bizi bu sıkıntıdan kurtar!..“

Bunun üzerine de taş tamamen mağaranın kapısından kaydı ve onlar da çıkıp gittiler.

Sevgili Peygamberimiz’in bu hikâyeyi anlatmaktaki maksadı şu:

İbadetin kabulü ihlasa bağlı olduğu gibi, ihlasla yapılan bir ibadetin vesile olacağı dua da derhal kabul görür.

İhlas ibadetin ruhu olduğu gibi ihlasla, güzel niyyetle yapılan mübah şeyler de ibadet sıfatını alır ve deftere sevap olarak yazılır. mesela bir kimse, çalışmasını, yemesini, içmesini, yatmasını ve kalkmasını vs. Allah rızası için yaptığı takdirde bunlar hep değer kazanır, sevap getirir. Hatta bir hayrı, bir ibadeti yapmayı niyyet eder de herhangi bir engel yüzünden yapamazsa, yine de sağ defterine onu yapmış gibi sevap yazılır. Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) bunu şöyle açıklar:

„Bir kimse yatarken, gece kalkıp namaz kılacağını aklına koyar ve fakat uyku galebe ettiğinden uyanamaz ve sabahlarsa, namaz kılmış gibi sevap alır. Üstelik, onun uykusu Rabb’i

tarafından kendisine bir sadaka olmuş olur.“ (Neseî, İbn-i Mace)

Yalnız, burada şunu da bilmek lazım ki, haram olan şeyler iyi niyyetle yapılsalar dahi haramlığı ortadan kalkmaz, o yine haramdır.

Çocuklar! Görüyorsunuz ya, İslam’da ihlasın yeri ne kadar mühim. Dinimiz bizden riyakârlık değil, ihlas istiyor; Sahtekârlık değil, samimiyet istiyor; Kötü niyyet değil, iyi niyyet istiyor!..

Niyyet ve ihlasın mahiyet ve lüzumu hakkındaki bahsi bitirdikten sonra namazdaki niyyet meselesine geçelim:

Kılınacak namaz nafile namazlarından ise, „Niyyet ettim namaz kılmaya!“ demesi kâfi gelir. Sünnet-i müekkede veya gayr-i müekkede demesi şart değildir. Yalnız teravih namazında „Niyyet ettim teravih namazı kılmaya“ demesi daha doğrudur. Keza, sünnet namazlarında da sünnet namazı diye niyyet ederse daha iyi olur.

Vitir, Cuma, bayram ve vaktin farz namazlarında, bu namazların aynını niyyet etmesi, mesela vitir namazını, Cuma namazını, bayram namazını, filan vaktin farzını kılmaya niyyet etmesi şarttır, farzdır. Sadece „Niyyet ettim namaz kılmaya“ demesi kâfi gelmez.

İmam, cemaat içerisinde kadın yoksa, yalnız başına kaldığı zaman nasıl niyyet ediyorsa öylece niyyet eder. Cemaat içinde kadın varsa onlara da imam olduğunu niyyet etmesi lazımdır.

İmama uyan kimse, hem kılacağı vaktin

namazını, hem de imama uymaya niyyet eder.

Cenaze namazlarında ise „Allah için namaza, meyyit için duaya, uydum hazır olan imama!“ diye niyyet eder.

Niyyet kalbin amelidir. Kalp ile yapılması şarttır. Dille söylenmesi de müstehabtır.

NAMAZIN İÇİNDEKİ FARZLARI:

Buraya kadar, dinimizin direği olan namazın dışındaki farzlardan bahsettim ve namazdan önce yapılması gereken bu farzlara aynı zamanda „Şart“ adı verildiğini, sayılarının da altıdan ibaret olduğunu gördük.

Bundan sonra size namazın içindeki farzlardan bahsedeceğim. Bunların sayısı da altıdır, bunlara da „Rükûn“ adı verilir ve şunlardır:

1- İftitah tekbiri,

2- Kıyam,

3- Kıraat,

4- Rükû,

5- Sücûd,

6- Ka’de-i âhir (son oturuş).

Bu altı farza aynı zamanda **„Rükûn“** da denir. Rükûn demek, bir bütünün parçaları demektir. Yukarıda sıraladığımız altı şey, bir bütün olan namazın parçalarıdır.

Namazı meydana getiren bunlardır. Bu altı şeyden birisi terk edilirse namaz bozulur, kılınmamış sayılır, yeniden kılmak lazımdır.

Şimdi bu altı şeyi birer birer görelim:

1- İFTİTAH TEKBİRİ (Başlama Tekbiri):

Bu ilk tekbir, namaza giriş tekbiridir. „Allahü Ekber“ diyerek namaza girilir.

Bu tekbire ayrıca ‘Tahrim Tekbiri“ de denir. Yani haram kılan tekbir. Neyi haram kılıyor, biliyor musunuz? Namazın yükselttiği makama uymayan, taşıdığı manaya yakışmayan söz, fiil ve hareketleri haram kılıyor.

Ve bu haram kılma işi selam verinceye kadar devam eder. Sevgili Peygamberimiz şöyle buyurur: **„Temizlik, namazın anahtarı; Tekbiri, haram kılanı; Selam ise haramı sona erdirendir!“** (Tirmizi)

Evet! Bir insan, el kaldırıp „Allahü Ekber“ diyerek bir kere namaza girdi mi, artık o insan, madde âleminden sıyrılmış ve uzaklaşmıştır.

Bundan sonra ne dünya var ne de dünyadakiler, ne eş var ne de dost. Çünkü kul, namaza başlarken, her şeyi iki elinin üstüne koyup arkasına atmış, elini-eteğini her şeyden çekmiştir.

Yalnız Yaratan ve yaratılan ile yaratılanın Yaratan’ın huzurunda belli fiil ve hareketleri, belli kıraat, tesbih ve duaları vardır.

Bu tekbirin „İftitah Tekbiri“ adını almasının

- bir bakıma- manası da budur: Namaz mü’minin mi’racıdır. „Allahü Ekber“ demek de mi’raç kapısının anahtarıdır.

Zira ellerini kulak hizasına kaldırıp, diliyle de **„Allahü Ekber“** yani **„Allah her şeyden büyüktür!“** diyen

insanın, bu fani hayatla ilişiği kesilmiştir.

Yeni hayat kapısı açılmış, yepyeni bir âleme yükselmiştir. Bu âlem mi'raç âlemidir, bu âlem zamansız ve mekânsız bir âlemdir, bu âlem vuslat (ulaşmak) âlemidir, bu âlem huzur âlemidir ve nihayet bu âlem, kulun Yaratan'ına kulluğunu, ibadetini sunduğu ve ihtiyacını arzettiği bir âlemdir!.. „Kul bu tekbiri ne zaman ve nasıl alır?" Şimdi bunu araştıralım.

Çocuklar! Abdestini almış, elbisesini giymiş, tam vaktinde seccadesine gelmiş, vaktin namazına niyyet de etmiş...

İşte tam bu sırada ellerini kaldırır, başparmaklarını kulaklarının yumuşağına değdirir (kadın ise ellerini omuzları hizasına kaldırır) diliyle de „Allahü Ekber" der ve sağ el sol el üzerinde olmak şartiyle (erkek göbeği altında, kadın göğsü üzerinde) el bağlar. Bunlar (el kaldırma ve el bağlama) sünnet'tir.

2- KIYAM:

Namazın rükunlerinden ikincisi de kıyamdır. Kıyam demek, ayakta durmak demektir. Namazlarda ayakta durmak farzdır.

Ancak ayakta durmanın farz oluşu, farz ve vacip namazlara mahsustur. Nafile namazları oturarak kılmak da caizdir. Farz namazları oturarak kılmak olmaz, namaz fasittir.

Yeniden kılmak lazımdır. Fakat hasta olup ayakta duramıyorsa o zaman oturduğu halde kılar. Şurasını da unutmamak lazımdır: Yalnız bir rekatı ayakta kılacak.

Keza yalnız İftitah tekbirini ayakta alma gücüne sahipse o tekbiri ayakta alır ve oturur. Buna da gücü yetmiyorsa o zaman namazını başından sonuna kadar oturduğu halde kılar.

Oturarak kılmaya da gücü yetmiyorsa yattığı yerden başı ile imâ ederek namazını kılacaktır. Terketmesine müsaade edilemez. Kendisinde basur hastalığı bulunan sahabeden bir zata Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle dedi:

„Namazını ayakta kıl. Buna gücün yetmiyorsa oturarak kıl. Buna da gücün yetmiyorsa yan üzeri yatarak kıl.“ (Buhari)

Cenab-ı Mevlâ'mız da Kur'an'da şöyle buyurur:

„Allah hiç bir kimseye gücünün yetmediği bir şeyi teklif etmez.“ (Bakara, 286)

El bağladıktan sonra, Besmele çekmeden, **„Sübhâneke“**yi okururz.

Manası: **„Allah'ım! Hamd ederek Seni tesbih ederim. Senin ismin mübarektir. Sen yüceler yücesisin. Senden başka ilâh yoktur!“**

Sonra „Eûzü“ okur. Bunun manası da şu:

„Ben kovulmuş şeytanın şerrinden Allah'a sığınırım!“

Sonra „Besmele“ çeker. Besmele'nin manası da şöyledir:

„Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla başlarım!“

Bu üçünü de namazda okumak sünnet'tir. Tekbir alıp el bağladıktan sonra bunları neden okuyoruz, sebep ve hikmeti nedir acaba?

Bunlarda „tesbih“ var, „tahmîd=hamd etme“ var, „tebrik“ var, „Tevhid=birleme“ var, „isitâze=sığınma“ var, „istiâne=yardım isteme“ var.

İşte bütün bunlar, mi’râç merdiveninin birer basamağıdır. Kul, artık mi’râca binmiş.

„Sen münezzehsin Ya Rabb’i! Hamd Sana layıktır, ismin de mübarektir, Senin büyüklüğün yücedir, teksin, eşin ve benzerin yoktur. Her şeyin şerrinden Sana sığınırırm. Doğru olan her şeyin başında Senin ism-i celîlini anar, rızan için yaparım!“ diyerek derece derece yükseliyor!

O, yüksele dursun biz bahsimize dönelim...

3- KIRAAT:

Namazın rükunlerinden biri de kıraattir. Yani Kur’an okumaktır. Kur’an okumak namazda farzdır. Allah’ın kesin emridir. Acaba, Kur’an-ı Kerim’in neresinden ve ne miktar okumalıdır? Şimdi bunu görelim:

Namazda okunması farz olan kıraat, Kur’an-ı Kerim’in her hangi bir yerinden bir uzun ayet veya üç kısa ayettir. Kur’an-ı Kerim’de bir ayet şu mealdedir:

„Kur’an’dan size kolay geleni okuyun!..“ (Müzzemmil, 20)

Namazda Fatiha Suresi’ni okumak farz değildir, vaciptir. Keza, Fatiha Suresi’nin arkasından bir de sure okumak da vaciptir, farz değildir.

Namazın her rekatinde okunması vacip olan Fatiha Suresi’nin engin ve zengin manası vardır. Bitip tükenmeyen bir hazinedir. Bu sure, Allah’ın büyük kitabı

Kur'an-ı Kerim'in ön sözüdür. Bu surenin bir ismi de **„Ümmü'l-Kitap"**tır, yani kitabın anası! Kur'an-ı Kerim'in sonsuz mana âlemine Fatiha penceresinden bakmak mümkündür!..

Mana âlemine doğru harekete geçmiş olan kul, Fatiha Suresi'ni okumaya başlar ve **„Medhü senâ yalnız âlemlerin Rabb'i olan Allah'a mahsustur.**

O, Rahman ve Rahim; O, ceza gününün sahibi ve hâkimi!.." mealindeki âyetleri okurken yolculuk ilerlemiş, perdeler tamamen açılmış, kul, tam bu sırada huzura alınmıştır.

İşte tam bu anda kul:

„Ya Rabb'i! Yalnız Sana ibadet eder ve yalnız Senden yardım beklerim!" mealindeki kısmı okuyarak, ibadet ve ubûdiyyetini Rabb'ine arzeder, muhtaç olduğu yardımı yine Rabb'inden ister.

Evet, tam bu sırada kul, Rabb'iyle bizzat temasta, arada kimse yok. Bir alış-veriş hüküm sürüyor. Kul şöyle diyor:

„Ya Rabb'i! Yalnız Sana kul olur, ibadet ve kulluğumu yalnız Sana yaparım. Yalnız Senin huzurunda eğilir, alnımı secdelere korum! Senden başkasına asla kul-köle olmam. Çünkü onlar da benim gibi birer aciz mahluktur. Ya Rabb'i! Muhtaç olduğum yardımı da yalnız Senden isterim. Gerçek manada yardım eden Sensin. Her şey Senin iradene bağlıdır. Senden medet olmadıkça hiç bir şey bana yardım edemez!..

Ya Rabb'i! Senden hidayet istiyorum. Beni doğru yola ilet, beni nebilerin, şehidlerin, sıddıkların, salihlerin

kendilerine lütfettiğin yol üzerinde sabit ve daim eyle ve bizi gazaba uğrayanların, azıp sapanların gittikleri yola gitmekten koru Ya Rabb'i!..“ diyor ve bu arz-ı hali-nin sonuna da bir mühür mesabesinde olan „Amin“ kelimesini basıyor. Daha sonra bir sure, bir veya birkaç ayet okur.

Kul, Fatiha Suresi'nin sonuna doğru Rabb'inden hidayet istiyor, doğru yolu göstermesini istiyor. Rabbi de şöyle cevap veriyor:

„Sen Kur'an'dan herhangi bir sure, bir veya birkaç ayet oku! Onlar sana hidayet yolunu gösterir!“

Evet Kur'an'ın her suresi ve her ayeti gerçekten birer hidayet kaynağıdır.

Çocuklar! Basit birkaç cümle gibi görünen Fatiha Suresi yaratılışın, Yaratan'ın ve yaratıkların bütün sırlarını sinesinde toplayan genel bir kanundur. Baştaki üç ayet ile sondaki üç ayeti birbirine bağlayan ortadaki bir ayet sonsuz üstü varlık denklemini meydana getirmiştir.

Fatiha Suresi'ndeki bu denklemi şu kudsî hadis ne güzel açıklamaktadır. Cenab-ı Hakk şöyle buyurur:

„Ben, namaz suresi olan Fatiha'yı Benimle kulum arasında yarı yarı taksim ettim, yarısı benim ve yarısı kulumundur. Ve kulumun istediği hakkıdır.“ (Darekutnî ve Beyhakî)

Resul-i Ekrem Efendimiz de bu hususta şöyle buyurur:

„Kul, 'El-Hamdü lillâhi Rabb'il-âlemin' der. Allah da 'Kulum bana hamd etti' der. Kul 'Er-Rahmanir-

Rahim' der. Allah da 'Kulum beni sena etti' der. Kul 'Maliki yevmi'd-din' der. Allah da der ki 'Kulum beni temcid etti. Buraya kadar kulum benim ve kulumla benim aramda. Surenin bundan sonrası da kulumundur ve kulumun istediği hakkıdır." (Dürr-i Mensur)

İşte namaz böyle bir ibadet ve işte namazda olup biten sır ve hikmetlerden bir damla!..

Bütün bu mesele, namazı böyle bilip, böyle bir şuura varmak ve namazdaki mi'rac hayatını yaşamaktır.

4- Rükû:

Namazın içindeki farzlardan biri de rükûdur. Rükû demek, eğilmek demektir. Öyle ki, namazda olan bir insan, kıyamda kıraatini (okumasını) bitirir bitirmez, **„Allahü Ekber"** diyerek, bir dik açı meydana getirecek şekilde eğilir. Bu dik açının bir kenarı belden aşağısı, diğer kenarı da belden yukarısıdır. Böyle yapılması rukûun en güzel şeklidir.

„Rükû farzdır" dedik. Evet, rükû farzdır. Secdeye varmak da farzdır, Allah'ın kesin emirleridir. Farz oluşları Kitap, Sünnet ve icma-i ümmetle sabittir. Yüce Mevlâ'mız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurur:

„Ey iman etmiş olanlar! (Namazda) rükû ediniz ve secdeye varınız!" (Hacc, 77)

Peygamberimiz de şöyle buyurur: **„... Sonra tam şekliyle rükûya var. Arkasından güzelce doğrul. Sonra da tam şekliyle secdeye var."** (Ebu Davud, Tirmizi)

Ayrıca bütün İslam âlimleri, o gün bugün namazda

rükûya varmanın, secdeye gitmenin farz olduğunda ittifak etmişlerdir.

Rükûya varınca ne yapılır?

Rükû'da üç, beş veya yedi defa **„Sübhâne Rabb'iye'l-Azim"** denilir. Bunun manası, „Ben büyük Rabb'imi tesbih ederim!" demektir.

Rükûda, **„Sübhâne Rabb'iye'l-Azim"** demeyi bitirdikten sonra **„Semiallahü limen hamideh"** diyerek doğrulunur ve dimdik ayakta durulur. Orada **„Rabbena leke'l-hamd"** denilir. Birincisinin manası „Hamd edenin hamdini Allah kabul etsin!", ikincisinin manası ise „Allah'ım! Hamd yalnız Sana mahsustur!"

Çocuklar! Siz rükûya vardığınız zaman, ne başınızı aşağı eğin ne de yukarı dikin. Başınız belinizle aynı seviyede olsun. Yukarıda dediğim gibi, rükûda vücudunuz tam bir dik açı şeklinde olsun. Elleriniz (parmaklarınız açık olarak) diz kapaklarınıza dayansın. Gözleriniz de ayakarınızın üstüne baksın ve vücudunuz hiç kıpırdamasın.

Rükûya varma farz, orada üç kere **„Sübhâne Rabb'iye'l-Azim"** deme sünnet, bunu beş veya yedi defa deme müstehab, rükûdan yukarı doğrulma vacip, **„Semiallahü limen hamideh"** ve arkasından **„Rabbena leke'l-hamd"** deme sünnettir. Tek başına kılan, bunların ikisini de der, cemaatle kılınıyorsa imam, yalnız **„Semiallahü limen hamideh"**yi, cemaat de yalnız **„Rabbena leke'l hamd"**ı söyler.

5- Secde:

„Rabbena leke'l-hamd" dedikten sonra, **„Allahü**

Ekber“ diyerek secdeye varırsınız. Secdeye varırken de önce dizlerinizi, sonra ellerinizi, daha sonra da yüzünüzü yere veya yerin sertliğini hissettiren bir şey üzerine koyarsınız. Bütün parmaklar kıbleye doğru yönelmiş, yüz iki el arasındaki açıklığa yerleşmiş, gözlerin yönü burnun iki tarafına dönülmüştür.

Secde yedi uzuvla olur. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **„Kul secde ettiğinde beraberinde yedi uzvu da secde eder: Yüzü, iki eli, iki dizi ve iki ayağı.“** (Ahmed bin Hanbel, Müslim)

Secdede üç, beş veya yedi kere **„Sübhane Rabbiye’l-a’lâ’** dedikten sonra **„Allahü Ekber“** diyerek doğrulur ve oturursunuz. Elleriniz uyluklar üzerinde, sağ ayağınız dikilmiş, sol ayak yatırılmıştır. Gözler ise aşağıya sarkıktır. Burada bir tesbih miktarı kaldıktan sonra, **„Allahü Ekber“** diyerek, ikinci secdeye gidersiniz ve birinci secdede yaptığınızı burada da aynen yaparsınız. Bundan sonra önce başınızı, sonra ellerinizi, daha sonra da dizlerinizi yerden kaldırarak ve **„Allahü Ekber“** diyerek, ayağa kalkar ve doğrulursunuz. İkinci rekatı da birinci rekat gibi kılarsınız. Yalnız **„Sübhaneke“** ile **„Euzü“** okumazsınız.

6- Kade-i Âhir

Bu, son oturmadır. Namazın farzlarından biri de budur. Sonunda oturma. **„Tehiyyat“**ı okuyacak kadar oturmak farzdır. Yoksa, **„Tehiyyat“** okumak vaciptir, farz değildir.

Çocuklar! İkinci rekatın ikinci secdesinden

kaltıktan sonra ayağa kalkmayıp iki secde arasında oturduğunuz gibi oturursunuz. Burada **„Tehiyyat“** duasını okursunuz. Eğer kıldığınız namaz üç veya dört rekatlı namazlardan ise, hemen üçüncü rekata kalkarsınz. Değilse **„Tehiyyat“** duasının arkasından **„Allahümme Salli“** ile **„Allahümme Barik“**i daha sonra da **„Rabbena âtina...“** gibi dualar okur ve selam verirsiniz. Selamda başınızı önce sağa, sonra sola çevirir ve her birinde **„Esselamü aleyküm ve rahmetullah“** dersiniz. Bundan sonra da **„Allahümme entesselamü ve minkesselam tebârekte ya zelcelâl-i ve'l-ikrâm“** dersiniz...

Buraya bir nokta koyalım ve bir parça da rükû', sücud ve teşehhüdün hüküm ve adabından, huzur ve huşuundan, hikmet ve faziletinden bahsedelim:

Başından rükû'a kadar olduğu gibi, rükû'dan da selama kadar yaptığımız hareketlerin, okuduğumuz tesbih ve duaların ayrı ayrı hükümleri vardır. Bunlar ya farz, ya vacip, ya sünnet veya müstehaptır. Şimdi sıra ile görelim.

„Allahü Ekber“ **demek sünnet, rükû'a eğilmek farz, rükûde üç kere** „Sübhâne Rebb'iye'l azîm“ **demek sünnet, bunu beş veya yedi defa demek müstehap, rükû'dan doğrulmak vacip,** „Semiallahü limen hamideh“**, arkasından** „Rabb'ena lekel hamd“ demek sünnet, arkasından **„Allahü ekber“** demek sünnet, secde etmek farz, secdede üç kerre **„Sübhane Rabbiyel a'lâ“** demek sünnet, bunu beş veya yedi defa demek müstehap, tekrar **„Allahü**

ekber“ demek sünnet, iki secde arasında oturmak vacip, sağ ayağı sol ayak üzerine oturmak sünnet, tekrar **„Allahü Ekber“** demek sünnet, ikinci secdeye varmak farz, burada üç kerre **„Sübhane Rabbiyel a’lâ“** demek sünnet, ikinci rek’atın kıyamına kalkarken **„Allahü Ekber“** demek sünnet, birinci oturma vacip, ikinci oturma farz, her iki oturmada da **„Tehiyyat“** okumak vacip, ikinci oturmada **„Tehiyyat“** arkasından **„Allahümme salli“** ve **„Allahümme barik“**i ve daha sonra dualar okumak sünnet, selam vermek vacip, selam verirken önce sağa, sonra sola dönmek sünnet ve **„Allahümme entesselamü ve minkesselam“** demek de sünnettir.

ÂDÂB:

Namazın bir takım adabı vardır. Bunlara riayet etmek çok yerinde olur. Bir şeyin adabı demek, onun mükemmel bir şekilde, tas tamam, eksiksiz, edebine uygun bir tarzda yapılması demektir. Bir kerre namaza girmek demek -yukarıda da işaret ettiğimiz gibi- Allah’ın huzuruna çıkmak demektir. Allah’ın huzuruna çıkan bir insan, elbette son derece dikkatli, son derece terbiyeli olacak, edebini takınacaktır. Yaradanımızın huzurunda öyle gelişi güzel, pejmürde, saygısız olabilir miyiz? Hayır, olamayız! Orası son derece yüksek, son derece yücedir. Orada yüce Mevlâ’mız, lütfuyla tecelli buyurmuş, bizi huzuruna almıştır. Biz de huzura girmiş, kulluğumuzu yüce Mevla’mıza arz ediyoruz.

Huzura kabul makamının, şüphesiz ki, kendisine

mahsus örf ve adeti, usul ve adabı vardır, oturuş ve kalkış tarzı vardır. Bunlara harfiyyen uymamız, en güzel şeklini yapmamız; bu makamda yükselmemize, yol almamıza sebep olacaktır.

Namazın usul ve adabına uygun bir şekilde kılınması gerektiği yolunda bir çok hadis-i şerif vardır. Bunların birkaçının mealini kaydedelim:

„Beş vakit namazı Allah farz kılmıştır. Kim abdestini güzelce alır, vaktinde namazını kılar, rüku, sücud ve huşuunu tam yaparsa, onu mağfiret edeceğine dair Allah'ın teminatı (va'di) vardır!..“ (Ebu Davud, Neseî)

Adamın biri mescide gelir, namazını kıldıktan sonra, mescidin bir tarafında oturan Peygamberimiz'in yanına gelir ve selam verir. Peygamberimiz (s.a.v.) selamını aldıktan sonra ona; **„Dön de namaz kıl! Çünkü sen namaz kılmadın.“** der. Kişi namazını tekrar kılar ve tekrar selam verir. Peygamberimiz (s.a.v.) selamını aldıktan sonra ona;

„Git namazını kıl! Çünkü sen namaz kılmadın.“ der. Adam üçüncü defa namazını kılar. Fakat yine kendisine Peygamber tarafından, **„Git namazını kıl! Çünkü sen namaz kılmadın.“** denir. Bunun üzerine adam, kusurunun ne olduğunu sorar. Peygamber Efendimiz de cevaben der ki:

„Namaz kılmak istediğin zaman, abdestini güzelce al, sonra kıbleye dön, tekbir al, Kur'an'dan kolay olanı oku. Sonra rükuunu dosdoğru yap. Sonra tam doğrul. Sonra secdeyi yap..“ Sonra da

şöyle buyurdu: **„Böyle yapmadıkça hiçbirinizin namazı tam olmaz.“** (Bazı rivayet farklarıyle Buhari, Neseî ve Tirmizi)

Peygamberimiz, **„Hırsızın en kötüsü namazının hırsızıdır.“** dediğinde ashab sormuş:

- Ya Resulallah! Namaz hırsızı nasıl olur? Peygamberimiz cevaben:

- O, rüku ve secdesini dosdoğru yapmaz, demiştir.

„Kişi namazını bitirir, fakat namazından ancak onda biri, dokuzda biri, sekizde biri, yedide biri, altıda biri, beşte biri, dörtte biri, üçte biri veya yarısı yazılır.“ (Ebu Davud, Neseî)

Bu mevzuda daha nice hadis-i şerifler vardır. Bütün bunlar, namazın çok mühim ve hayati bir ibadet olduğunun ve çok büyük mana taşıdığının ifadeleridir. Bir şey, ne kadar mühimse o kadar dikkat ister. Namazda da çok dikkatli ve çok terbiyeli olmak lazımdır. Namazda ufak-tefek kusurlar, âdab ve erkânına riayetsizlik, insanı kasdedilen gaye ve hedefe ulaştırmaz, yarı yolda bırakabilir!..

Buna binâen, her şeyi, bilhassa namazı güzel yapmaya, dosdoğru kılmaya insan kendini zorlamalı ve alıştırmalıdır. Allah (c.c.) her şeyin güzel ve tam yapılmasını sever, âdab ve şartlarına uygun olanı kabul eder. Allah (c.c.) temizdir. Temiz olanı kabul eder. Allah, kulunun muhkem ve sağlam iş yapmasını sever!..

HUZUR VE HUŞÛ:

Sevgili çocuklar! Namazda huzur da çok mühimdir. Huzur demek, kimin huzurunda durduğunu, ne yaptığını, ne maksatla yaptığını bilmek demektir.

Namaza girdiğiniz zaman, Allah huzuruna girdiğinizi unutmayınız, yalnız bedeninize değil, kafa ve kalbinize de namaz kıldıracaksınız. Bedeniniz seccadede, kafanız ve kalbiniz başka yerde olmasın! **„Bir gönülde iki sevda eğleşmez.“** Diliniz **„Allahü Ekber“** derken, kafa ve kalbiniz masayı, kasayı düşünmesin! Diliniz; **„Ya Rabbi! Ancak Sana ibadet eder, yalnız Senden yardım isteriz!“** mealindeki Fatiha ayetlerini okurken, aklınızda Ahmed veya Mehmed, öküz veya inek vs. olmasın! Hitabınız, dua ve niyazınız yalnız Allah'a olsun! o makamda zaten bir siz varsınız, bir de Mevlâ'mız. Bir üçüncü şahıs, madde ve maddiyat yoktur!..

Çocuklar! Siz **„Allahü Ekber“** deyip namaza girdiniz mi, elinizi-eteğinizi her şeyden çektiniz. Artık bu âlemden ayrıldınız. Hatta bedeninizle bile meşgul olamazsınız.

Resul-ü Ekrem Efendimiz, birinin namaz kılarken sakalıyla uğraştığını görünce şöyle buyurdu:

„Eğer bu adamın kalbinde hûşû olsa idi, uzuvlarında da hûşû olurdu.“ (İhyâ-u Ulûm)

Namaz vakti geldiği zaman, Hz. Ali'nin rengi değişir, yerinde duramaz olurdu.

Bu halinden sordular: „Niye böyle oluyorsun ey

mü'minlerin emiri?" O, şu cevabı verdi:

„Ne yapalım, emanetin vakti geldi. O emanet ki, onu yerler gökler yüklenmekten çekindiler, ondan, onun hukukunu yerine getirmekten korktular!..

İnsan olarak onu biz yüklendik. Şimdi onun hakkını vermek, hukukuna riayet etmek lazım.

Acaba onu yerine getirebilecek miyim? Emanete riayet edebilecek miyim. Kabul görecek mi? Yoksa zayi mi edeceğim?.."

Hatim-i Asam adındaki zata namazından sorulduğunda, şu cevabı vermiş:

„Namaz vakti geldiğinde abdestimi tazelerim, namaz kılacağım yere gelir ve otururum.

Bedenimdeki bütün organlarıma hakim olurum. Sonra namaza kalkarım. Kâbe'yi iki kaşım arasında, Sırat köprüsünü ayaklarımın altında, cenneti sağımda, cehennemi solumda, Azrail'i arkamda farz eder, kılacağım namazın son namazım olacağını düşünür ve ümitle korku arasında bulunarak tekbir alırım.

Kıraati ağır ağır okur, rukûyu tevazu ile, secdeyi huzurla yaparım. İhlasla devam ederim. Yine de namazımın kabul edilip edilmediğini bilemem." (İhyâ-u Ulûm)

Yüce Mevlâ'mız ve sevgili Peygamberimiz, namazda daima huzurlu olmamızı emir ve tavsiye etmişlerdir.

Yüce Mevlâ'mız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurur:

„Beni anmak için namaz kıl!" (Tâhâ, 14)

„Gafillerden olma!" (A'raf, 205)

„Namaza sarhoşken yaklaşmayın!“ (Ankebut, 45)

„Dünya, mal ve para sarhoşluğuyla namaza girmeyin!..“ manası ile de tefsir edlimiştir bu âyet.

Sevgili Peygamberimiz de bu hususta şöyle buyurur:

„Kul bedeniyle kalbini namazda birleştirmezse, Allah, onun namazına bakmaz!“ (İhyâ-u Ulûm)

Sevgili çocuklar! Görüyorsunuz ya, namazdaki huzurun önemini! Bu da çok mühim!

Bu hususta çok dikkatli olmak lazım! Siz Allah'ı görür gibi namaz kılınız. Şayet siz O'nu göremiyorsanız, O sizi mutlaka görüyor. Hatırınıza başka bir şey gelirse, hemen Allah'ın huzurunda olduğunuzu düşünün ve kendinizi toparlayın!

Huzur-u kalb ile namaz kılmanın ilacı; göze çarpanlardan sarf-ı nazar etmek, gelen seslere kulak vermemek, kalbe gelen maddî ve dünyevî düşünceleri reddetmek ve bunun mücadelesini yaparak, bütün varlığınızla Büyük Yaratıcı'nın huzurunda olduğunuzu herhalde hatırda tutmaktır.

Evet, bu cidden çok ağır ve zor bir şey ama, aslında mümkündür, mümkün olan şeydir.

Hâtem'ül-Asam gibi, namaza daha girmeden önce düşüncelerimizi atar, dikkatimizi toplar, kendimizi hazırlarsak -Yüce Mevlâ'mızın da yardımıyla- huzurla namaz kılmaya muvaffak oluruz.

NAMAZIN SIRRI VE HİKMETLERİ:

Namazdaki sır ve hikmetler saymakla bitmez. Her hareketin, her duruşun, her kırâat ve duanın birçok hikmet, mana ve nükteleri vardır. Bir kere dış görünüşüyle namaz:

1- Aynı zamanda temizlik vesilesidir. Namaz kılanın bedeni temiz, elbisesi temiz, namazgâhı (meskeni) temizdir.

Koruyucu hekimliğin, yani sıhhati ve sağlığı korumanın şartlarından biri de temizliktir, temiz olmaktır. Beden temizliği, elbise temizliği, çevre temizliği...

Demek oluyor ki, koruyucu hekimliğin şartlarından biri ve birincisi temizlik olduğu gibi, namazın şartlarından biri ve birincisi de temizliktir. Demek oluyor ki, namaz aynı zamanda koruyucu hekimliktir ve dolayısıyla namazına devam eden aynı zamanda sağlığını korumaya da devam etmiştir.

2- Namaz, aynı zamanda bir idmandır, vücut mekanizmasının bir idmanıdır, beden eğitimidir. Bakınız namazda insan vücudunun her uzvu hareket ediyor, her eklemi (mafsalı) bükülüyor, kaslar gerilip gevşiyor...

Namazda eller yukarı kaldırıp indiriliyor, eğilme-doğrulma var, yere yatma ve oturma var, parmakların açılması ve bitiştirilmesi var, boynu sağa-sola çevirme var... Hâsılı namazın her rekatında vücut organlarının hepsi hareket etmektedir.

Bu hususu rakam vererek de söyleyebiliriz:

Namaz kılan bir insan, bir günde 14 defa ellerini yukarı kaldırır ve indirir, 40 defa eğilir ve doğrulur, 80 defa başını yere kor ve kaldırır, başını 12 defa sağa, 12 defa sola çevirir, 40 defa parmaklarını açar (rüku'larda), 80 defa bitiştirir (secdelerde).

Demek oluyor ki, namaz kılan bir insan, aynı zamanda bedenen muhtaç olduğu beden eğitimini, beden terbiyesini de yapmış oluyor. Aslında müslümanların beden eğitimi namazdır, namazdaki hareketleridir. Namazlı bir insan, beden eğitimini de aynı zamanda yapmış, vücut zindeliğini, vücut sağlamlığını, vücut hareketliliğini sağlamıştır.

Sevgili çocuklar! Yalnız şurasını unutmayın: Biz namazı şu veya bu faydası için değil, Allah emretmiş olduğu için, O'nun güzel emrini yerine getirmek ve rızasını kazanmak için kılarız. Diğer ibadetler de böyle. Rabb'imizin emri oldukları için ve o niyyetle yaparız ve biliriz ki, Rabb'imizin emrettiği şeylerde birçok fayda ve hikmetler vardır. Yüce Mevlâ'mız bize iyiyi, güzeli, fayadalıyı emreder. Biz de sırf Rabb'imizin emri olduğu için yapar, onun taşıdığı hikmet ve faydalardan faydalanmış oluruz...

3- Namaz, aynı zamanda müsavat (eşitlik) ve denge unsurudur. Erkek-kadın, zengin-fakir, âmir-memur vs. aslında birdir, birbirine eşittir, kulluk planında aralarında bir fark yoktur.

Günün belli saatlerinde, istisnasız her müslüman aynı namazı kılacak, kıyam, kıraat, rüku ve sücud gibi hep

aynı hareketleri tekrar edeceklerdir.

Yine zenginlik veya fakirlik, âmirlik veya memurluğuna bakılmaksızın yanyana gelecek, omuz omuza verecek, saf durup el bağlayacak, Yaratan'ın huzurunda divan duracaklar, aynı işaretle yatıp kalkacaklardır.

Demek oluyor ki, insanlar arasında maddî planda, mesela yeme ve içmede, elbise ve meskende, rütbe ve servette fark varsa da, mana planında, Allah'a kul olmada ve kulluk vazifesini yapmada aralarında asla fark yoktur, herkes müsavidir. Ben-sen yok, biz varız ve hepimiz kuluz!..

Ve yine demek oluyor ki, namaz, meslek ve servetleri ne olursa olsun, bütün insanlara bu gerçeği, bu eşitliği günde beş defa hatırlatarak birbirlerine karşı böbürlenmelerinin, kibirlenmelerinin haksız ve manasız olduğunu anlatıyor ve insanlar arasında bir denge unsuru olmuş oluyor.

4- Namaz, aynı zamanda günlük işlerde de bir denge unsurudur. Günlük işlerin planlanmasında namazın mühim bir yeri vardır. Namaz, günün muhtelif ve belli saatlerinde sıralanmış olduğu için, müslüman günlük işlerini, yemek vakitlerini, istirahat zamanlarını, uyku saatlerini bir plana bağlama zorunda kalacaktır. Plan ölçüsünü de, hiç şüphesiz ki, namaz vakitlerinden alacak ve ona göre ayarlayacaktır.

Demek oluyor ki, namaz, kişinin günlük çalışmalarının gelişigüzel değil, rastgele değil, bir ölçüye, bir plana göre olmasına vesile olacak, onu dengesizlikten kurtarıp dengeli olmasını sağlayacaktır.

5- Namaz, aynı zamanda bir ilham ve bir irşad kaynağıdır. Namaz dinin direği, hidayet güneşidir. Namaz irfan menbaı, takva kapısıdır.

İnsandaki kötü duygu ve düşünceleri, aşırı istek ve arzuları firenler, kontrol altına alır, diğer taraftan sahibine iyi ve güzel ameller telkin eder. Kur'an-ı Kerim bu hususta şöyle der:

„... Ve namazı dosdoğru kıl! Hiç şüphe yok ki, namaz, fuhşun ve fenalığın her çeşidinden nehyeder (men eder)**. Çünkü Allah'ı zikir her şeyden büyüktür."** (Ankebut, 45)

Elbette böyle olması icab eder. Çünkü namaz, insanı günde beş defa Yaratan'ın huzuruna çıkarıyor. Bu arada ona, her gün kırk defa, **„(Allah) Ceza gününün de mâlikidir!"** dedirtiyor ve dehşetli bir günün geleceğini, herkese hesap sorulacağını hatırlatıyor. Namazın kırk rekatında böyle bir günün geleceğini hatırlayan insan; sözlerinde, sohbetlerinde, muamelelerinde, alış-verişlerinde herhangi bir yolsuzluğa, herhangi bir fenalığa sapabilir mi, günah işleme cesaretini kendinde bulabilir mi? Bulmaması gerekir; Çünkü artık o, biliyor ve inanıyor ki, günün birinde hesaba çekileceğim, yaptıklarım yolsuzluklar ortaya çıkacak, benden sorulacak. Rezil ve rüsvay olurum. Tekdir görür, azap çekerim...

Şurasını da bilmemiz lazımdır ki, insanı çekip çeviren namaz, gerçek manada kılınan namazdır, dosdoğru kılınan namazdır. Eksik, bozuk ve gafletle kılınan namaz, sahibini çekip, çeviremez,

onu irşad edemez, ona faydalı olamaz. Çünkü, o namaz, yalınkattır, şekilden ibarettir. İçine girilmemiş, şuuruna varılmamıştır. Bu hususta şöyle bir hadis-i şerif rivayet edilir:

„Bir kimsenin namazı onu fuhuş ve kötülükten alıkoymuyorsa o namaz yok hükmündedir.“ (İbn-i Merdûye)

Burada bir noktaya daha işeret edeyim: Belki denir ki, sahibini çekip çevirmeyen namazı hiç kılmamak daha doğrudur. Hayır! Kılınmakta yine fayda vardır. Namazın bir sahih olması var, bir de kabul olması var. Bunları birbirine karıştırmamak lazım. Bazen namaz sahih olur, fakat kabul görmez.

Sahih olması, şartlarını, rükünlerini yerine getirmeye bağlıdır. Kabul keyfiyyeti ise, onu biz bilemeyiz. Kabul; bizim çok dikkatli olmamızla beraber, Cenab-ı Hakk'ın dilemesine bağlıdır. Şartları, rükünleri yerine getirilerek kılınan namaz sahih olmuştur. Kabul olmasa bile kılan, borcundan kurtulmuştur, kazası lazım gelmez, ahirette hesabı sorulmaz, nihayet o namazdan dolayı ceza görmez.

Kılınan namaz, aynı zamanda kabul edilirse, işte o namazın feyz ve bereketi vardır, sevap ve mükâfatı vardır. İşte o namaz dünyada da faydalı olur ahirette de. Sahibini çeker-çevirir, her türlü kötülükten berî alır. Kur'an-ı Kerim'in târif ettiği namaz da işte bu namazdır.

6- Namaz, aynı zamanda günahların silinmesine, günah kirlerinden temizlenmeye vesiledir. Kur'an-ı

Kerim şöyle der:
„İyilikler, kötülükleri giderir, mahveder!“

Her namaz bir hasenedir, bir güzelliktir. Güzelliklere devam edildikçe geçen kötülük silinir gider. Bu, muhakkaktır. Buna binaen namaza devam edildikçe -beşer hali- insanların çok defa kurtulamayacakları bazı günahlar yapılmış ise, onlar silinir gider ve beş vakit namaz arasında vaki olan küçük günahlara kefaret olur!.. Nitekim bir hadis'te şöyle buyurulur:

„Bir namaz, diğer namaza kadar aralarındaki (günahların) keffaretidir, büyük günahlardan sakınmak şartiyle.“ (Müslim)

Sevgili Peygamberimiz bir gün der ki:

„Birinizin kapısı önünde bir nehir bulunsa da, ev sahibi günde beş defa o nehirden yıkansa, üzerinde kirden pastan bir şey kalır mı?“

„Hayır!“ derler, **„Üzerinde kirden pastan hiçbir şey kalmaz, tertemiz olur!“** Peygamberimiz (s.a.v.):

„Namaz da böyledir. Namaz sebebiyle Allah hataları afffeder, mahveder.“ (Beyhakî)

İç görünüşe gelince:

Namaz, iç görünüşüyle de bitip tükenmeyen sır ve hikmet hazinesidir. Geçen bir bölümde, namazın başından kıyamın sonuna kadar mevcut nükte ve hikmetlerden -dilimizin döndüğü kadar- bahsetmiştik. Şimdi de rükudan sonuna kadar namazda bulunan nükte ve hikmetlerden bilebildiğimizi, sezebildiğimizi dile getirmeğe çalışalım:

Ayakta divan duran kul:

„Ya Rabb'i! Ubûdiyyetimi arz edebildim mi? Kulluk vazifemi yapabildim mi?" diye Cenab-ı Hakk'a sorar. Cenab-ı Hakk:

„Hayır! Tam değildir. Alçal! Alçal ki, kırılsın şeytanî kibir, kalmasın nefsinde gurur."

Bunun üzerine kul, hemen rukûya varır ve alçalır. Kendisinin küçük ve aciz, Rabb'ının büyük ve münezzeh olduğunu ifade etmek üzere rükûda da bir kaç defa **„Sübhâne Rabb'iye'l Azim" (Ben büyük Rabb'imı tesbih ve tenzih ederim!)** der. Yani, ben eksik ve noksanım, aciz ve muhtacım!.. Rabb'im böyle değil, O, kâmil ve kadirdir; O, her noksandan, her ihtiyaçtan uzaktır; O, Sübhan'dır!.. Bundan sonra;

„Semiallahü limen hamideh" (Allah, kendisine hamd edenin hamdini kabul etsin!) diyerek doğrulur. Orada, **„Rabbena leke'l-hamd"** (Hamd yalnız Sana mahsustur!) demek suretiyle kulluk vazifesinin tam yapılıp yapılmadığını sorar. Cenab-ı Hakk:

„Hayır! Yine tamam değildir. Biraz daha eğilmen ve alçalman lazım!" der. Bunun üzerine kul derhal:

„Allahü Ekber" diyerek secdeye varır ve orada kendisinin son derece aciz ve zelil, Rabb'ının sonsuz yüceliğe sahip olduğunu ikrar etmek üzere birkaç kere:

„Sübhane Rabb'iye'l-a'la" (Ben sonsuz, büyük ve yüce Rabb'ımı tesbih ve tenzih ederim!) der ve yine **„Allahü Ekber"** diyerek doğrulur ve sorar:

„Ya Rabb'i! Kulluk vazifemi yapabildim mi?" Yüce Mevlâ'dan gelen cevap şu:

„Tamam, vazifeni yaptın. Sende artık kibir ve gurur diye bir şey kalmadı. Bana yaklaştıkça yaklaştın ve şu anda en yakın bir hal aldın.“

İnsan, her ne kadar akıl ve kudret sahibi ise de, Yaratan’ına karşı son derece aciz ve zelildir, yetersiz ve noksandır. İşte bu husus, tam olarak ifadesini secdede buluyor.

Kul, Allah huzurunda maddeten ne kadar tevazu gösterir, ne kadar alçalırsa, manen de o kadar yükselir ve o kadar Allah’a yaklaşır. Yüce Mevlâ’mız Kur’an-ı Kerim’de şöyle buyurur:

„... Secde et ve yaklaş!“ (Hûd, 114)

Bir hadis de şu mealde:

„Kulun Rabb’ına en yakın olabileceği hal, secdedeki halidir.“ (Camiu’s-Sağir)

Demek oluyor ki, mana âlemine yükselmenin ve Allah’a yaklaşmanın yolu, namazdan ve namazın secdesinden geçer.

O halde çocuklar siz, beş vakit namaza devam edin, hiç terk etmeyin ki, Yüce Mevlâ’mızın güzel emrini yerine getirmenin yanında, alçakgönüllü de olasınız. Nefsanî gurur ve şeytanî kibiriniz kırılmış olsun. Manen yükseldikçe yükselesiniz ve Allah’a yaklaşasınız. Allah da sizi seve ve koruya, rahmet ve bereketini üzerinizden eksik etmeye!..

Birinci secdeden doğrulan ve kulluk vazifesini tam yapmanın şuuru ve heyecanı içinde bulunan insan, aşk-ü şevkle **„Allahü Ekber“** diyerek secdeye kapanır ve ikinci secdeyi yapar. Birinci secededekinin aynısını

tekrar eder.

Çocuklar! Rukûnun bir, secdenin iki olması yolunda şöyle de denmektedir:

Birinci secde topraktan geldiğimize, ikinci secde toprağa döneceğimize, arkasından ayağa kalkma veya doğrulma da -kıyamet gününde- tekrar topraktan kalkacağımıza işarettir.

Yine deniyor ki:

Şeytan bir defa secde ile emredildiği halde secde etmedi. Biz ise ne yapıyoruz? Şeytana rağmen ve onun inadına rağmen secdeyi iki kere yapıyoruz. Yine mevzuya dönelim:

Birinci rekat bu suretle bitmiştir. İkinci rekatı da aynı şekilde kılacaksınız. Eğer kıldığınız namaz iki rekatlı bir namaz ise, ikinci rekatın, ikinci secdesinden sonra oturur, **„Tehiyyat“**ı okursunuz.

Manası:

„Sözle yapılan bütün ibadetler, bedenle yapılan bütün ibadetler, mal ile yapılan bütün ibadetler yalnız Allah'a mahsustur. Allah'ın selamı da, rahmeti de, bereketleri de senin üzerine olsun, ey

Peygamber! Bize ve Allah'ın salih kullarına da selam olsun. Allah'dan başka ilâh olmadığına ben şehadet ederim. Hz. Muhammed (s.a.v.)'in Allah'ın kulu ve Peygamber'i olduğuna yine şehadet ederim.“

Manasını gördüğünüz **„Tehiyyat“**, aslında nedir bilir misiniz? Bunlar, büyük bir merasimin yapılması sırasında yapılan konuşmalardır.

Bu merasim Mi'rac merasimidir. Sevgili Peygamberimiz bir gece mi'rac merasimine davet edilmişti. Allah O'nu davet etmişiti. Gelsin de Yüce Mevlâ'sının mülk ve melekûtunu, azamet ve saltanatını gezsin ve görsün!.. Sevgili Peygamberimiz mi'rac yolculuğu esnasında Cenab-ı Hakk'ın azamet ve kudretinin eserlerini, hikmet dolu saltanatını görünce, ğaşyolur, hayran kalır. Hayranlığını şu konuşmasıyla ifade eder:

„Sözlü ibadetler, bedenî ibadetler ve malî ibadetler hep Allah'a mahsustur. (Çünkü mülk O'nun, melekût O'nun, kuvvet O'nun, kudret O'nun, arş O'nun, kürsü O'nun, dünya O'nun, ahiret O'nun, canlı O'nun, cansız O'nundur.)“

Bu konuşmasıyle Peygamberimiz (s.a.v.), kendisini davet eden Yüce Mevlâ'sını büyüklemiş, tescil ve ta'zim etmiştir.

Sevgili Peygamberi'nin çok yerinde olan bu konuşmasına Yüce Mevlâ'sı şu karşılığı verir:

„Peygamber'im! Sana selam olsun! Allah'ın rahmeti ve bereketleri üzerine olsun!“

Ve bu, adeta bir karşılama konuşmasıdır. Dikkat edilirse, konuşmalar birbirine denktir. Her iki konuşmada da üç şey var: Peygamber Rabb'ini üç şey (ibadetin üç türlüsü) ile tavsif ve tebcil ettiği gibi, Rabb'ı da Peygamber'ini üç şey (selam, rahmet, bereket) ile taltif ve ikram ediyor.

Allah'ın taltif ve ikramına mazhar olan Peygamberimiz (s.a.v.) ümmetini hatta bütün ümmetleri yerde ve göklerdeki bütün salih kulları unutmuyor, bu taltif ve bu ikrama onların da nail olmalarını düşünüyor ve şöyle diyor:

„Selam bize de olsun, Allah'ın salih kullarına da olsun!"

Rivayete göre, bu manzaraya şahid olan Cebrail (a.s.) da şu konuşmayı yapar:

„Ben de Allah'dan başka ilâh olmadığına şehadet ederim ve Hz. Muhammed (s.a.v.)'in Allah'ın kulu ve Resulü bulunduğuna yine şehadet ederim!"

Cebrail (a.s.) bu sözüyle, Allah'ın birliğini, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) peygamberliğini tasdik ve ikrar ederek, mi'rac merasimine katılmaktan memnun olduğunu ifade etmiş oluyor.

Namazda okunan „Tahiyyat"ın mana ve hikmetini böylece bildikten ve anladıktan sonra, şunu da bilmeniz gerekir:

Namaza giren bir insan, bu ilâhî davete icabet etmiş, mi'rac yolculuğuna başlamıştır. Bu yolda kademe kademe ilerliyor ve yükseliyor, huzura yaklaşıyor.

Yaklaştıkça da Mevlâ'sının azamet ve kudretini, saltanat ve debdebesini seyrediyor. İşte tam bu sırada secdeden başını kaldırmış, diz çökerek oturmuştur. Rabb'ını tebcil ve ta'zim etmek üzere „Ettehiyyâtü li'llahi ve's-selevatü ve't-tayyibât" diyor. Devamla, Peygamber'i selamlıyor, tebrik ediyor, (kendisiyle beraber) Allah'ın hâlis kullarını da selamlıyor ve sözünü, Allah'ın birliğine, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in peygamberliğine şehadetle bitiriyor.

Sonra da şu duaları okuyor:

Manası:

„Allah'ım! Sen Hz. İbrahim'e ve onun yolunda gidenlere rahmet ettiğin gibi, Hz. Muhammed'e ve O'nun yolunda gidenlere de rahmet et, şeref ve şanlarını artır. Sen Hamid'sin (hamde lâyıksın), Sen Mecid'sin (ulusun)!"

„Allah'ım! Sen Hz. İbrahim'e ve onun yolunda gidenlere bereket lütfettiğin gibi, Hz. Muhammed'e ve O'nun yolunda gidenlere de bereket lütfet. Sen Hamid'sin, Sen Mecîd'sin!"

Tahiyyat'tan sonra bu dualar, acaba niçin okunuyor?

Bu, iyilik bilir olmanın, ikrama karşı ikram etmenin bir ifadesi olsa gerek. Yukarıda da gördüğünüz gibi, Peygamberimiz (s.a.v.) Mi'rac gecesi, Mevlâ'sının kendisine yaptığı ikram ve taltiften ümmeti olan bizleri

unutmamış, bizlerin de bu ikram ve bu taltiften nasibimiz olmasını Mevlâ’sına arz ve niyazda bulunmuştu. Buna karşılık, biz de mi’rac hayatını yaşarken, Peygamberimiz ve Onun yolundakileri unutmuyor, onlar için dua ediyoruz.

Son olarak da; **„Ya Rabb’i“ Bize dünyada da güzellik ver, ahirette de güzellik ver ve bizi cehennemin azabından koru!“** mealindeki dua ile, **„Ya Rabb’im! Hesap gününde beni de, ana ve babamı da ve bütün mü’minleri de mâğfiret buyur, afvet!“** manasına gelen duayı okuruz. Bu dualarla hem kendimiz için, hem de bütün mü’minler için niyazda bulunmuş oluruz.

Bu duaların metinleri şöyledir:

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

∴

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ

„Rabbena âtinâ“ ve „Rabbenağ’firlî“ dualarını okuduktan sonra önce sağa sonra da sola selam vererek namazdan çıkarız.

Çocuklar! Selam kime verilir? Bir yerden gelene, bir seferden dönene, değil mi? Peki, namaz kılan nereden

geliyor, hangi yolculuktan dönüyor?

Yukarıda da gördüğümüz gibi, namaza girmek demek Mirac'a gitmek, Allah'ın huzuruna çıkmak demektir. Kul namazda kulluğunu, ibadetini arz ediyor, ihtiyacını arz ediyor, dua ve niyazda bulunuyor ve nihayet Mirac hayatını yaşadıktan ve o şerefe nail olduktan sonra geri dönüyor ve madde âlemine geliyor.

Gelince sağındaki melek ve müslümanlar onu tebrik ediyorlar, Mirac'ın mübarek olsun diyorlar ve ilâve ediyorlar:

„Allah'ın huzurundan bize ne getirdin, bize Mirac hediyesi yok mu?“ o da sağa dönerek **„Esselamü Aleyküm ve Rahmetullah“** diyerek, sağdaki melek ve müslümanlara cevaben diyor ki; **„Size Allah'ın selam ve rahmetini getirdim!“**

Bunu gören soldaki melek ve müslümanlar harekete geçiyor ve diyorlar ki; **„Bize yok mu?“** Bunun üzerine de sola başını çevirerek onlara da aynı şeyi söylüyorlar: **“Size de Allah'ın selam ve rahmetini getirdim!“** diyor ve hepsi birden;

„Allahümme entesselamü ve minkesselam, tebârekte yâ ze'l-celâli ve'l-ikrâm“ diyorlar.

Yani: **„Ey bizim Rabb'imiz! Sen selamsın, Senden (bize) selam geldi. Ey Celâl ve İkram sahibi!“** Bunu derken de Rabb'lerinin, Mirac'dan dönenle gönderdiği selam ve rahmeti aldıklarını, memnun ve müteşekkir bulunduklarını ifade etmiş oluyorlar.

Faydalı olacağı düşüncesiyle, namazın maddî ve manevî faydasından, maslahat ve hikmetinden hayli

bahsettik. Unutmayınız ki, namazın taşıdığı mana ve hikmetler, fayda ve maslahatlar bu kadar değildir. Kimbilir daha nice hikmet, nice fayda ve nice maslahatlar vardır. Orasını Allah (c.c.) bilir.

Bundan sonra da **„Âyete'l-Kürsî“**yi okursunuz. Arkasından 33 kere **„Sübhanallah“**, 33 kere **„Elhamdülillah“**, 33 kere de **„Allahü Ekber“** dersiniz ki, toplam 99 eder. Yüzüncü olarak da **„La ilahe illallahü vahdehü lâ şerîke leh, lehül mülkü ve lehül hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr“** der ve ellerinizi yukarı kaldırarak dua edersiniz.

Yüce Mevlâ'mızdan dünya ve ahiret saadetini istersiniz. Ve, her vaktin namazının arkasından böyle yapmak sünnet'tir. Bu yolda rivayetler ve çeşitli hadis'ler vardır.

Belki, „Namaz“ mevzuunda söz çok uzadı diyeceksiniz!

Ben de derim ki: Namaz son derece ve çok mühim bir ibadet olduğundan üzerinde fazla durmak gerek, etraflı durmak gerek, taşıdığı hikmet ve faydaları -mümkün olduğu kadar- anlatmak gerek, namazın beş vakit olduğunu fazla görenlere cevap vermek gerek, namaza karşı yavan davranıştan ikaz etmek gerek, namaza muntazam devam edenleri tebrik etmek, onlara müjde vermek gerek ve nihayet, sizin gibi çocuklara, namazın ne kadar yüksek bir ibadet olduğunu ve namazsız müslümanlığın zor devam edeceğini ve dolayısıyla daha küçük yaştan namaza başlamanın lüzumunu anlatmak gerek.

Siz, yedi yaşında namaza başlamış olacaksınız. Hele on yaşına gelir de, şayet kılmazsanız, Allah babalarınıza sizi dövme yetkisi vermiş. Babalarınız sizi namaz kılmaya teşvik etmezse onlar da günahkâr olur. Çünkü sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)'in babalarınıza bir emri var. Şöyle:

„Çocuklarınız yedi yaşına geldiklerinde onlara namazı emrediniz. On yaşlarına gelirler de şayet kılmazlarsa, onları dövünüz.“ (Müslim)

Sevgili çocuklar!

Siz, namaza çok erken başlayacak ve devam edeceksiniz. Bu sebeple hem babanızın dayağından kurtulmuş olacaksınız, hem de sevap alacaksınız. Bu arada, belki anne ve babalarınız namazlarına karşı yavan dayanıyorlar veya hiç kılmıyorlar. Sizin devam ettiğinizi görünce, onlar da sizden utanacaklar, namazlarına muntazam devam edecekler.

NAMAZIN ÇEŞİTLERİ:

Buraya kadar namazın farzlarından bahsetmiş, iki rekatlı bir namazın başından sonuna kadar nasıl ve ne şekilde kılınacağını anlatmış, bu arada namazın taşıdığı engin ve zengin mana ve hikmetlerden söz etmiştim. Bundan sonra da namazın çeşitlerine kısaca temas edeceğim.

Sevgili çocuklar!

Namazlar farz namazlar, vacib namazlar, sünnet namazlar ve nafile namazlar olmak üzere dört çeşide ayrılırlar.

Farz namazlar:

Farz namazlar; beş vakit namazlar ile Cuma namazı ve cenaze namazından ibarettir.

Bir günde beş vakit namaz kılmak farzdır. Sabah vakti iki, öğle vakti dört, ikindi vakti dört, akşam vakti üç, yatsı vakti dört rekat olarak kılınır. Cuma namazı ile cenaze namazını az sonra anlatacağız.

Vacip namazlar:

Vitir namazı ile bayram namazlarıdır.

Sünnet namazlar:

Sünnet namazlar; sabah namazından önce iki rekat, öğle namazından önce dört, sonra iki rekat, ikindi namazından önce dört rekat, akşam namazından sonra iki rekat, yatsı namazından önce dört, sonra iki rekat, Cuma namazından önce ve sonra dört rekat, Ramazan'da vitir namazından önce 20 rekat olarak kılınır.

Nafile namazlar:

Nafile namazlar; geniş manasiyle sünnet namazlarını içine alırsa da, dar manasıyla farz, vacib ve sünnet olarak kılınan namazların dışında kalan fazla namazlara nafile namaz denir.

Nafile namazların kılınmasında sevap vardır, kılınmamasında sorumluluk ve günah yoktur.

Farz namazlar nasıl kılınır?

İki rekatlı bir namazın nasıl kılınacağını yukarıda görmüştük. Şayet farz namazlar üç veya dört rekatlı ise, ikinci rekatın ikinci secdesinden doğrulduktan sonra oturursunuz. Tehiyyat'ı okuduktan sonra ayağa

kalkar, yalnız Fatiha'yı okur, rükû ve secdeleri yaparak üçüncü veya dördüncü rekatları tamamlar ve oturursunuz.

Bu oturmada, iki rekatlı farzların oturmasında olduğu gibi, Tehiyyat'ı, salevat dualarını ve diğer duaları okuduktan sonra önce sağa, sonra sola selam vererek namazdan çıkarsınız.

Vitir namazı nasıl kılınır?

Vitir namazında da, iki rekatı bildiğiniz şekilde kıldıktan sonra oturur, Tahiyyat'ı okur, üçüncü rekata kalkarsınız. Üçüncü rekatta Fatiha'yı, arkasından da zammi sureyi okursunuz, fakat rukûya gitmezsiniz, ellerinizi kaldırarak Tekbir alır, Kunut dualarını okursunuz. Bundan sonra rükû ve secdeleri yapar, arkasından oturursunuz. Tahiyyat'ı, salâvat dualarını ve diğer duaları okuduktan sonra selam verirsiniz.

Manası:

„Allah'ım Senden yardım talep eder, mağfiret diler, hidayet isteriz. Sana inanır, Sana yönelir ve Sana dayanırız; Seni hayırla över, şükrünle meşgul olur, nimetlerini inkâr etmeyiz; Sana karşı geleni başımızdan atar, hem terk ederiz.“

„Allah'ım! Ancak Sana ibadet eder (yalnız Sana kul oluruz); ancak Senin için namaz kılar, Sana secde ederiz; ancak Sana koşar, Senin için hizmet ederiz; Rahmetini umar, azabından korkarız. Şüphesiz ki, Senin azabın kâfirlere yetişecektir."

Kunut dualarını vitir namazında okumak vacibtir.

Vitir namazının sonunda okunan bu dualar nedir, neyi ifade ediyor biliyor musunuz?

Çocuklar! Bunlar adeta bir ahitnâmedir, bağlılık mektuplarıdır. Günlük namazların son rekatında kul, bu ahitnâmeyi okuyor, Rabb'ının huzurunda tekrar ediyor, iman yolunda, ibadet yolunda, tevekkül yolunda olduğunu, yaramaz insanları sevmediğini anlatıyor ve bu suretle Mevlâ'sına olan bağlılığını yenilemiş oluyor.

Sünnet namazları nasıl kılınır?

Çocuklar! Sünnet namazlar iki kısma ayrılır:

Müekked sünnet, müekked olmayan sünnet'ler.

Sabah namazının sünnet'i, öğle namazının sünnet'i, akşam namazının sünnet'i, yatsı namazının son sünnet'i, teravih namazı ve Cuma namazının ilk ve son sünnet'leri müekked sünnet'lerdir. Her halde kılınmalıdırlar. İkindi namazının sünnnet'i ile yatsı namazının ilk sünnet'i müekked olmayan sünnet'lerdir. Kılınmalarında sevap vardır. İki rekatlı müekked sünnet'ler, iki rekatlı farzlar gibi kılınacaktır. Keza dört rekatlı sünnet'ler de, dört rekatlı farzlar gibi kılınır. Ancak, sünnet'lerin son iki rekatında da Fatiha'dan sonra sure okunacaktır.

Müekked olmayan sünnet'lere gelince:

Bunların her iki rekatı bir namaz olduğundan birinci oturmada da Tahiyat'tan sonra Salevat (Salli ve Bârik) duaları ve diğer dualar okunur, selam verilmeden üçüncü rekata kalkılır, Sübhâneke okunur, Eûzu çekilir, ondan sonra devam edilir ve böylece dört rekat tamamlanır.

Nâfile namazlar nasıl kılınır?

Çocuklar! Nâfile namazlar da, ya öğle namazının iki rekat sünnet'i gibi kıllınır, ya da ikindi namazının sünnet'i gibi kılınır. Nâfile namazların bir haddi, bir hududu yoktur, belli bir vakti de yoktur. İki rekat de kılınabilir, daha fazla da kılınabilir. Yirmidört saatin herhangi bir saatinde de kılınabilir. Yalnız yirmidört saat içindeki kerahet vakitlerinde kılınmaz.

Kerâhet vakitleri:

Çocuklar! Yirmidört saat içerisinde üç vakit vardır ki, bu vakitlerde ne kaza namazı kılınır, ne de nâfile namaz. Bu vakitler şunlardır:

1- Güneşin doğduğu andan itibaren 40-50 dakika geçinceye kadar,

2- Güneş tam tepede iken, yani öğle ezanına 3-5 dakika kala,

3- Güneşin batmasına 40-50 dakika kaldığı andan itibaren akşam vakti gelinceye kadar.

Bunlardan başka iki kerahet vakti daha vardır ki, bu vakitlerde kaza namazları kılınırsa da nafile namazlar kılınmaz:

1- Sabah namazının vaktinde,

2- İkindi namazı kılındığı andan itibaren akşam namazı kılınıncaya kadar geçen zaman arasında.

Sünnet namazların hikmet ve faziletleri:

Sevgili çocuklar! Sünnet namazlarının hikmet ve faziletleri sayılmayacak kadar çoktur. Bir kerre farzlardan önce (sabah, öğle, ikindi ve yatsı namazlarında olduğu gibi) kılınan sünnetler şeytanın ümidini kırar, artık, şeytanın şeytanlığını yapacağına ümidi kalmaz. Şeytan, kendi kendine, „Bu adam, üzerine farz olmayan sünnet'i kılmaya başladı, farzı haydi haydi kılacaktır. Artık buna namazı terkettirmeğe imkân yoktur. Ben boşuna yorulmayayım, faydası yok!..“ der ve uzaklaşır. Farzlardan sonra kılınan sünnet namazlara gelince:

Bu sünnetler ikmâl edici ve tamamlayıcı niteliktedir. İnsanlık hali, kıldığı farz namazda unuttuğu, ihmal ettiği, gaflet ettiği, yanıldığı ve dolayısıyla eksik bıraktığı taraflar, boşluklar olabilir.

İşte arkasından kılacağı sünnet'ler, farzdaki bu eksik tarafları tamamlar, ikmâl eder, boşlukları doldurur. Farz namazlar da mükemmel bir şekilde kılınmış sayılır. Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurur:

„Kıyamet gününde insan, ilk önce namazdan hesaba çekilecektir. Rabb'imiz meleklerine şöyle buyuracak: Kulumun namazına bir bakınız! Tamamlamış mı, yoksa noksan mı bırakmış. Eğer namazı tam ise tam olarak yazılır. Şayet noksan ise, Cenab-ı Hakk meleklerine emir verir: Bir de bakınız, tatavvuundan (sünnet ve nafile namazlarından) bir şeyi var mı? Eğer varsa kulumun farz namazlarını bunlarla tamamlayın!..“ (Ebû Dâvud)

Yine Efendimiz Hazretleri'nin sünnet namazlar hakkında çok mühim tavsiyeleri vardır. Bunlardan birkaçının mealini vereceğim:

„Bir müslüman her gün (farz namazlardan ayrı) oniki rekat tatavvu (sünnet) namazı kılarsa, Allah da ona cennette bir köşk bina eder. Dördü öğle namazından önce, ikisi sonra, ikisi akşam namazından sonra, ikisi yatsı namazından sonra, ikisi de sabah namazından önce.“ (Bazı farklarla Müslim, Ebu Davud, Nesei, Tirmizi)

„Sabah namazının iki rekat (sünnet) dünya ve dünyadakilerden daha hayırlıdır.“ (Müslim, Tirmizi)

„Bir kimse öğle namazından önce dört rekat, sonra da dört rekat (sünnet'e) devam ederse, Allah onu cehennem ateşine haram kılar.“ (Ebu Davud, Nesei...)

(Öğle namazından sonraki sünnet dört rekat olarak da kılınır. Ancak kılınışı ikindinin sünnet'i gibidir!)

Efendimiz öğle namazından önceki namaza devam edermiş. Hz. Aişe sormuş: „Ey Allah'ın Resulü! Görüyorum ki bu saatte sen namaz kılmayı seviyorsun?“ Efendimiz şu cevabı vermiş:

„Bu saatte göğün kapıları açılır, Allah mahlûkatına rahmet nazariyle bakar ve bu öyle bir namazdır ki, bu namaza Adem, Nuh, İbrahim, Musa, İsa (gibi) peygamberler (salât ve selam üzerlerine olsun!) devam etmişlerdir.“ (Tergib, Terhib)

„İkindi namazından önce dört rekat namaz kılana Allah rahmet etsin!“ (Taberanî)

„Kim akşam namazından sonra konuşmadan iki rekat namaz kılarsa, onun namazı (kaydedilmek üzere) illiyyîne yükselir.“ (Tergib, Terhib)

„Kim öğleden önce dört rekat (sün-net) namazı kılarsa, o gece dört rekat teheccüt namazı kılmış sayılır. Kim de yatsı namazından sonra (sünnet) kılarsa, kadir gecesinde bir o kadar namaz kılmış sayılır.“ (Tergib, Terhib)

Nâfile ibadetlerin fazileti:

Bu hususta Cenab-ı Hakk bir kudsî hadis'inde şöyle buyurur:

„... (Farz ibadetler yanında) nâfile ibadetleri de yapa yapa kul bana yaklaşır. Nihayet onu severim. Ben onu sevdiğim zaman, o öyle hale gelir ki, gözü-kulağı, eli-ayağı hep benim rızam yolunda olur. Hoşnut olduğum seslere kulak verir, gözleri emrettiğim şeylere bakar, elini helale kaldırır, adamını bana itaat yolunda atar; istediği şeyi muhakkak veririm, bana sığınırsa onu korurum!..“ (Buhari)

CEMAATLE NAMAZ KILMAK:

Mümkün olduğu kadar vakit namazlarını cemaatle kılmaya çalışınız. Çünkü cemaatle namaz kılmak da sünnet'tir, hem kuvvetli sünnet'lerdendir. Cemaat de İslam'ın şeairindendir. Cemaatle kılınan bir namazın sevabı tek başına kılınan namazın sevabından 27 derece fazladır. Bu hususta da çok hadis-i şerif'ler vardır. Bir kaçına işaret edelim:

„Kişinin cemaatle kıldığı namaz, tek başına kılınan namazdan 27 derece üstündür.“ (Buhari, Tirmizi, Müslim)

„Allah Teala, cemaatle kılınan namazları beğenir.“ (Ahmed b. Hanbel)

„Kim ilk Tekbir'e yetişerek cemaatle namaz kılarsa, onun için iki beraat yazılmıştır. Bunlardan

biri (cehennem) ateşinden beraat etmiş olması, diğeri de münafıklıktan beraat etmiş olmasıdır.“ (Tirmizi)

„Cemaatle kılınan bir namaz, yirmibeş namaza denktir. Eğer namazı yazıda (tarlada, kırda) kılar da rükû ve sücudunu tam yaparsa bu kılınan bir namaz elli namaz sayılır.“ (Ebu Davud)

Cemaate gitmeyenler hakkında Peygamberimiz (s.a.v.)’in çok ağır hadis’leri vardır. İşte bir ikisi:

„Münafıklara en ağır gelen namaz yatsı namazı ile sabah namazıdır. Eğer onlar bu iki namazda olanı bir bilselerdi, emekleye emekleye olsa dahi bu namazlara gelirlerdi.“ (Buhari, Müslim)

„Bir köyde veya çölde üç kişi bulunur da aralarında namaz kılınmazsa, şeytan onlara musallat olur. O halde siz cemaate devam edin.“ (Ahmed b. Hanbel, Davud, Neseî)

MİSAFİR NAMAZI:

Yolculuk, vasıta ile olsa dahi, zahmetli ve meşakkatlidir. Mübarek dinimiz ise kolaylık dinidir. Dinimizde güçlük yoktur. Merhametine nihayet olmayan Yüce Mevlâ’mız, misafire kolaylık olsun diye dört rekatlı farz namazları iki rekata indirmiştir.

En azından 90 kilometrelik bir yola gideceğine karar veren bir insan, dört rekatlı farz namazlarını iki olarak kılacaktır. Dört kılsa günahkâr olur. Sünnet’lere gelince: Kolayına gelirse tam olarak kılar, kolayına gelmezse terk edebilir. Ancak sabah namazının sünnet’ini

herhalde kılmalıdır. Çünkü bu, çok kuvvetli bir sünnet'tir. Misafir şayet misafir olmayan imama uymuş ise o zaman dört rekatı tam kılar.

HASTANIN NAMAZI:

Hasta olan kimse, namazını normal bir şekilde kılamıyorsa, kolayına geldiği gibi kılar. Mesela; ayakta duramıyorsa, oturduğu yerde rükû ve secdeleri yaparak kılar, oturduğu yerde de kılamıyorsa, yatarak imâ ile, yani başıyla işaret ederek kılar.

İSTİHÂRE NAMAZI:

Bir de istihâre namazı vardır. İstihâre demek, herhangi bir işin hayırlısını istemek, hayırlı tarafını aramak demektir.

İnsan bazen olur ki, bir mevzuda tereddüt eder, „Acaba öyle mi yapayım böyle mi yapayım?“ diye düşünür. Herhangi bir tarafa karar veremez veya yapacağı bu iş hayırlı mıdır, değil midir, kestiremez. İşte böyle bir durum karşısında istihareye başvurur. İki rekat namaz kılar ve arkasından da istihâre duasını okur.

Hazreti Cabir'in rivayetine göre Peygamberimiz (s.a.v.) Kur'an'dan bir sureyi öğrettiği gibi, her işte de istihâre etmeyi öğretirdi ve şöyle buyururdu:

„Sizden biriniz bir işi mühimsediği ve yapmak istediği zaman, iki rekat namaz kılsın ve arkasından da şu duayı okusun:

Allah'ım! Senin ilmine güvenerek hayır, kudretine güvenerek kudret dilerim ve senin büyük lütfundan isterim. Çünkü Senin gücün yeter, benim gücüm yetmez; Sen bilirsin, ben bilmem; hatta Sen gaybları da bilirsin.

Allah'ım! Bu iş, dinim ve dünyam için hayırlı ise onu bana nasib-ü müyesser et ve benim için mübarek kıl; şayet dinim ve dünyam hakkında şerli ise, bunu benden, beni de bundan uzak et ve bana -nerede ise- hayır nasib et ve nihayet beni onunla hoşnut kıl!" (Müslim hariç, Kutüb-i Sitte)

Deniyor ki, bu duayı okuduktan sonra kalbine gelene bakar ve ona göre hareket eder. Bazı İslam büyüklerinden işitildiğine göre de, iki rekat namaz kılıp duayı yaptıktan sonra, abdestli olarak ve yüzünü kıbleye çevirerek yatar.

GEMİDE, TRENDE VE UÇAKTA NAMAZ:

Müslüman nerede olursa olsun, namazını terk edemez. Gemi, tren ve uçak gibi vasıtalarla yolculuk yaparken bile namazlarını vaktinde kılacaktır. Bu gibi vasıtalarda namaza kalktığı zaman, kıbleye dönerek namaza girer, vesait döndükçe o da namazının içerisinde -eğer mümkünse- daima kıbleye doğru döner ve bu suretle namazını tamamlar.

SEHİV SECDESİ:

Namaz kılarken, unutarak namazın farzlarından birini tehir ederse (yerinden sonraya bırakırsa), veya vaciplerden birini terk, veyahut vaciplerden birini tehir ederse secde-i sehiv (unutma secdesi) yapması lazımdır.

Sehiv secdesi lazım geldi mi, gelmedi mi meselesini bilebilmek için, namazın neresi farzdır, neresi vaciptir meselelerini iyice bilmek lazımdır.

Sehiv secdesi şu şekilde yapılır:

Namazın son oturumunda „Tahiyyat“ okunur, yalnız sağa selam verilir, iki defa secdeye gidilir ve tekrar oturulur. Burada tekrar „Tahiyyat“ okunur, arkasından da „Salli-Barik“ ile dualar okunur ve selam verilir. Namazda gaflet etmemek, sehiv yapmamaya çalışmak lazımdır. Namazında sehiv yapan, Allah huzurunda bir nevi kusur etmiştir. Sehiv secdesi de işte bu kusurun bağışlanması için Cenab-ı Hakk'dan özür dilemek demektir.

CUMA NAMAZI:

Çocuklar! Cuma namazı da farzdır, Allah'ın kesin emridir. Farz oluşu Kitap, Sünnet ve İcma-ı ümmet ile sabittir. Cuma Suresi'nin 9. ayeti şu mealdedir:

„Ey iman edenler! Cuma günü namaz için ezan okunduğu zaman hemen Allah'ın zikrine (hutbe dinlemeye ve namaz kılmaya) gidin; alış-verişi bırakın. Bu sizin için daha hayırlıdır!“

Cuma namazına gelmeyenler ve kılmayanlar hakkında Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurmaktadır:

„Bir kimse Cuma günü ezan sesini işittiği halde Cuma'ya gelmedi, tekrar işitti yine gelmedi, tekrar işitti yine gelmedi, (yani arka arkaya üç Cuma namazına gelmedi ise), Allah onun kalbini mühürler ve kalbini münafık kalbine çevirir.“ (Beyhâkî)

Bunlar ve benzeri daha nice hadis'ler var ki, Cuma namazının farz olduğunu göstermektedirler. Ayrıca, o gün bugün bütün müslümanlar, Cuma namazının farz olduğunu kabul edegelmişlerdir.

Cuma namazının şartları:

Cuma namazının, vakit namazların şartları ve farzları yanında, 12 şartı daha vardır. Bunlardan altısı vücubunun (farz olmasının), altısı da edasının (sahih olmasının) şartlarıdır.

Vücubunun şartları:

1- Hür olacak,

2- Erkek olacak (kadına farz değildir)**,**

3-Akil-baliğ olacak (deliye ve çocuğa farz değildir)**,**

4- Sağlığı yerinde olacak (hastaya farz değildir)**,**

5- Gözleri, ayakları sağlam olacak (körlere, kötürümlere farz değildir)**,**

6- Mukîm olacak (misafire farz değildir)**.**

İşte bu altı şartı taşıyanların Cuma namazına gitmeleri farzdır. Gitmezlerse günaha girerler, mesul olurlar. Bu altı şarttan birini veya birkaçını kaybedenlere Cuma namazı farz değilse de bunlar gidip Cuma namazını

kılarlarsa, Cuma namazına katılmış, sevabını almış olurlar. Kıldıkları Cuma namazı da farz olarak sayılır ve o günkü öğle namazı üzerlerinden düşmüş olur. Çünkü Cuma namazını kılanlara o gün öğle namazı yoktur; Cuma namazı öğle namazının yerini almıştır.

Cuma namazının edasının şartları:

1- Cuma kılınacak yer, şehir veya şehir hükmünde olacak (ancak köylerde de Cuma namazının kılınabileceğine dair fetva verilmiştir),

2- Devlet başkanının veya devlet başkanı adına bir yetkilinin izin vermesi,

3- Cuma namazı kılınacak yerin herkese açık olması,

4- Öğle vaktinin gelmiş olması,

5- İmamdan başka en azından üç kişinin bulunması,

6- Hutbe okunması.

Bunlar da Cuma namazının kılınabilmesinin şartlarıdır.

Bunlar nedir? Neden bunlar şart kılınmıştır? Neden bunlardan biri olmazsa Cuma namazı kılınamıyor, sahih olmuyor? Neden bayram namazlarında da aynı şartlar bulunacak?

Cuma namazının diğer namazlardan farklı tarafları vardır; kendisine mahsus özel durumları vardır.

Bir kere Cuma namazı ferdî ve şahsî bir namaz değildir. Cemiyetin ve toplumun namazıdır. **„Cuma“** kelimesi de cemiyet, yopluluk manasına gelmektedir. Vakit namazlarını herkes herhangi bir yerde tek tek kılabilir. Cemaatle kılınması sevap ise de şart değildir. Fakat Cuma namazı öyle değildir. Bu namazı herkes

kendi başına herhangi bir yerde kılamaz, caiz olmaz!..

Çünkü, Cuma günü müslümanların haftalık toplanma, bir araya gelme günüdür; Haftanın görüşme, tanışma, barışma ve kaynaşma günüdür ve yine haftanın hesaplaşma, anlaşma ve kararlaştırma günüdür ve nihayet tabir caiz ise, haftalık kongre günüdür.

Evet, ferdî meselelerin, şahsî problemlerin yanında bütün cemiyeti alakadar eden meseleler, bütün bir toplumu ilgilendiren problemler de vardır. Hem bunlar birincilerden daha mühim ve daha önemlidir. Bunların da halli gerekir.

Bu çeşit meselelerin çözümü için, o yer sakinlerinin bir araya gelmeleri, görüşüp konuşmaları lazım, maddî-manevî meselelerin ortaya atılması, fikirlerin söylenmesi, müzakere ve münakaşasının yapılması lazım. Geçmişin muhasebesi, geleceğin müzakeresi...

İhmal edilen şeylerin telâfisi cihetine gidilecek, gelecek haftanın işleri planlanacaktır. Ve nihayet umumî zararların giderilmesi, amme menfaatının sağlanması yolunda tedbirler alınacaktır, planlar hazırlanacaktır.

İşte bütün bunları Cuma namazı temin ediyor; evinde-dükkânında, dairesinde-fabrikasında, tarlasında-bahçesinde ve nerede olursa olsun, her müslümanı cemiyete, camiye çağırıyor. Her müslüman da bu davete katılıyor. İşi ne olursa olsun, seve seve koşuyor. Hatip minbere çıkarak bir konuşma yapıyor. Bu konuşmasında Cuma namazına gelenlere, kongreye katılanlara hitab ediyor. Haftanın olup

bitenlerini anlatarak geçmiş haftanın muhasebesine, gelecek haftanın müzakeresine dair mâlumat veriyor; dinî, dünyevî mevzularda cemiyeti aydınlatıyor, ikâz ve irşad ediyor. Herkese hakkının ne olduğunu, vazifesinin neden ibaret bulunduğunu anlatıyor ve nihayet bu toplantıdan her şahıs haftalık dersini almış, vazifesini öğrenmiş oluyor.

Hemen arkasından da mi'rac merasimi icra edilmek üzere, bir başkasının (imamın) nezareti altında namaza giriliyor, Allah'ın huzuruna çıkılıyor. Yapılan ibadet ve kulluk vazifeleri Yaratan'a arzediliyor, takdim ediliyor.

Alınan kararların hayırlı olması ve yerine getirilmesi yolunda dua ve niyazda bulunuluyor ve bununla toplantı sona ermiş oluyor. Artık herkes aşk-ü şevkle günlük vazifesinin başına dönmüş bulunuyor. Bayram namazları da böyle. Onlar da aylık ve yıllık toplanma ve kongre günleridir.

Demek oluyor ki Cuma namazı, hem bir ibadet oluyor, hem de maddî, manevî haftalık işlerin muhasebe ve müzakeresinin yapılmasına imkân hazırlıyor, bir yönüyle dünyaya, bir yönüyle de ahirete bakıyor.

İşte Cuma namazında bu ve buna benzer daha nice hikmetler vardır. Bu hikmetlere binaen olacak ki, Efendimiz (s.a.v.) bir hadis'inde şöyle buyurmuştur:

„Bir kimse özürsüz olarak üst üste üç Cuma'yı terk ederse münafıklardan yazılır. Yani onun bu hali münafıkların haline benzer ve kalbi kararır.“ (Taberanî, Fil-Kebîr)

Çocuklar! Efendimiz'in bu sözü tabii kanunlara da,

beşerî kanunlara da uymaktadır. Bir tarla düşünün: O tarladaki ekin su istiyor. Siz bu tarlayı birinci hafta sulamazsanız ne olur? Ekinde büyüme ve gelişme yavaşlar, ikinci hafta da su vermezseniz gelişme durur, üçüncü hafta da sulamazsanız işte o zaman tarlanın ekini kurur. Artık su verseniz dahi işe yaramaz. Olsa olsa hayvanlara saman olur.

Cuma namazına gelmeyenin kalbi, manevî varlığı da böyledir. Tarladaki ekine benzer. Birinci Cuma'dan feyz alamazsa gıdasını alamaz, manevî gelişme yavaşlar. İkinci Cuma'ya gitmezse, tamamen durur. Şayet üçüncü Cuma'ya da gitmezse o zaman manevî varlığı kurur, kalbi mühürlenmiş olur.

Artık, öğüt, nasihat kolay kolay ona kâr etmez.

Beşerî kanunlarda da böyle; Cemiyetler kanununa göre, bir idare heyeti üyesi özürsüz olarak üst üste üç idare heyeti toplantısına gelmezse otomatik olarak idare heyetinden düşer, adı karar defterinden silinir.

Allah 'ın kanunu da böyle!

Her müslüman İslam topluluğunun tabii üyesidir. Cuma namazına katılacak, haftalık kongreye iştirak edecektir. Şayet özürsüz olarak üst üste üç Cuma camiye gelmez, Cuma topluluğuna katılmazsa, Allah 'ın kanununa göre, tabii üyelikten düşer ve ismi münafıklar defterine yazılır.

Çocuklar! Sakın ha siz Cuma namazına gitmemezlik etmeyin! Bu güzel toplantıya katılmaktan geri durmayın. Sonra içi dışına uymayan kimselerden olursunuz!

Yine cemiyetler kanununa göre bir kongrenin yapılabilmesi için kongre gününün ve yerinin belli olması, mahallin en büyük mülkiye âmirinden izin alınması, kongre salonunun herkese açık olması, çoğunluğun bulunması lazımdır.

Allah'ın kanununa göre, Cuma namazının sahih olabilmesi için de izin alınması, caminin herkese açık olması, imamdan başka en az üç kişinin bulunması, belli vakitte olması gibi şartlar vardır.

Bakınız; İslam'ın yüceliği, medenî bir din olduğu, Cuma namazı mevzuunda da kendini göstermektedir. İnsanoğlu tecrübe ede ede ancak bugün bu noktaya gelebilmiştir. İslam dini ise bütün bu şartları ondört asır öncesinden ortaya koymuştur. Demek oluyor ki, insanlığın ulaştığı bügünkü medeniyet, İslam 'ın getirdiği medeniyetin en azından ondört asır gerisindedir. Başka bir ifade ile: İslam'ın telkin ve tavsiye ettiği medeniyet, bugünkü insanlığın sahip olduğu medeniyetten asgari ondört asır ilerdedir.

İşte, İslam dini böyle bir din, böyle bir nizam, böyle bir düzen. İnsan ilmi ilerledikçe, insan tecrübesi geliştikçe, mübarek dinimizin güzelliği, yüksekliği, yüceliği daha iyi kavranmaktadır. Çünkü İslam, insan ruhuna, insan tabiatına, insan aklına ve nihayet insan ilmine hitab eden, bütün yönleriyle bunlara tıpa tıp uyan ilahî bir sistemdir.

Cuma namazının fazileti:

Cuma namazının fazileti hakkında yetmişten fazla hadis vardır. Burada sadece bir kaçına işaret

edeceğim:

„Kim abdestini güzelce alır, Cuma namazına gelir, tam bir sessizlik içinde hutbeyi dinlerse, o Cuma günü ile (bir önceki) Cuma günü arasında işlenmiş (küçük) günahları affa uğrar.“ (Ebu Davud, Müslim)

„Bir kimse Cuma günü gusleder (banyo yapar), erkenden yürüyerek camiye gider, imama yaklaşır ve tam bir sessizlikle imamı dinlerse, gündüzü oruçlu, gecesi kıyamlı (niyazlı) bir senelik amel onun defterine yazılır.“ (Ahmed bin Hanbel, Ebu Davud)

„Cuma günü, Allah yanında, günlerin en büyüğüdür. O günde bir şey var: Allah Adem'i o günde yarattı, Adem'i o günde yeryüzüne indirdi, o günde ruhunu kabzetti. O günde bir saat var ki, o saatte kul ne isterse Allah onu verir (haram bir şey istemedikçe). Kıyamet de Cuma günü kopacak. Mukarreb melek, yer, gök, rüzgar dağlar ve denizler, bunlardan her biri Cuma gününden korkarlar.“ (Ahmed bin Hanbel, İbni Mâce)

„Bügün bayram günüdür. Bugünü Allah müslümanlara bayram kılmıştır. Cuma'ya gelerek gusul etsin, varsa güzel koku sürünsün, mutlaka dişlerini yıkasın!“ (İbni Mace)

Cuma müslümanların bayram günü olduğu, toplantı günü olduğu için banyo yapmaları, güzel elbiseler giyinmeleri, güzel kokular sürünmeleri sünnet'tir.

„Bir kimse Cuma günü gusleder (banyo yapar), ilk saatte camiye gelirse bir deve, ikinciye kalırsa

bir sığır, üçüncü olursa bir koç kurban etmiş olur. Dördüncüye kalırsa bir tavuk, beşinciye kalırsa bir yumurta sadaka vermiş olur. (Melekler gelenlerin adlarını deftere yazarlar.) İmam minbere çıktı mı melekler toplanır, hutbeyi dinlemeye başlarlar.“ (Buhari, Müslim)

Cuma namazının kılınış şekli:

Çocuklar! Önce dört rekat sünnet kılınacaktır. Cuma namazının ilk sünnet'i niyyetiyle kılacaksınız. Sonra hutbe okunacaktır. Hutbenin okunması farzdır. Sonra Cuma namazının iki rekat farzı cemaatle kılınacak, arkasından da Cuma namazının dört rekat son sünnet'i kılınacaktır.

Daha sonra zuhr-i ahir (son öğle) niyyetiyle dört rekat namaz kılınacak. Buna kaamet istemez. Dördünde de sure okunabilir. En sonunda da vaktin sünnet'i niyyetiyle iki rekat namaz kılınacaktır.

BAYRAM NAMAZI:

Ramazan ve Kurban bayramlarının birinci günlerinde güneş doğduktan 50 dakika sonra kılınan namazlardır.

Bayram namazları ikişer rekattır. Bayram namazlarının kılınması vacibtir. Yalnız erkekler kılar.

Bu namazlar da tek başına değil cemaatla kılınacaklardır.

Birinci rekatte „Sübhaneke“ okunduktan sonra eller kaldırılıp salınarak, üç defa Tekbir alınır. Aynı şeyler ikinci rekatın rükuundan önce de yapılır ve rükuya

gidilir.

Namazdan sonra da hutbe okunacaktır. Bayram hutbeleri sünnet'tir.

CENAZE NAMAZI:

Çocuklar! Cenaze namazı kılmak da farzdır, ancak farz-ı kifayedir. Yani bazı kimseler kılarsa diğerlerinden sakıt (düşer) olur.

Cenaze namazının rüku ve secdesi yoktur. Dört tekbir alınır.

Birinci Tekbir'den sonra **„Sübhaneke"** okunur. İkinci Tekbir'de **„Allahümme Salli ile Barik"** okunur, üçüncü Tekbir'den sonra duası okunur. Şayet duasını bilmiyorsa **„Kunut duaları"**nı okur, dördüncü Tekbir'den sonra selam verilir ve namaz bitmiş olur.

Cenaze namazı için ne ezan okunur ne de kamet.

Çünkü, o adamın cenaze namazının ezan ve kameti doğduğu gün kulaklarına okunmuştur da ondan.

İslam'ın güzel adetlerinden biri de bu idi: Dünyaya gelen çocuğun -yıkandıktan ve sarıldıktan sonra- sağ kulağına ezan, sol kulağına da kamet okunur.

Bu usulle, bir taraftan çocuğa -her şeyden önce- ezan ve kamet sesini duyurmak; ona Allah'ın birliğini, büyüklüğünü ve Hz. Muhammed (s.a.v.)'in peygamberliğini işittirmek, kurtuluşun yolunu göstermek ve bu suretle ebedî hayatını kazanmaya hazırlamak, diğer taraftan da dünya hayatına aldanmamasını, 60-70 senelik ömre mağrur olmamasını, ölümünün çok yakın olduğunu, çünkü

kulağına ezan ve kametin cenaze namazının ezan ve kameti olduğunu kendisine hatırlatmaktır.

Bir kimsenin üzerine namaz kılınabilmesi için üç şart vardır:

1- Kendisinin müslüman olması,

2- Yıkanmış olması,

3- İmamın önüne konulmuş olması.

EZAN:

Çocuklar! Ezan okumak da müekked sünnetlerdendir. İslam'ın şeâirinden (alâmetlerinden) biridir. Ezan, hem namaz vakitlerinin geldiğini bildirir, hem de İslam'ın iman esaslarını (Allah'ın birliğini ve büyüklüğünü, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in Peygamberi olduğunu, kurtuluş ve yükseliş yolunun namazdan geçeceğini) günde beş defa dünyaya ilân eder!..

Keza, farz namazlar için kaamet okumak yine erkeklere sünnettir.

Çocuklar! Ezan okumayı da öğreniniz; güzel sesle, yüksek sesle okumaya çalışınız. Kırda-bayırda, tarlada-çayırda nerede olursanız olun, namazı unutmayınız, vakti geldiğinde abdestinizi alınız. Ayakta kıbleye dönerek ve ellerinizi kulaklarınıza atarak yüksek ve gür bir sesle ezan okuyunuz ve biliniz ki, sesinizi işiten her şey, kıyamet gününde size şahid olacak. Sizin müslüman olduğunuza, İslam'a bağlı bulunduğunuza şehadet edecektir. Bakınız Efendimiz (s.a.v.) ashabdan Ebu Said el-Hudri'ye bu hususu nasıl anlatmış:

„Ey Ebâ Said! Görüyorum ki, sen koyunları da,

kırda yaşamayı da seviyorsun. Koyunların yanında veyahut kırda bulunup, namaz için ezan okuduğun zaman, ezanı yüksek sesle (bağıra bağıra) oku! Çünkü ezan sesini işiten cin ve ins, ağaç ve taş ve her şey kıyamet gününde okuyana şahid olacaktır.“ (Az bir farkla Buhari, Müslim, Nesei ve İbn-i Mâce)

Sevgili çocuklar!

Müezzinlik yapmak da çok sevaptır. Bu konuda Peygamberimiz (s.a.v.)’in bir çok hadisleri vardır.

Adamın birisi Peygamberimize gelerek şöyle demiş:

- Ey Allah’ın Resulü! Cennete götürecek amel nedir? Bana öğret! Peygamberimiz:

- **Müezzin ol!**

- Benim ona gücüm yetmez.

- **O halde imam ol!**

- Ona da gücüm yetmez.

- **Öyle ise imamın arkasında bulun!** (Buhari)

„Allah rızası için müezzinlik yapan, kanına boyanmış şehid gibidir. Öldüğü zaman mezarında yenmez (yani çürümez)**.“** (Tergîb-Terhîb)

„Kim bir müezzinin dediğini tam bir ihlas ve samimiyetle tekrar ederse cennete girer.“ (Neseî, İbn-i Mâce)

Bu ve benzeri daha nice hadislere göre, ezan okunurken dinlemek ve müezzinin dediklerini tekrarlamak çok yerinde olur.

Üçüncü Bölüm:
ZEKÂT

İslam'ın beş şartından biri de zekâttır. Zekât, malî bir ibadettir.

Zekât demek; ***Zengin bir kimsenin, karşılık gözetmeksizin, ibadet niyyetiyle malından belli bir hissenin mülkiyetini fakire vermesi ve teslim etmesi demektir.***

Zekât vermek de farzdır, Allah'ın kesin emridir. Farz oluşu; Kitap, sünnet ve icma-i ümmet ile sabittir. Farz oluşu:

a) Kitapla sabittir:

Mübarek dinimizin önemli meselelerinden biri olan zekât, Kitab'ımız Kur'an-ı Kerim'de mühim bir yer almaktadır. Doğrudan doğruya zekâtla ilgili Kur'an-ı Kerim'de (32) ayet vardır. Dolayısıyla ilgili ayetlerin sayısı da hayli yekün tutmaktadır.

„Namaz kılınız, zekât veriniz ve rüku edenlerle beraber rükuya varınız.“

„İnsanlara güzel konuşunuz, namazı kılınız, zekâtı veriniz!“

„Namazı kılın, zekâtı verin! Sığının Allah'a!“

„Namaz kılınız, zekâtı veriniz ve Allah'a güzel borç

veriniz!..“ mealindeki ayet-i kerimeler zekâtla ilgili ayetlerden sadece bir kaçıdır.

Görüldüğü üzere, zekât çok defa namazla aynı ayette yer almaktadır, bu suretle önemine işaret edilmektedir.

Bütün bu ayetler, namaz gibi, zekâtın da farz olduğunu, Allah'ın kesin emri olduğunu ve dolayısıyla mutlaka verilmesi gerektiğini çok kesin ve net olarak ortaya koymaktadır.

b) Sünnet'le sabittir:

Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in zekât mevzuunda müteaddit hadis'leri, çeşitli beyanları vardır. Bir hadis'inde:

„İslam beş temel üzerine kurulmuştur!“ buyurmuş, zekâtı da bu beşten biri saymıştır. Bir diğer hadis'inde de şöyle buyurmuştur:

„Allah'tan korkunuz, beş vakit namazı kılınız, (Ramazan) ayında oruç tutunuz, mallarınızın zekâtını veriniz, emrettiğinde Allah'a itaat ediniz ve Rabb'inizin cennetine giriniz.“ (Tirmizi)

c) İcma-i ümmet'le sabittir:

Zekâtın farz oluşundan bugüne kadar, bütün İslam âlimleri zekâtın farz olduğuna, İslam'ın beş şartından biri bulunduğuna ittifak etmişlerdir.

Zekâtın şartları:

Zekât herkese farz değildir, her müslümanın zekât vermesi şart değildir. Zekâtın bir kimseye farz olması için bir takım şartlar vardır. Zekât üzerine farz olan

kimse:

1- Erginlik çağına gelmiş olacak; .çocuklara zekât farz değildir,

2- Akıl sahibi olacak; delilere zekât farz değildir,

3- Nisab miktarı mala sahip olacak; fakirlere zekât farz değildir,

4- Nisab miktarı mal üzerinden bir yıl geçmiş olacak; yıl geçmeden zekât farz değildir.

Nisab nedir?

Nisab; kişinin kendisinin, bakmakla görevli olduğu kimselerin bir yıllık yiyeceğinden, borcundan ve aslî ihtiyaçlarından başka belirli bir fazlalıkta mala sahip olmasıdır. Bu zenginliğin ilk basamağıdır. Bu basamağa yükselen kişi, zengin sınıfına girmiştir ve bu basamak malın çeşidine göre değişir. Mesela: Altunun nisabı (20) miskaldir, gümüşünki (200) dirhemdir, koyununki (kırk) koyundur, sığırınki (30) sığırdır, deveninki (5) devedir.

Zekât vermek, mal vermek demektir. Mal vermek ise, can vermeye benzer, insana çok ağır gelir, kolay kolay vermek istemez. **„Mal canın yongasıdır“** sözü de bunun için söylenmiştir. Bunun için dinimiz, zekât vermenin şartlarını kolaylaştırmıştır. Hem o kadar kolaylaştırmıştır ki, bu kolaylık sayesinde zekât vermek işten bile değildir. Ne insana ağır gelir, ne de onu zarara sokar. Dolayısıyla zekât vermek, can vermeye değil, bal yemeye benzer. Şöyle ki; dinimiz:

a) Çocuklarla, delilerin malından zekât alınması farz

değildir diyor ve bunların malına dokunmuyor,

b) Nisabı şart koşuyor; elinde malı bulunan herkes zekât vermiyecektir diyor ve senelik ihtiyacından arta kalan belli bir miktar malın bulunması lazımdır şartını ileri sürüyor,

c) Nisabın üzerinden bir senenin geçmesini şart koşuyor, hemen verilmesinin lazım gelmediğini söylüyor,

d) Neşv-ü nemayı (malın artan cinsten olmasını) ileri sürüyor, demirbaş malları zekât mevzuunun dışında bırakıyor,

e) Ve nihayet malın bütününün, yarısının veya dörtte birinin değil de ta kırkta birinin verilmesini emrediyor.

Çocuklar! Gördüğünüz gibi; ileri sürülen şartlar, zekât verme işini ne kadar kolaylaştırmıştır. Hele şu son şart meseleye büsbütün kolaylık sağlamıştır. O da zekâtın 40'da bir olması.

Kırkta bir, olsa da olmasa da ne fark eder? Mesela; kırk altun veya kırk koyunu olacağına (39) olsun! Çok cüz'î bir şey, değil mi?..

Kırkın (39)'u kendisinde kalıyor, biri de fakire veriliyor. İşte zekât bundan ibarettir!

Şuurlu insan;bu biri çok kolay verir, seve seve verir. Çünkü (39)'u kendisinde kalıyor. Çünkü bu bir, ne malî durumunu sarsıyor ne de iktisadî dengesini bozuyor. Üstelik zekât onun zevkini artırıyor. Çünkü muhtaçların ihtiyacını gidermiş, onları sıkıntıdan kurtarmış oluyor.

Keza, dinimiz malın üzerinden bir sene geçmesini şart koşuyor. Zengin ne yapacak? Bu bir sene

içerisinde alış-verişini yapacak, kâr edecek; hayvanları doğuracak, sayıları çoğalacaktır. Sene sonunda vereceği zekât, ana paraya, ana hayvanlara dokunmayacaktır.

Artık, şartların bu derece kolaylığı karşısında zekâtlarını vermeyenler kimlerdir biliyor musunuz? Onlar cimriliklerine esir olmuş, insanlıklarını kaybetmiş olanlardır, yanılmış ve aldanmış olanlardır!..

Zekât hangi mallardan verilir:

Zekât; altın, gümüş, koyun, sığır, deve ve toprak mahsullerinden olmak üzere altı çeşit maldan verilecektir.

Altın ve gümüş:

Yukarıda da gördüğümüz gibi, altının nisabı (20) miskaldir. Bugünkü ölçülerle bunun karşılığı (96) gramdır. Gümüşünki ise (200) dirhemdir. Bu da (672) gramlık ağırlığa eşittir. Demek oluyor ki, bir kimse ihtiyacından fazla olarak (96) gram ağırlığında altına veya (672) gram ağırlığında gümüşe veya bunların piyasadaki tutarı paraya sahip olursa zengin sayılır, sene sonunda kırkta birini zekât olarak verir. Kadınların altın ve gümüşten yapılmış ziynet eşyalarına da zekât lazımdır, yani onlar da zekâta girer.

Koyunlar:

Koyunun nisabı kırktır. Sayısı kırktan az olan koyunlara zekât lazım değildir. Koyunların sayısı kırka vardı mı bir koyun; sayıları 121'e vardı mı iki koyun; 201'e vardı mı üç koyun; 300'e vardı mı, dört koyun;

bundan sonra her yüzde, bir koyun hesabı ile verilir. Keçilerin zekâtı da koyun gibi verilir.

Sığırlar:

Sığırın nisabı otuzdur. Sayıları otuza varmayan sığırlara zekât vermek lazım değildir. Sayı otuza vardı mı, bir yaşını doldurmuş bir sığır, sayı kırka vardığında; iki yaşını doldurmuş bir sığır, sığırların sayısı altmışa yükseldi mi, bir yaşını doldurmuş sığırlardan iki tane verilir ve bundan sonra otuzlar ve kırklar hesabına göre verilir. Yani her otuzda, bir yaşını doldurmuş, her kırkta iki yaşını doldurmuş bir sığır zekât olarak verilir. Mandalar da sığır gibidir ve aynı şekilde hesaplanır.

Develer:

Develerin nisabı beştir. Sayıları beşten az olan develere zekât yoktur. Develerin sayısı beşe vardı mı, bir koyun verilir.

Deve sayısı yirmibeşe varıncaya kadar, her beşte, bir koyun olmak üzere zekât verilir.

Deve sayısı yirmibeşe vardı mı, iki yaşında bir deve zekât olarak verilir ve bu hal deve sayısı otuzbeşe varıncaya kadar devam eder. Bundan sonrasının hesabı hayli uzun ve karışıktır.

Şayet bütün bu hayvanlar damızlık hayvanı değil de ticaret için alınıp satılıyorsa o zaman muteber olan sayıları değil, kıymetleridir. Kıymetleri para olarak takdir edilir, kırkta bir hesabiyle zekâtları verilir.

Toprak ürünleri:

İstisnasız olarak toprak ürünlerinden zekât verilir.

Hanefi mezhebine göre bunun bir nisabı yoktur.

Toprak yağmur sularıyla veya ücretsiz akarsularla sulanıyorsa ürünlerin onda biri, kuyudan çekilen veya ücret verilen akarsularla sulanıyorsa yirmide biri zekât verilir.

Toprak mahsullerinin zekâtına **„Üşür“** denir.

ZEKÂT KİMLERE VERİLİR?

Çocuklar! İnsanlar malî yönden -genel olarak- iki kısma ayrılır: Bir kısmı zengin, bir kısmı da fakirdir. Bir sınır çizgisi, bu iki gurubu birbirinden ayırır. Bu sınır çizgisi de nisab'dır.

Nisab çizgisinin üstünde olanlar zenginleri, altında olanlar da fakirleri, daha geniş manada muhtaçları teşkil eder. Zenginler zekât verecekler, fakirler de zekât alabileceklerdir. İşte bu noktadan hareketle kendilerine zekât verilebilenler sekiz sınıf olup şu şekilde sıralanmaktadır:

1- Fakirler:

Fakir demek, bir miktar mala sahip ise de bu mal nisab derecesinde değildir, nisab çizgisinin altındadır.

2- Miskinler:

Miskin demek, hiç malı olmayan kimse demektir. Buna **„yoksul“** da denebilir.

3- Âmiller:

Âmil demek, halktan zekât paralarını toplamak üzere devlet tarafından vazifelendirilen kimse demektir. Tahsildar adı da verilen bu şahıslara da hizmetleri nisbetinde zekât verilebilir.

4- Rikab:

Rikab, hürriyetini geri almak için paraya ihtiyacı olan köleye denir. Hürriyetlerini elde etmek isteyen ve bu uğurda efendisiyle anlaşan kölelere zekât verilebilir.

5- Gârim:

Borçlu kimseye denir. Gârim nisab miktarı mala sahip ise de o derece borçlu düşmüş ki, borcu çıktıktan sonra nisabdan düşüyor, artık fakir sayılıyor. Böyleleri de zekât alabilirler.

6- Fîsebilillah:

Fîsebilillah; savaş için ya da hacc için yola çıkmış, fakat yolda harçlığı bitmiş veya vasıtası hasara uğramış kimse demektir. Bu durumda olanların da zekât almaları caizdir.

7- İbn-i Sebil:

İbn-i Sebil yolda kalmış kimse demektir. Bu kimse aslında zengin olsa bile memleketi ile bağlantısı kesilmiş olduğundan buna da zekât verilebilir.

8- Müellefe-i Kulûb:

Müellefe-i Kulûb demek; genel olarak, kalpleri henüz İslam'a tam ısınmamış olduğundan, tereddüt ve şüpheler içinde bulunan, kalpleri adeta bilya üzerinde dönen kimseler demektir. Zengin de olsalar -kalblerini İslam'a ısındırmak, kendilerini kazanmak, İslam namına nüfuz ve güçlerinden faydalanmak için- bunlara da zekât verilir.

Müellefe-i Kulûb'a zekât verme Peygamberimiz (s.a.v.) zamanından Hz. Ebu Bekir'in halifeliği zamanına kadar devam etmiştir. Hz. Ömer; **„İslam**

kuvvet bulmuştur, artık İslam'ın öyle zayıf imanlılara ihtiyacı yoktur!.." diyerek bu kabil kişilere zekâttan hisse vermemiş, Hz. Ebu Bekir de Hz. Ömer'in bu hareketini uygun görmüştür. O gün bugün böylelerine kimse zekât vermemiştir.

Hz.Ömer (r.a.)'ın bu hükmü yerinde bir hüküm idi. Çünkü İslam âlemi, o günden itibaren hiç bir devirde böyle zayıf imanlıların yardımına muhtaç olmamıştır. Bilakis dünya çapında kuvvet ve kudrete sahip olmuştur. Fakat üzülerek söyleyelim ki, İslam âlemi son asırlarda eski kuvvet ve kudretini kaybetmiştir. Müslümanlar şunun veya bunun yardımına muhtaç duruma düşmüşlerdir. Bu da şüphesiz ki, dinimizin zayıfladığından değil; müslümanların dine bağlılıklarının zayıflamasından, müslümanların gaflet edip, dîni vazifelerini hakkıyla yerine getirememelerinden ileri gelmiştir.

Bence bugün bu müesseseyi canlandırmak lazımdır. Şöyle ki, bugün İslam âleminde müslüman geçinen birçok kimseler var ki, para ile kendilerini İslam düşmanlarına satıyor, nüfuz ve enerjilerini İslam aleyhinde kullanıyorlar. Mesela, öyle bir müslüman düşünün ki, mühim bir yazardır, kuvvetli kalemi vardır. Fakat kendisinde henüz İslamî duygu gelişmemiş, İslamî şahsiyet teşekkül etmemiştir.

İcabında kim parayı fazla verirse onun namına konuşuyor, kalemini onun lehine çeviriyor... İşte böylelerini zekât parasıyla doyurmak, iyice ısınana kadar İslam'ın safında tutmak ve nihayet

kendilerini kazanmak, kalem ve enerjilerinden İslam namına faydalanmak yerinde olur.

Kendilerine zekât verilebilecek olan bu sekiz sınıf, şu ayet-i kerime'de yer almaktadır:

„Sadakalar; yalnız fakirlere, miskinlere, onun üzerine memur edilenlere, kalpleri te'lif edilmek istenenlere, âzad edilecek kölelere, borçlulara, Allah yolunda savaşa atılanlara ve yolculara, Allah tarafından bir fariza olarak verilecektir. Allah Teala âlimdir, hâkimdir.“ (Tevbe, 60)

Bu arada şunu da bilmek lazımdır:

İnsan, fakir de olsa, usul ve fürûuna; yani babasına, dedesine, anasına, nenesine, evladına, torunlarına zekâtını veremez! Keza karı, kocasına; kocası da karısına zekâtını veremez! Fakat insan; fakir kardeşlerine, fakir amcalarına ve bunların fakir çocuklarına zekâtını verebilir.

Kendilerine zekât verilebileceklerin müslüman olmaları şarttır! Müslüman olmayanlara zekât verilmez.

ZEKÂT NİÇİN VERİLİYOR?

Çocuklar! Bu soruya her şeyden önce şöyle cevap vermek gerekir. Zekât Allah'ın emri olduğu için, verilmesini Allah emretmiş olduğu için veriliyor. Asıl gaye budur; Rabb'imizin yüksek emrini yerine getirmek ve O'nun rızasını kazanmaktır. Fakat bunun yanında zekât vermenin maddî-manevî sayılmayacak kadar fayda ve hikmetleri vardır. Bunlardan bir kaçını burada kaydedelim:

1- Zekât bir şükürdür:

Zekât, mal nimetinin bir şükranesidir. Cenab-ı Hakk mal vermiş, mülk vermiş ve o kimseyi zengin yapmıştır. Ve bu suretle Rabb'i kuluna in'am ve ihsanda bulunmuştur. Kul da nimet bilir, iyilik bilir olmak için ne yapacak, nasıl davranacak? Rabb'inin fakir kullarına yardım edecek, zekât verecektir. Mevlâ'sı zengine iyilik ettiği gibi, zengin de muhtaçlara iyilik edecektir. Şükrü yerine getirilen bir nimet ise devam eder, hatta daha da artar. Cenab-ı Hakk şöyle buyurur:

„Şayet sizler (nimete) şükrederseniz, ben (o nimeti) elbette daha da arttırırım; nimeti inkâr eder (nankör olursanız), haberiniz olsun ki, benim azabım pek çetindir." (İbrahim, 7)

Demek ki, zekât vermek malın azalmasına değil, artmasına ve devam etmesine sebep olmaktadır.

2- Zekât zengini ar ve âdilikten kurtarır:

Çocuklar! İnsanda cömertlik denen bir sıfat vardır. Bir de bunun yanında bir cimrilik sıfatı vardır. Cömertlik güzeldir ve asıldır; cimrilik ise ardır ve ayıptır. Bu sıfatlar şahıstan şahsa değişir; bazen biri, diğerine galip gelir. Cömertliği ağır basan övülür ve sevilir; cimriliği galip gelen de ayıplanır, nefretle karşılanır. Cimrilerin dünyada da ahirette de yerleri yoktur.

İşte zekâtını veren insan; üzerinden cimrilik ayıbını atmış, âdilikten kurtulmuştur. Aynı zamanda cömert olduğunu isbat etmiş, övülür ve sevilir hale gelmiştir.

3- Zekât malın tezkiyesidir:

Bir hayvanın etinin yenebilmesi için onun tezkiye

edilmesi, temizlenmesi lazımdır. Bir hayvanın tezkiyesi demek, Besmele ile kesilmesi demektir. Besmele ile ve usulüne uygun bir şekilde kesilen hayvan, tezkiye edilmiş ve temizlenmiştir. Artık o hayvanın etinden yemek mübahtır, helaldir.

Zenginin elindeki mal da böyle; tezkiyesi ve temizlenmesi gerekir. Bir malın tezkiyesi ve temizlenmesi de o malın zekâtını vermekle mümkündür. Zira zekâtı verilmiyen mal murdardır, kirlidir. Çünkü o malda fakir-fukaranın hakkı vardır.

4- Zekât iktisadî dengeyi sağlar:

Herkes bir olmaz, herkesin hali-vakti yerinde olmaz; kimi zengin kimi fakir olur. Böyle bir toplumda huzurun sağlanması, diğer şartların yanında iktisadî dengenin de sağlanmasına bağlıdır. İnsanların bir kısmı çok zengin, bir kısmı çok fakir olursa iktisadî denge bozulmuştur. Aradaki uçurum korkunçtur. İki grup arasında irtibat yoktur, saygı ve sevgi yoktur. Dolayısıyla böyle bir toplumda huzur ve sükundan bahsedilemez. Emniyet ve itimattan eser kalmaz ve nihayet kömünizm tehlikesi bu noktada kendini gösterir.

Atalarımızın; **„Biri yer, biri bakar, kıyamet ondan kopar“** şeklindeki sözleri boşuna söylenmemiştir.

Rızık Allah’ın elindedir; mal-mülk Allah’ındır. Dilediğine rızkı bol verir, dilediğinin elinden çeker alır. Hayır ve bereket de O’nun yanındadır. Dilerse gönderir; dilemezse göndermez. Kimsenin itiraz etmeye hak ve selahiyeti yoktur. İşte bu sebeple kimi zengin kimi fakir

olur, kiminin nimeti bol, kiminինki kıt olur. Dünya varlığında ilâhî irâde insanlar arasında bu şekilde bir fark yapmıştır. Bir halk şairimiz bu gerçeği şöyle dile getirmiştir:

Kiminin sürüsü tutmuş dağları,
Kimisi binmeye bir at bulamaz.
Kiminin evladı gezer çırçıplak,
Kimisi bakmaya evlât bulamaz.
Kimisi yer türlü türlü taâmı,
Kimisi yemeye nimet bulamaz...

Bu arada bir noktaya da işaret etmek lazımdır:

Zengin; zenginliğe layık da ondan mı zengin olmuştur? Keza, fakir, fakirliğe müstehak da ondan mı fakir olmuştur?

Elbette hayır, öyle değildir! Bir insanın zenginliği, onun Allah yanında makbul ve muteber bir insan olduğunu göstermez.

Bir insanın fakir oluşu onun kötü bir insan olduğunu ifade etmez. Allah, bazen olur ki, sevmediği bir insana bol rızık verir, onu zengin yapar. Sevdiği bir kuluna da kıt verir, fakir yapar.

İktisadî denge, sosyal adalete bağlıdır. Dinimizde de sosyal adalet vardır. Hem dinimizdeki sosyal adalet, sosyal adaletlerin en idaelidir, en güzel ve en üstünüdür. Çünkü İslam dinindeki sosyal adalet, Allah'ın mutlak ilmine ve mutlak adaletine dayanır.

Asrımızın en çok üzerinde durduğu, fikirler ileri sürdüğü, makaleler, kitaplar neşrettiği meselelerden biri de sosyal adalettir. Çünkü iktisadî dengenin

kurulması, zengin-fakir arasındaki uçurumun kapatılması ve nihayet huzurun sağlanması sosyal adalete bağlıdır. İnsanoğlu bu noktaya gelmiş, bu gerçeği artık bugün anlamıştır.

Mübarek dinimiz ise, sosyal adaleti, hem de bu adaletin idealini daha ondört asır öncesinden vaz etmiş, esas ve prensiplerini beyan etmiştir. Şöyle ki, Kur'an-ı Kerim:

1- Servetin tek elde değil, insanlar arasında yayılmasını emretmiştir. Tabii bu yayılma eşit bir şekilde değil de farklı ve meşru bir şekilde olacaktır.

„Mal sadece zenginler arasında dönüp dolaşmasın diye (ganimet mallarından) yetimlere, yoksullara ve yolda kalmışlara verilir.“ (Haşr, 7)

2- Paranın saklanmasını, kasalarda biriktirilmesini nefretle karşılar. Bunu yapanların elim bir gazaba uğrayacaklarını haber verir ve şöyle der:

„... Altın ve gümüşü biriktirip Allah yolunda sarf etmiyenlere elim bir azabı müjdele. Biriktirdikleri altun ve gümüş cehennem ateşinde kızdırıldığı gün; alınları, böğürleri ve sırtları onlarla dağlanacak, „Bu kendiniz için biriktirdiğinizdir, biriktirdiğinizin (cezasını) tadın!“ denecek.“ (Tevbe, 34-35)

3- Sırf para üzerinde alış-veriş yapmayı men etmiş, faizi haram kılmıştır.

„İnsanların malları içinde artsın diye verdiğiniz herhangi bir faiz Allah katında artmaz; fakat, Allah'ın rızasını dileyerek verdiğiniz zekât böyle

değildir; (zekâtlarını) verenler karşılığını kat kat artıranlardır.“ (Rum, 39)

Bir başka ayet de mealen şöyle:

„Faiz yiyenler (kıyamet gününde) şeytanın çarptığı sar'alılar gibi kalkacaklardır. Buna sebep de onların 'Zaten alış-veriş faiz demektir' demeleridir. Oysa Allah alış-verişi helal, faizi haram kıldı!..“ (Bakara, 243)

4- Paraların rüşvet ve torpil yollarında harcanmasını, gayr-i meşru şekillerde yenmesini haram kılmış, yasak etmiştir:

„Ey iman edenler! Mallarınızı aranızda (rüşvet, kumar gibi batıl ve) haksız yollarla değil, rızaya dayanan ticaretle yeyin, haram ile nefsinizi mahvetmeyin, Şüphesiz ki Allah size çok merhametlidir.“ (Nisa, 29)

5- Tenbellikten nefret duyar, çalışmayı emir ve tavsiye eder:

„De ki, çalışınız. Muhakkak Allah sizin amellerinizi görecektir.“ (Tevbe, 105)

„İnsanın eline kazancından başka bir şey geçmez.“ (Necm, 39)

6- Zenginlerin malında, akrabanın servetinde fakirlerin, yoksulların, borçlu ve düşkünlerin haklarının olduğunu haber veriyor ve şöyle diyor:

„Onların (zenginlerin) mallarında dilenen ve yoksul olanlar için bir hak vardır.“ (Zariyat, 19)

„Kurbanın etinden siz de yeyin, çaresiz kalmış fakiri de doyurun.“ (Hacc, 28)

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) de **„Zekât İslam'ın köprüsüdür!"** demek suretiyle zenginlerin verecekleri zekâttan zengin-fakir arasında köprü kurulacağını, irtibat hasıl olacağını ve sevgi doğacağını beyan buyurmuştur.

İşte çocuklar! Mübarek dinimiz bu ayetleriyle öyle esaslar koymuş, öyle prensipler vaz etmiş ki, insanoğlunun yalnız maddî yapısını değil, manevî yapısını da emniyete bağlamıştır. İnsana yalnız dünyayı vaad etmekle kalmamış, aynı zamanda ona ahireti de vaad etmiştir. Nihayet insanoğluna öyle güzel terbiye veriyor, öyle güzel yetiştiriyor ki, zengin-fakir, kavi-zayıf, patron-işçi güven ve barış içinde yan yana, gönül gönüle yaşıyor; iki grup arasındaki uçurum kapatılmış, zenginler arasında köprü kurulmuş, birlik ve beraberlik hasıl olmuştur. Artık, bunlar birbirlerinin yabancısı değildirler, birbirinin düşmanı değildirler, birbirini kıskanmıyorlar. Birbirlerini tanıyor, birbirlerini seviyor ve sayıyorlar.

Arada tam bir kardeşlik havası esiyor; zenginler fakirlerin, kaviler zayıfların yardımına koşuyor, patron-işçi birbirini bağrına basıyor. Ortalık gül gülistan, dünya cennet olmuş, herkes hayatından memnun! Tarihte bunun misalleri çoktur!..

Burada zekât bahsini bitirirken Yüce Mevlâ'dan dua ve niyazımız; zenginlerimizin de fakirlerimizin de bu ruh ve şuur içinde olmalarıdır.

Dördüncü Bölüm:
ORUÇ

Oruç nedir? Nasıl tutulur? Kaç çeşit oruç vardır? Oruç kime farzdır, kime farz değildir? Orucu bozan şeyler nelerdir? Orucun maddî-manevî faydaları nelerdir? Şimdi bu sorulara cevap vermeye çalışalım:

Çocuklar! İslam'ın beş şartından biri de oruçtur, oruç tutmaktır. Oruç demek, gündüz saatlerinde yemek, içmek ve cinsî münasebet gibi orucu bozan şeylerden -oruç niyyetiyle- uzak kalmak demektir. Gündüz saatleri; şafak yeri ağarmaya başladığı andan başlar, güneş batıncaya kadar devam eder. Bir başka ifade ile; Gündüz saatleri; imsak topu ile başlar, iftar topu ile sona erer. İşte bu iki zaman arasındaki saatlerde orucu bozan şeylerden sakınılırsa oruç tutulmuş ve yerine getirilmiş olur.

Bu târife göre orucun farzı üçtür:

1- Vaktin evvelini bilmek,

2- Vaktin sonunu bilmek,

3- Orucu bozan şeylerden sakınmak.

ORUCUN ÇEŞİTLERİ:

Farz oruç, vacib oruç, nafile oruç, mekruh oruç ve haram oruç olmak üzere beş çeşit oruç vardır.

Farz oruçlar:

a) Ramazan orucu: Ramazan ayında oruç tutmak farzdır, Allah'ın kesin emridir. Farz olduğunu kabul etmeyen kâfir olur. Ramazan orucunun farz oluşu kitap, sünnet ve ümmetin icmâı ile sabittir. Yüce Mevlâ'mız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

„Kim Ramazan ayına yetişirse, o ayı oruçla geçirsin!“

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) de şöyle buyurur: **„İslam beş şey üzerine bina edilmiştir: Bunlar Allah'ın birliğine, Hz. Muhammed'in (s.a.v) Allah'ın Resulü olduğuna şehadet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, Ramazan orucunu tutmak ve hacca gitmektir.“** (Buhari)

Ramazan orucunun farz olduğu, gerek ayetten ve gerekse hadis'ten açıkça anlaşılmaktadır. Cenab-ı Hakk emir veriyor, **„Ramazan ayına yetişen, o ayı oruçla geçirsin!“** buyuruyor. Rabb'imizin emri farzdır. Yapılması, yerine getirilmesi lazımdır. Rabb'imizin emrini yerine getirmemek, O'nu dinlememek olur, çok büyük günah olur.

Sevgili Peygamberimiz de orucu, İslam binasının beş temel direğinden biri sayıyor. İslam'ı bir binaya, orucu da o binanın duvarlarından birine benzetiyor. Tavan veya dört duvardan biri eksik olan

bir bina, dört başı ma'mur bir bina sayılır mı? Tabii sayılmaz! Tıpki bunun gibi, oruç tutmayan bir müslümanın İslamiyet'i de dört başı ma'mur bir İslamiyet değildir.

Demek oluyor ki müslüman, orucunu da tutacaktır. Ramazan'ı oruçla geçirerek, bu mübarek vazifeyi yerine getirecektir. Ramazan'da oruç yemek haramdır, çok günahtır. Müslümanlık binasının bir duvarını yıkmaktır. Böyle bir bina, sahibini dış tehlikelere karşı koruyamaz.

Farz olan oruç bir aydır:

Farz olan oruç; şu kadar günün veya bu kadar günün orucu değildir. Yukarıda da gördüğümüz gibi, Kur'an gün sayısı vermiyor; sadece Ramazan ayında tutulmasını emrediyor. Yani bir ay oruç tutulacaktır. O da Ramazan ayıdır, ayın tamamıdır. Başından sonuna kadar tutulacaktır. Ay kaç gün ise, o kadar tutulacaktır. Ramazan ayı da bazı yıllarda (29), bazı yıllarda da (30) gündür.

Buna binaen, bazı kimselerin; **„Farz olan oruç üç gündür. Fakat sonunda hocalar 30 güne çıkardılar!“** demeleri gerçeğe uymaz, Kur'an'a uymaz, yanlıştır. Böyle demek, aynı zamanda Kur'an ayetlerini bilmemek demektir.

b) Ramazan orucunun kazası:

Ramazan orucunu kaza etmek de farzdır. Bir kimse; yolculukta bulunması, hasta olması dolayısıyla veya herhangi bir sebeple Ramazan ayında orucunu yemiş ise, yolculuktan döndükten, hastalığından kalktıktan

sonra -yediği günler sayısınca- oruç tutacaktur, tutması farzdır.

Kur'an-ı Kerim'in de bir emridir:

„İçinizden biriniz hasta olursa vaya seferde (yolculukta) bulunursa, yediği günler sayısınca, diğer günlerde oruç tutsun!" (Bakara, 184)

c) Keffâret oruçları:

Keffâret oruçları da farzdır. Tutulması lazımdır. Keffâret oruçları; savm keffâreti, katl keffâreti, zıhar keffâreti, yemin keffâreti gibi kısımlara ayrılır.

1- Savm keffâreti:

Bu keffâretin sebebi oruç yemektir. Allah korusun Ramazan gününde meşru mazereti bulunmayan bir müslümanın bile bile orucunu bozması çok büyük günahtır, oruca karşı işlenmiş bir cinayettir. Elbette maddî-manevî cezayı gerektirir, cezasız kalamaz. İşte böyle bir suçun affedilmesi için ve böyle bir günahın defterden silinebilmesi için, tevbekâr olması, iki ay oruç tutması lazımdır. Hem bu iki ay oruç; peşpeşe olacak, arası açılmayacaktır. Kadınların (hayızlı hali, doğum hali gibi) kadınlık halleri dışında her hangi bir sebeple arayı açarsa, tekrar baştan başlayacaktır, tuttuğu oruçlar hükümsüzdür.

2- Katl keffâreti:

Bu keffâretin sebebi katildir, adam öldürmektir. Allah korusun bir kimse hataen (kazaen) bir adam öldürse, keffâret lazım gelir. Hataen demek, kasıtlı olmayarak demektir. Mesela: Av hayvanına ateş ederken merminin bir insana isabet edip onu öldürmesi veya

uyurken bir insanın üzerine düşerek onu öldürmesi, hata sonucu meydana gelen katillerdir.

Bütün bu gibi hallerde kâtile lazım gelen ceza, bir taraftan öldürülen adamın diyetini (kan bedelini) vermek, diğer taraftan da varsa bir köle azad edecek, yoksa iki ay peşpeşe oruç tutacaktır.

3- Zıhar keffâreti:

Bu keffarete sebep zıhardır. Zıhar demek; bir kimsenin karısını veya karısının (başı, boynu gibi) mühim bir uzvunu anası gibi bir mahremin -kendisinin bakamayacağı- bir uzvuna benzetmesi demektir. Böyle bir benzetme yapan zıhar yapmıştır. Bu adam, zıhar keffâreti yapmadıkça karısına yaklaşamaz, günah olur. Zıhar keffâreti de sırasıyle üç şekilde yapılır:

a) Varsa bir köle azad eder,

b) Köle yoksa, yine arka arkaya iki ay oruç tutar,

c) Oruç tutmaya gücü yetmiyorsa, altmış fakiri bir gün veya bir fakiri altmış gün yedirir.

4- Yemin keffâreti:

Bu keffâretin sebebi de yemindir, yemini bozmasıdır. Bir insan bir işi yapmıyacağına, bir kimse ile konuşmıyacağına veya filanın evine gitmeyeceğine dair yemin eder de sözünde durmazsa, yeminini bozarsa, keffâret lazım gelir. Yemin keffâreti de şöyle olur: a) Varsa bir köle âzâd eder veya,

b) On fakiri bir gün veya bir fakiri on gün yedirir veyahut,

c) On fakiri giydirir. Bu üçünden her hangi birine gücü

yetmiyorsa o zaman,

d) Arka arkaya üç gün oruç tutar.

Mübarek dinimiz adalet ve hikmet dinidir. Bakınız! Keffâretler mevzusunda da dinimiz âdil davranmış, hikmetle hareket etmiştir. Keffâretler nedir? İşlenen suçların cezalarıdır, değil mi? Hem yerinde cezaları!..

Ramazan'da oruç yemek bir suçtur; dine karşı işlenmiş bir cinayettir. Keza, adam öldürmek -hataen de olsa- suçtur; dikkatsizliğin, ihtiyatlı hareket etmemenin, nihayet tedbirde kusur etmenin bir sonucudur. Cezasız kalamaz.

Zıhar da böyle: Nâ-mahremini, mahremine benzetmek; karısını, anasına benzetmek oluyor ki, bu da yakışır bir şey değildir ve dolayısıyla suçtur. Cezasız kalamaz.

Yemin etmek de doğru değildir. Öyle vara yoğa yemin edilmez, mukaddes isimlere saygısızlık olur. Yemin ancak mahkeme huzurunda icab ederse yapılır.

Esasen, kendisine itimadı olmayanlar, başkalarına karşı itibarını kaybetmiş olanlar yemin ederler.

Yoksa kendisine güvenenler, şahsiyetini kazanmış, itimadını korumuş olanlar yemine başvurmazlar; onların ağızlarından yemin çıkmaz, sözleri senet hükmündedir. Müslümanın yemin etmemesi gerekir. Şayet yemin ederse, bir mecburiyet olmaksızın yeminini bozmamalıdır. Yeminini bozarsa günah işlemiştir, suç işlemiştir. Bu suç da cezasız kalmayacaktır!..

Ceza çeşitlerine dikkat ederseniz, hiçbirisi hapis veya

dayak şeklinde değil; köle azâd etmek, fakirlere yardım etmek veya oruç tutmak şeklindedir. Ne oluyor? Hürriyeti elinden alınmış köleler hürriyete kavuşuyor, açlar doyuruluyor, çıplaklar elbiseye kavuşuyorlar, nefs-i emmâre de (oruçla) terbiye ve ıslah ediliyor.

Vâcib oruçlar:

Bunlar adak oruçlarıdır. Mesela: Bir kimse „Filan işim olursa, imtihanı geçersem veya hastalıktan kurtulursam... Allah için şu kadar gün oruç tutucağım!" derse, arzusu hâsıl olduğu takdirde işte o kadar gün oruç tutmak kendisine vacib olur. Tutması lazımdır, Allah'ın emridir. Yüce Mevlâ'mız Kur'an'da şöyle buyurur:

„(Müslümanlar) **adaklarını yerine getirsinler!"** (Hacc, 29)

„Allah'a verdiğiniz sözü yerine getiriniz!" (Nahl, 91)

Bir de nafile olarak tutulan oruç bozulduğunda da kazası vaciptir.

Haram oruçlar: Haram oruçlar, bayram günleri tutulan oruçlardır. Bayram günlerinde oruç tutulmaz; günahtır, doğru değildir.

Bayram günleri: Ramazan bayramında bir gün, Kurban bayramında dört gün olmak üzere senede beş gündür. Bu beş günde oruç tutmak haramdır.

Ne olursa olsun, bayram günlerinde oruç tutmak doğru olmaz. Çünkü bayram günleri ziyafet günüdür; Allah'ın kullarına ziyafet verdiği günlerdir. Böyle bir

ziyafete katılmamak hiç doğru olur mu? Hiç münasebet alır mı? Tabii almaz! Kulların davetine icabet etmek, çağırdıkları ziyafete gitmek vacib olur da Mevlâ'mızın davetine icabet etmek, ziyafetine iştirak etmek vacib olmaz mı?!. Elbette olur!..

Mekruh oruçlar:

Bu da iki kısma ayrılır:

a) Tenzihen mekruh olan oruçlar, Muharrem ayının yalnız 10. günü veya haftanın yalnız Cuma veya yalnız Cumartesi günleri tutulan oruçlardır.

b) Tahrimen mekruh olan oruçlar ise, bayram günleri (yukarıda da geçtiği üzere) tutulan oruçlardır.

Nafile oruçlar:

Nafile oruç demek, genel olarak, bu saydıklarımızın dışındaki günlerde tutulan oruçlar demektir.

Nafile oruçların tutulmasında sevap vardır, tutulmamasında ise günah yoktur.

Nafile oruçların içerisinde sünnet olanları vardır. Muharrem ayının 9. ve 10. günlerinde tutulan oruçlar gibi. Mendup (müstehap) olanları da vardır. Her ayın 13, 14 ve 15. günlerinde haftanın Pazartesi ve Perşembe günlerinde, Şevval ayının altı gününde tutulan oruçlar gibi.

ORUCU YEMEK KİMLER İÇİN CAİZDİR?

Çocuklar! Dinimiz kolaylık dinidir; insana gücü yetmediği şeyi teklif etmez. Altından çıkamayacağımız, zor ve ağır gelecek bir şeyi emretmez. Bu özelliğine binaendir ki:

1- Hastalıkta: Bir kimsenin hastalığının artmasına veya iyileşmesinin gecikmesine oruç tutması sebep olursa dinimiz ona ruhsat veriyor, orucunu yemesine müsaade ediyor. Hastalığından kalktıktan sonra yediği günlerin orucunu tutabileceğini söylüyor.

2- Yolculukta: Misafirin de oruç yemesine müsaade edilmiştir. Ancak, oruç tutması kendisine ağır gelmiyorsa oruç tutması daha uygundur. Zor geliyorsa tutmaması uygundur. Şayet oruçlu olduğu bir günde yolculuğa çıkmış ise, o gün orucunu yememelidir.

3- Şeyh-i fani: Şeyh-i fani demek; yaşı çok ilerlemiş, oruç tutma gücünü kaybetmiş kimse demektir. İşte bu kimse de orucunu yer ve (malî durumu müsaitse) her gün için bir fitre (fidye) verir.

4- Gebe kadın ile emzikli kadın: Tabii bunların hepsi değil; mühim bir tehlike varsa. Yani gebe ve emzikli kadınların oruç tutmaları kendilerinin veya çocuklarının sağlığını sarsıyorsa veya hayatlarını tehlikeye düşürüyorsa, ileride kaza etmek şartiyle oruç tutmamalarına müsaade edilmektedir.

5- Hayz gören kadın: Kadınlar adet günlerinde ne namaz kılabilirler, ne de oruç tutabilirler. Namaz

kılmazlar, oruç da tutmazlar. O günlerde kılamadıkları namazları, temizlendikten sonra kaza etmezler. Kaza lazım gelmez. Fakat o günlerde yedikleri oruçları Ramazan'dan sonra kaza ederler.

ORUCU BOZAN ŞEYLER:

a) Hem kaza hem de keffareti gerektiren şeyler:

Ramazan gününde bile bile gıda maddelerinden birini veya ilaçlardan birini yerse veya içerse veyahut cinsî münasebette bulunursa orucu bozulmuş olur; hem kaza hem de keffaret lazım gelir.

b) Yalnız kazayı gerektiren haller:

1- Taş, demir veya odun gibi gıda veya ilaç olmayan herhangi bir şeyi yutarsa,

2- Hataen ağzından veya burnundan boğazına su kaçarsa,

3- Ölüm veya vücudunu sakatlama tehdidiyle bir şeyi yemeye veya içmeye zorlanma sonucu yer veya içerse,

4- Kulağına veya yarasına konan ilaç dimağına veya midesine ulaşırsa,

5- Uyurken boğazına su dökülür veya kendisine münasebette bulunulursa,

6- Dişleri arasında kalmış en azından nohut büyüklüğündeki bir şeyi yutarsa,

7- Kendi isteğiyle ağız dolusu kusarsa,

8- İmsak vakti gelmiş olduğu halde, gelmediğini sanarak yemeye devam ederse veya henüz iftar vakti gelmediği halde geldiğini zannederek iftarını açarsa...

İşte bütün bu saydıklarımızda yalnız kaza lazım gelir, gününe gün lazım gelir; keffaret lazım gelmez.

c) Keffaret ve kaza lazım gelmeyen haller:

1- Oruçlu olduğunu unutarak yer veya içerse,

2- Boğazına toz, sinek veya duman kaçarsa,

3- Kendisinin müdahalesi ve arzusu olmadan kusarsa,

4- Uyurken ihtilam (hamamcı) olursa...

Bütün bunlardan da hiçbir şey lazım gelmez; ne keffaet ne de kaza.

ORUCUN FAYDA VE HİKMETLERİ:

Çocuklar! Çeşitli vesilelerle söylediğimiz gibi, dinimiz aynı zamanda hikmet dinidir; faydasız bir şeyi emretmez, teklif etmez. Oruçta da sayılamayacak kadar çok fayda ve hikmetler vardır. Bunlardan birkaçına işaret edelim:

1- Ferdî ve şahsî faydaları:

İnsanda iki şey vardır. Bunlardan biri nefis, diğeri de ruhtur. Bunlar birbiriyle mücadele halindedir. Mücadele meydanı da insandır. İnsan nefisle ruh arasındaki mücadeleye sahnedir; Nefis insanı şerre, günaha ve her türlü kötülüğe çekmek ve neticede cehenneme götürmek ister ve bunun gayreti içindedir. Ruh ise aksine insanı hayra, sevaba ve neticede cennete götürmek ister ve bunun için çırpınır durur.

İşte insan; bu iki zıt kuvvetin bileşkesi yönünde hareket halindedir. Hangi kuvvet galip gelirse hüküm

ona göredir, akibet ona göredir. İnsan bu iki kuvvetten hangisinin tarafını tutarsa, hangisinden yana çıkarsa o galip, diğeri mağlup olacaktır.

O halde insan ne yapmalı? Ruhun tarafını tutmalı, nefse karşı savaş açmalıdır. Nefse karşı kullanacağı en tesirli silahlardan biri de oruçtur. Oruçlu olmak, nefsi aç bırakmaktır; onu zayıflatmak, diz çökertmektir. Çünkü nefis senenin on bir ayında yemiştir, içmiştir. Dolayısıyla şımarmış ve azmıştır. Tedbir almak, frenlemek lazımdır. Yoksa insanı felakete götürür!..

Nefsin freni oruçtur. İnsan oruç sayesinde nefse galip gelir, vesvese ve şerrinden kurtulur; ruhun rehberliğinde mana âlemine yükselmeye başlar.

Yüce Mevlâ'mız bu hususta şöyle buyurur:

„Ey iman edenler! Korunasınız diye, sizden önceki (ümmet)lere oruç farz kılındığı gibi, size de farz kılındı.“ (Bakara, 183)

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) de gençlere hitaben şöyle buyurmuştur:

„Ey gençler! Sizden hanginizin evlenmeye gücü yetiyorsa, hemen evlensin! Gücü yetmeyen de oruç tutsun. Çünkü oruç, onu nefsine hâkim kılar (behimî arzu ve isteklerini frenler).“ (Buhari)

2- Oruç sağlığı korur:

Orucun faydalarından biri de insan sağlığını korumasıdır. Evet, oruç tutan insan daha sıhhatli, daha zinde olur. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

„Oruç tutun ki, sıhhatli olasınız!“ (Taberani)

Tıp ilminin geliştiği şu asırlarda müslüman olmayan ilim adamları dahi, orucun sıhhî olduğunu, sağlığı korumaya yardım ettiğini, çok yemenin zararlı bulunduğunu kabul ve itiraf etmektedirler. **„Az yeme her ilacın başıdır!“** sözü de bu gerçeği ifade etmektedir. Yine bu hususta Sevgili Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

„Mide hastalık merkezidir; az yeme de her ilacın başıdır.“ (El-Makâsid-i Hasene)

Elhasıl, senenin onbir ayında devamlı çalışan sindirim sistemi, Ramazan ayında tam manasıyla dinlenme fırsatını bulur ve normal çalışmasına devam eder!..

3- İctimaî faydaları:

Aziz dinimiz; ferde, şahsa hitab eden ve yalnız onun refah ve saadetini, sıhhat ve huzurunu gözönünde tutan bir din değil, aynı zamanda cemiyet ve topluma hitab eden, onun da huzur ve ahengini hedef tutan bir dindir. Oruçta da dinimizin bu iki yönünü görmek mümkündür.

Bir toplumda herkesin hali-vakti yerinde olmaz, değil mi? Kimi zengin, kimi fakir olur, kimi aç, kimi tok olur. Elbette zengin fakirin imdadına koşacak, onun açlığını giderecektir. **„Tok acın halinden bilmez!“** der atalarımız. Tok acın halinden bilmez, acın halinden aç kalanlar bilir. Ramazan’da oruç tutan zenginler açlığın ne demek olduğunu, onun ne kadar zor olduğunu, bizzat açlığı tadarak açları hatırlarlar ve dolayısiyle acıma duyguları, cömertlik hisleri coşar, fakirlerin

yardımına koşarlar. Bu suretle fakirlerin, yoksulların sevgi ve saygılarını kazanır, dualarını alırlar. Toplumda da denge sağlanmış olur.

İşte bu hikmete binaendir ki, zenginlerin fakirlere yardımı Ramazan ayında daha çok olur, fakir-fukara daha çok yardım görür. Zekât ve fitrelerin yanında sadaka ve teberrular da bol bol verilir.

Demek oluyor ki, oruç hem bir ibadet, hem de yardımlaşmaya bir vesiledir.

4- Oruç bereket ve bolluk getirir:

Çocuklar! Ne hikmetse, Ramazan gelirken evlere bereket getirir, bolluk getirir. Her evin, her âilenin sofrasında bu husus hissedilir. Diğer zamanlarda görmedikleri bolluğu görürler, yiyemedikleri yemekleri yeme imkânına sahip olurlar.

5- Oruç ayı bir neşe ayıdır:

Ramazan ayı başladığı zaman bakarsınız ki, evlerde, ibadet yerlerinde bir hareket başlamıştır. Hazırlıklar yapılıyor, evlerde temizlik, gönüllerde sevinç ve ferahlık hissediliyor. Minareler kandillerle süslenir, camiler cemaatle dolar taşar. Ramazan'dan önce namaz nedir bilmeyenler namaza başlar, cami yolu tanımayanlar camiye devam ederler.

Teravih namazları ve mukabeleler, vaaz ve nasihatlar, tevbe ve istiğfarlar, dua ve niyazlar birbirini takip eder durur. Hele o sahur yemekleri, o iftar sofraları ne kadar zevkli, ne kadar heyecanlıdır. Sizler bile o zevki hisseder, o heyecanı duyar, o güzel merasime katılmak istersiniz; oruç tutmayı, camiye gitmeyi cana minnet

bilirsiniz. **„Ne olur bizi de sahur yemeğine kaldırın! Biz de oruç tutacağız!“** diye anne ve babalarınıza yalvarır, yakarırsınız.

Elhasıl, Ramazan ayı pek bereketli, pek feyizli bir aydır. Maddeten de mânen de kadrini bilenler için çok mühim bir gelir ve kazanç kaynağıdır. Hele bu ayın içerisinde bir de **„Kadir Gecesi“** vardır ki, bu gece bin aydan daha hayırlıdır. Bu gece yapılan ibadet, bin ayda yapılan ibadetten daha üstündür. Bu gecede Allah'ın büyük Kitab'ı Kur'an-ı Kerim gelmeye başlamıştır.

Demek oluyor ki, her haliyle feyiz ve bereket olan Ramazan'da günahlar silinir, kalpler aydınlanır, gönüller rûşen olur. İnsanoğlu mâna âleminde hayli mesafe alır. İslam'a bağlılığı artar, kuvvet bulur. Ve nihayet bunun verdiği hız ve heyecanla gelecek Ramazan'a kadar ilerler, imanını korur, insanlığını muhafaza eder!..

6- Emri yerine getirmenin mutluluğu:

Oruç tutmanın bir takım faydalarını yukarıda saydık. Orucu tutmada bir fayda daha vardır ki, o bütün bunların üstündedir. O da Yüce Mevlâ'mızın yüce emrini yerine getirmek ve O'nun rızasını kazanmaktır. İşte biz orucu şu veya bu faydası için değil, sırf O'nun rızasını kazanmak için, bunun mutluluğuna varmak için tutarız ve biliriz ki, Rabb'imizin her emrinde sayılamıyacak kadar fayda ve hikmetler vardır.

Yukarıda maddeler halinde saydıklarımız orucun bilinen faydalarıdır. Kim bilir, bilemediğimiz daha nice fayda ve hikmetler vardır. Kur'an-ı Kerim bütün

bunları, **„Ey iman edenler! Korunasınız diye, sizden öncekilere oruç yazıldığı gibi, size de yazıldı!“** mealindeki ayette bir cümle ile anlatıyor ve „Korunasınız“ diyor. Evet, her kötülükten korunma oruçta!..

Sevgili Peygamberimiz de birçok mübarek hadis'leriyle oruç mevzuunu aydınlatmış, fayda ve hikmetlerini anlatmıştır. İşte o hadis'lerden birkaçı:

„Bir kimse farziyyetine inanarak, ilahî rızayı kasdederek Ramazan'da oruç tutarsa, o kimsenin geçmiş günahları bağışlanır.“ (Buhari)

„Ademoğlunun her ameli(nin sevabı) on katından yediyüz katına kadar artar. Allah Teala buyurur ki: Oruç müstesna! Zira oruç benim içindir. Onun mükâfatını bizzat ben vereceğim. O şehevî arzularını, yemesini ve içmesini benim rızam için terk etmiştir. Oruçlu için iki refah (sevinç) vardır. Bunlardan biri iftar vaktinde, diğeri de Rabb'ına kavuştuğundadır. Oruçlunun ağız kokusu, Allah yanında miskten daha güzeldir.“ (Müslim)

„Ey insanlar! Büyük ve mübarek bir ayın gölgesi başınızdadır. Bu ayda bin aydan hayırlı olan Kadir Gecesi vardır. Allah bu ayın orucunu farz kılmış, gecesinin kıyamını da ibadet saymıştır. Bir kimsenin bu ayda yapacağı nafile ibadetler, diğer aylarda yapılan farzlar gibidir. Bu ayda yerine getirdiği tek bir farz, diğer aylarda yapılan yetmiş farza bedeldir. Bu ay sabır ayıdır, sabrın karşılığı ise cennettir. Bu ay iyilik ve yardımlaşma ayıdır.

Bu ayda mü'minin rızkı artar. Bu ayda bir oruçluya yemek vermek, günahların bağışlanmasına sebep olur!..“ (Beyhakî)

„Oruç tutmak (insanın kötülüklere karşı kullanabileceği ve dolayısıyla) cehennemden korunabileceği bir kalkandır.“ (Ahmed b. Hanbel)

„Üç dua vardır ki, geri çevrilmez (kabul görür): Oruçlunun iftar vaktindeki duası, adaletle hareket eden devlet adamının duası, mazlumun (zulme uğrayanın) duası!“ (Tirmizi)

„Cennette Reyyan adı verilen bir kapı vardır. Kıyamet gününde o kapıdan yalnız oruç tutanlar girecektir. Oruç tutanlar girdi mi kapı kapanır. Artık oradan kimse cennete giremez.“ (Buhari)

Burada İslam'ın beş şartından biri olan oruç bahsini bitirmiş oluyoruz. Yüce Mevlâ'mız sizi de bizi de oruç ibadetini hakkıyla yerine getiren bahtiyar ve mutlu kullarından eylesin! Amin!..

Beşinci Bölüm:
HACC

İslam'ın beş şartından biri de haccdır, hacc etmektir.

HACCIN TÂRİFİ:

Hacc; belli yerleri, belli zamanda, belli şekilde ziyaret etmek demektir.

Belli yerler; Kâbe, Arafat ve Müzdelife gibi mahallerdir. Belli şekil demek; Arafat'ta vakfe; Kâbe'yi tavaf, Safa ile Merve arasında say gibi hareketler yapmak demektir. Belli zamana gelince; Arafat'ta vakfe için, Arefe günü öğleden sonra başlayan, bayram gününün sabahına kadar devam eden zamandan herhangi bir kısımdır. Tavafa ait zaman ise; bayram gününün sabahından başlayan, ömrünün sonuna kadar devam eden zamandan yine herhangi bir kısımdır.

HACCIN HÜKMÜ:

Haccın hükmü farzdır. Yani hacc etmek farzdır, Allah'ın kesin emridir. Farz oluşu Kitap, sünnet ve İcma ile sabittir.

Kur'an-ı Kerim, Âl-i İmran Suresi'nin 97. ayetinde

şöyle der:

„(Kâbe'yi) haccetmeleri (gidip gelmeye) gücü yeten insanlar üzerinde Allah'ın hakkıdır!"

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) de şöyle buyurur:

„İslam şu beş şey üzerine kurulmuştur: Allah'ın birliğine, (Hazreti) Muhammed'in (s.a.v.) Allah'ın kulu ve Resulü olduğuna şehadet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, haccetmek ve Ramazan'ı oruçla geçirmek."

İcmaya gelince: O gün bu gün İslam âlimleri, haccın farz olduğuna ittifak edegelmişlerdir. Hiçbir müslüman, haccın farz olduğunu inkâr etmemiştir. İnkâr eden -Allah korusun- dinden çıkar, kâfir olur.

HACC KİMLERE FARZDIR?

Her münasebet düştükçe söylediğim gibi, İslam dini kolay bir dindir, onda zorluk yoktur. Altından kalkılamıyacak, hakkından gelinemiyecek tek bir mesele, tek bir vazife yoktur. Hepsi kolaydır. İnsan yılmadan, yorulmadan yapabilir, hem zevkle yapabilir!..

Hacc da böyle; o da kolay ve zevklidir. Bakınız, şartlar ne kadar kolaylaştırılmıştır: Bir kere herkese farz olmuyor, „Her biriniz hacca gideceksiniz!" denmiyor. Farz olabilmesinin şartları gösteriliyor ve şöyle deniyor:

Bir kimseye haccın farz olabilmesi şu şartlara bağlıdır:

a) Baliğ olacak; Erginlik çağına gelecektir. Hacc, çocuklara farz değildir.

b) Akıllı olacak; Delilere farz değildir.

c) Sıhhati yerinde olacak; Hasta ve kötürümlere farz değildir.

d) Yollar açık ve tehlikesiz olacak; Yollar kapanmış veya yollarda güven kalmamışsa hacca gitmek farz değildir.

e) Hali vakti yerinde olacaktır; Yani yol harçlığına, vasıtaya veya vasıta parasına sahip olacaktır. Bu arada gidip gelinceye kadar çoluk-çocuğuna yetecek kadar nafakası da olacaktır. Hatta geldikten sonra, iş ve mesleğini devam ettirebilecek imkâna sahip olacaktır. Mesela; Tüccar ise, ticaret yapabilecek sermayeye, sanatkâr ise, sanat âlet ve edevatına, çiftçi ise tarım âlet ve edevatına sahip olacaktır ki, geldiğinde işini yürütebilsin, müşkil duruma düşmesin. Bu derece mal ve paraya sahip olmayan fakire hacc farz değildir.

Kadınlara haccın farz olabilmesi için, yukarıda kaydedilen şartların yanında, beraberinde gidip gelebilecek ya kocası, ya da ebediyyen nikâh düşmeyen bir mahremi bulunacaktır. Hem yanında gidecek erkeğin yol masrafı da kadına aittir, eğer bu erkek sırf kadına arkadaşlık yapmak için gidiyorsa. Kadının kocası veya mahremi bulunmazsa, o kadına hacca gitmesi farz değildir. Peygamberimiz şöyle buyurur:

„Mahremi beraberinde bulunmadıkça kadın hacca gitmesin!“

Ölmüş veya müzmin bir hastalığa yakalanmış bir kimsenin yerine başka birisinin hacc etmesi de caizdir.

HACCIN FARZLARI:

Haccın üç farzı vardır. Bunlardan herhangi biri yapılmazsa, yapılan hacc muteber olmaz, yapılmış sayılmaz, yeniden yapılması gerekir. Bu üç farz şunlardır:

1- İhrama girmek,

2- Arafat'ta ârefe günü vakfe yapmak,

3- Kâbe'yi tavaf etmek.

HACCIN VACİPLERİ:

Haccın vacibleri yirmiden fazladır. Fakat, başlıcaları beştir:

1- Müzdelife'de vakfe yapmak,

2- Safa ile Merve arasında gidip gelmek,

3- Cemre taşlarını atmak,

4- Tıraş olmak,

5- Veda tavafını yapmak.

Haccın sünnet'leri de çoktur. Yukarıda saydıklarımızın dışında kalan hacca ait söz, fiil ve hareketler -genellikle- sünnet veya müstehabdır.

HACC NASIL YAPILIR?

Çocuklar! Haccın meseleleri o kadar çok ve o kadar çeşitlidir ki, hepsini burada anlatmaya yazımızın çerçevesi müsait değildir. Hacc konusu, başlı başına bir kitap yazmaya ihtiyaç gösterir. Nitekim bu konuda birçok kitaplar, risaleler yazılmıştır. Biz burada bu mevzuya sadece ana hatlarıyla işaret edip yetineceğiz.

Hacc ibadeti ihrama girmekle başlar, veda tavafını yapmakla sona erer. Bu ikisi arasında hacca ait birçok şeyler yapılır. Şöyle ki:

İhram yerine geldi mi, önce bir beden temizliği yapar (tırnaklarını keser, tıraşını yapar, temizliğini yapar, abdest alır, daha iyisi gusleder), dikişsiz beyaz elbise giyer, yani ihrama sarılır, güzel kokular sürünür. İki rekat namaz kılar. Arkasından niyyet eder ve şöyle dua eder:

„Allah'ım! Ben hacc yapmak istiyorum. Bunu bana kolaylaştır ve benden kabul eyle!"

Sonra telbiye yapar; Telbiyesinde şöyle der: **„Lebbeyk! Allahümme lebbeyk! Lebbeyke la şerike Leke lebbeyk! İnne'l-hamde ve'n-ni'mete leke vel-mülke lâ şerîke lek!"**

Mana şu: Davetine tekrar tekrar icabet ettim, Senin emrindeyim! Senin ortağın yoktur. Hamd, nimet Senin'dir, mülk de Senin'dir. Senin şerikin yoktur!

Hacc veya umreyi niyyet ederek bu telbiyeyi yaptı mı, artık ihrama girmiş, harem bölgesine geçmiş olur ve dolayısıyla bir takım hürriyetleri kısılır, her istediğini yapamaz. Haccda ihrama niyyet edip telbiye getirmek, namazda niyyet edip Tekbir almaya benzer. Namaza giren nasıl namazı bozacak şeyleri yapamazsa, ihrama giren hacı da haccı bozacak şeyleri yapamaz.

Bir kere asla yakışık almayan cinsî münasebet ve buna dair sözlerden son derece sakınır; Günahların her türlüsünden son derece uzak kalır; Kimse ile kavga gürültü yapmaz; Dedikodu yapmaz. Akrep, fare,

kudurmuş köpek gibi zararlı birkaç hayvanın dışında herhangi bir hayvanın canına kast edemez; Av avlayamaz ve avcıya yardım edemez. Tırnak kesmek, baş tıraş etmek, sakal kesmek olamaz. Başını, yüzünü herhangi bir şeyle örtemez; Dikişli elbise giyemez. Havlu gibi şeylere sarılır, ayaklarına nâlin giyer. Hamama gitmesi, beline kemer bağlaması caizdir. Mümkün olduğu kadar telbiyeyi dilinden eksik etmez.

Mekke'ye girdiğinde, Kâbe'nin bulunduğu Mescid-i Haram'a gider, Kâbe'yi görünce Tekbir getirir, „La ilahe illallah" der. Hacer-i Esved'in bulunduğu köşeye gider ve Hacer-i Esved'i karşısına alır. Ellerini kaldırarak Tekbir getirir, „La ilahe illallah" der ve bu şekilde onu selamlar. Mümkün ise bu taşı öper ve bu arada hamd eder, salât ve selam getirir. Sağdan tavafa başlar. Yani Kâbe'yi soluna alarak Kâbe'nin etrafında döner ve dönüşü yediye tamamlar. Yedi sefer Kâbe'nin etrafında dönmesi bir tavaf sayılır. İlk üçünü hızlıca yürür ve omuzlarını hareket ettirir. Diğerlerinde onu usulüne uygun bir şekilde selamlar. Sonra Mâkâm-ı İbrahim'de iki rekat namaz kılar. Bu tavafa „Kudüm tavafı" denir ve sünnet'tir. Sonra mescidden çıkıp Safa tepesine çıkar. Kâbe'ye döner, Tekbir ve tehlilini, salât ve sleamını getirir, ellerini kaldırarak dua eder. Sonra Safa'dan iner, Merve'ye doğru yürür. Yeşil direkler arasında koşar ve Merve'ye gider. Merve'de yine Kâbe'ye doğru döner; Safa tepesinde yaptığını burada aynen tekrar eder. Bu bir şavt sayılır. Safa ile Merve arasında bu hareketi yediye tamamlar ve

Merve'de bitirir.

Bundan sonra Mekke'de kalır. Nafile olarak Kâbe'yi istediği kadar tavaf eder. Zilhicce ayının yedinci gününde hacc imamı bir hutbe okur. Hutbesinde, yapılması gereken vazifeler hakkında hüccaca bilgi verir.

Zilhicce'nin sekizinci günü Mina'ya gidilir ve orada Arefe gününün sabahına kadar kalınır. Sonra Arafat'a müteveccihen yola çıkılır. Öğle vakti geldi mi imam, Arafat hutbesini okur, günün mana ve ehemmiyetini anlatır, halka o hususta bilgi verir. Arkasından bir ezan ve iki kametle o günün öğle namazı ile ikindi namazını bir arada kıldırır. Sonra vakfe başlar; Rahmet dağının yakınında ayakta durulur, Arafat'ın her tarafı vakfe yeridir. Burada kıbleye dönülür. Eller kaldırılarak hamd edilir, telbiye yapılır, salât ve selam getirilir, dualar yapılır.

Güneşin batışından sonra hareket edilerek Müzdelife'ye gelinir ve burada akşam namazı ile yatsı namazı, yatsı vaktinde bir arada kılınır ve Müzdelife'de yatılır.

Burada sabah namazı kılınıp vakfe yapıldıktan sonra Mina'ya gelinir; Mina'de akabe cemresi atılır; yani Müzdelife'den toplanan taşlarla şeytan taşlanır. Daha açığı Akabe'ye parmak uçlarıyla teker teker yedi taş atar. Sonra kurban kesme mahalline giderek orada kurbanını keser. Artık bundan sonra tıraş olur ve ihramdan çıkar ve elbiselerini giyer.

Sonra isterse o gün Mekke'ye gelerek Kâbe'yi tavaf

eder. Buna „Ziyaret tavafı“ denir. Asıl farz olan tavaf da budur. Tekrar Mina’ya gider, bayramın ikinci gününde öğleden sonra üç cemre taşlarını (yedişer olmak üzere yirmi bir taş) atar. Üçüncü gün de aynı işini aynı şekilde tekrar eder. Bütün atmış olduğu taşlar toplam olarak yetmiştir.

Sonra Mekke’ye gelir ve „Veda“ tavafını yapar, sonra Zemzem suyundan kana kana içer. Bundan sonra Kâbe’nin kapısına gelir ve eşiğini öper. Sonra alnını ve yanağını Esved taşı ile kapı arasında „Mültezem“ adı verilen yere kor, Kâbe’nin astarına sarılır, duasını yapar. Üzgün ve ağlar vaziyette arkasına doğru giderek mescidden çıkar. Burada artık hacc merasimi bitmiştir.

Kadın; bütün meselelerde erkek gibidir. O da aynı şeyleri yapacaktır. Ancak kadın, yüzünü açarsa da başını açamaz. Dikişsiz elbise giyinmez; kendi elbisesiyle dolaşır. Telbiyeyi yüksek sesle yapamaz. Sa’y ve tavafta hızlı yürümez. Erkeklerin bulunduğu sırada Hacer-i Esved’e yaklaşamaz. Kadın âdet görmeye başlarsa, guslederek hacca ait her şeyi yapar da tavafı yapamaz. Tavafı âdeti kesildikten ve yıkandıktan sonraya bırakır.

HACCIN KISIMLARI:

Çocuklar! Hacc üç şekilde yapılır:

1- Yalnız farz hacc veya yalnız umre (nafile) niyyetiyle ihrama girmiş olursa buna **„Hacc-ı İfrat“** denir ve hangisi için girmiş ise, onun usulüne göre hareket eder.

2- İkisine birden niyyet edip ihrama girmiş ise, sonuna

kadar hiç ihramdan çıkamaz. Bu şekilde yapılan hacca da **„Hacc-ı Kıran“** denir.

3- Önce umre için niyyet ederek ihrama girmiş ise, umreye ait vazifeleri yapar, tıraş olur ve ihramdan çıkar. Sonra arefe gününden bir gün önce takrar ihrama girer ve farz olan hacca ait hizmetleri yukarıda gördüğümüz gibi yapar. Bu şekilde yapılan hacca da **„Hacc-ı Temettü“** denir.

Haccın bu üç şekli arasında sevapça en fazla olanı **„Hacc-ı Kıran“**dır.

Bir de Medine'yi ziyaret meselesi vardır. Sevgili Peygamberimiz'in mübarek türbesi Medine'dedir. Efendimiz'in Kabr-i Şerif'inin bulunduğu yer, Efendimizi'in evi idi. Şimdi burası, Medine Mescidi'nin içindedir. Hacı efendi, ya bayramdan önce veya bayramdan sonra Medine'ye gider, sevgili Peygamberimiz'in kabrini ziyaret eder ve mümkün olursa, bu mescidde kırk vakit namaz kılar.

KÂBE NEDİR VE NASILDIR?

Kâbe, hali hazırdaki durumuyla bir binadır. **„Mescid-i Haram“** adı verilen caminin içinde bulunan bu bina, dört duvar ile bir tavandan ibarettir. Yüksekliği 16 metre, duvarının boyu ise yaklaşık olarak 10'ar metredir.

Bu binanın tarihi çok eskidir. Rivayete göre ilk şekli Adem babamız tarafından yapılmıştır. Asırların geçmesiyle yıkılmış, harap olmuş, yeri bile belirsiz hale gelmişti. Allah'ın emriyle Hz.

İbrahim (a.s.) ile oğlu İsmail (a.s.) bu binayı yeniden yapmışlardır. Yine o günden sonra, Kâbe, çeşitli tamirler geçirmiş ve nihayet bugünkü şeklini almıştır.

Kâbe'ye, Allah'ın evi manasında, **„Beytullah"** da denir. Allah, burada mı kalıyor? Hayır! O manada değil. Bu binaya Allah'ın evi denmesi, şerefli ve değerli bir bina olması manasınadır. Kâbe, gerçekten en şerefli bir binadır.

Dünyada ondan daha şerefli bir bina yoktur. Neden en şerefli olmasın? İnşası için emri veren Allah, planını târif eden Cebrail (a.s.), mimarı da peygamberlerdir. İşte bu özelliğine binaendir ki, yine Allah'ın emri ile Kâbe, bu ümmetin de kıblesi olmuş, namaz gibi bir ibadette her müslüman kendisine dönmüştür ve dönmektedir.

HACCIN TAŞIDIĞI FAYDA VE HİKMETLER:

Çocuklar! Buraya kadar hacc merasimini kısaca târif etmeye çalıştık. Şimdi de haccda ve hacc ibadetinde yapılanların, olup bitenlerin mana ve nüktelerini, fayda ve hikmetlerini anlatmaya çalışalım:

Çeşitli vesilelerle de ifade ettiğim gibi, mübarek dinimizin her emrinde faydalar, her hükmünde hikmetler vardır. Hikmetsiz, faydasız tek bir mesele gösterilemez. Hepsi bizim yararımızadır, maddî-manevî, dünyevî-uhrevî menfaatimizedir.

1- Hacc bir kongredir:

Hacc farizası, müslümanların bir ve beraber olmasında en kuvvetli bir sebeptir. Bu vesile ile, dünyanın dört bucağından gelen müslümanlar, bir araya gelir ve görüşürler, tanışır ve anlaşırlar, kaynaşır ve tek vücut haline gelirler. Artık; sen veya ben yok, biz varız; Irk falan yok, hepimiz müslümanız ve kardeşiz!..

Hacc merasimi, madde âlemine bakan yönüyle, bir kongredir, müslümanların yıllık kongresidir. Ve her hacı adayı, bu kongreye katılacak dir delegedir, geldiği bölgenin bir temsilcisidir. Dünyanın dört bucağından gelen delegeler, Kâbe etrafında toplanacak, geçmişin muhasebesini, geleceğin müzakeresini yapacaklardır. Geçen sene neler yapıldı, neler yapılmadı? Gelecek sene neler yapılacak? İşte bunlar bu kongrede dile getirilir. Müslümanlar, müslüman milletler birbirini tamamlar. Madde alış-verişi yapılır, fikir alış-verişi, ilim ve fen alış-verişi, teknik ve sanat alış-verişi yapılır... Ve bu arada:

İslam'ın zararına olan her durum ve plan gözden geçirilir, buna karşı alınacak tedbirler müzakere edilir.

Demek oluyor ki; hac farizası, yalnız ibadet olmakla kalmıyor, aynı zamanda bütün müslümanları, bütün mü'minleri topluyor, soy ve sopu ne olursa olsun; dili ve rengi ne olursa olsun, bir araya getiriyor, onları bir merkezde birleştirip kardeş yapıyor, bir vücut haline getiriyor. Bu hal her sene bir defa tekrarlanıyor.

Fakat, şurasını üzülerek ifade edeyim ki, çok mühim

olan ve hayatî önem taşıyan bu yön, bugün ihmal ediliyor, gereği gibi değerlendirilmiyor. Sadece ibadet yönü, mana âlemine bakan yönü yapılıyor ve gerisin geriye dönülüyor!..

Halbuki; Hacc Suresi'nin 28. ayetine baktığımız zaman haccın, insanların manfaatlerine hem de çeşitli yönlerden menfaatlerine olduğunu görürüz. Bu ayet-i celile'den haccın ilk gayesi, iki faydası anlatılır. Bunlardan biri, insanların çeşitli menfaatleri, diğeri de Zikrullah'tır, yani Allah'ı anlamaktır.

Günün belli saatlerindeki namaz vakitlerinde, günlük meselelerini müzakere eden müslümanlar, haftalık meselelerini de Cuma namazı vesilesiyle yaptıkları toplantıda görüşürler. Bilhassa hutbe buna göre hazırlanır. Daha büyük ve bütün bir Âlem-i İslam'ı, hatta bütün insanlığı ilgilendiren meselelere gelince; bu meseleler de, bütün İslam âleminin katılacağı yıllık büyük kongrede görüşülecektir.

Çocuklar! Görüldüğü üzere mübarek dinimizin her emri, bir araya getirici ve birleştiricidir. Bir araya gelmede fayda vardır, hatta zorunludur. Bunu kim inkâr edebilir? Gün geçtikçe toplanmanın, bir araya gelmenin önemi daha da kendini göstermektedir. Buna binaen, bir kimsenin çıkıp da „Artık bugün hacca gitmeye lüzum yoktur, onun zamanı geçmiştir, boşuna para harcamaktır!" demesi ne kadar yersiz, ne kadar cahilâne bir sözdür. Nasıl ki, her cemiyetin, her teşekkülün senelik toplantısı, yıllık kongresi oluyorsa ve bu bir zaruret ise, geniş bir teşekkül olan İslam

âleminin de elbette senelik toplantısı, yıllık kongresi olacaktır. Buna bir şey demeye kimsenin hak ve selahiyeti yoktur!

Burada bir noktaya daha işaret edelim: Bu kongre, her müslümana açık ise de müslüman olmayanlara açık değildir, onlara yasaktır. Hiç bir gayr-i müslim bu toplantıya katılamaz, hatta dinleyici olarak da katılamaz. Çünkü haram bölgesine, müslüman olmayanların girmesini Kur'an yasak etmiştir. Mekke'ye girmesi şöyle dursun, o civarda dolaşmasına bile müsaade edilmemiştir. Sebep ise, bu büyük toplantıda yapılan müzakere ve alınan kararlara düşman vâkıf olamasın, düşman İslam âleminin ve devletinin plan ve proğramını görmesin ve sezmesin!..

2- Hacc merasiminde herkes eşittir:

Dinimiz, eşitlik prensibine de çok önem vermiştir. Mal ve makam, boy ve pos gibi madde ve dünya planında insanlar arasında fark varsa da, insan olmak, kul olmak, hürriyet ve şerefe sahip olmak gibi mana planında ve Allah yanında bu yönden bir fark yoktur. Bu gibi hususlar dikkate alınmadan herkes müsavidir, eşittir.

İşte İslam'ın bu eşitlik prensibi, diğer ibadetlerde kendini gösterdiği gibi, hacc ibadetinde de açık bir şekilde kendini göstermektedir. Zengin-fakir, köylü-şehirli, âmir-memur, âlim-cahil, devlet reisi-halk herkes aynı biçimde, aynı kıyafette, kefeni andıran aynı elbiseyi giymiş, baş açık, ayak yalın, gözler aynı noktaya dönmüş, gönüller Allah'ın rızasına

bağlanmış, diller aynı şeyi konuşuyor, aynı hareketler birbirini takip ediyor; Mahşerden bir numune!..

3- İhrama girme:

Vaktiyle Arap kabileleri, topraklarını bölge bölge ayırırlar, sınırlar çizerler ve oraları yasak bölge ilân ederek yabancıların izinsiz girmelerine müsaade etmezlerdi.

İslam dini bu âdeti ibtal etti, hudutları yıktı. Yalnız „Beytullah" için sınır çizdi ve hudut tayin etti. O hududun çevrelediği toprakları yasak bölge kabul ve ilan etti. Bu yasak bölgelere girmek için bazı şartlar koydu ve hususî kıyafetler tanıdı. Artık dikişli elbise yok, baş açık, ayak yalın; Kötü duygulardan, hayvanî arzulardan eser kalmamış, nefisteki şehevî arzulara gem vurulmuş, insandaki kibir ve gurur kırılmıştır...

İşte bu suretle hacı efendi, riyazete girerek nefsini temizlemiş, ruhunu arındırmış oluyor ve Mevlâ'sının yasak bölgesine girmeğe müsaade almış bulunuyor.

4- Kâbe'yi tavaf:

Kâbe'yi tavaf etmek, onu selamlamaktır. Hacı efendi, Kâbe'nin etrafında yedi defa döner. Bu dönüş Kâbe'nin taşları, duvarları için değildir; Allah'ın emri içindir, Allah, emretmiş de onun içindir. Hacer-i Esved (siyah taş) de böyledir. Dinimiz taşlara, mezarlara saygı duymayı yasak etmiştir. Eğer Allah'ın emri, Kâbe'yi ve onun bir köşesindeki Esved taşını şereflendirmese idi; ne Kâbe'nin duvarlarının ne de köşesindeki esved taşın bir kıymeti olurdu. Nitekim Hz. Ömer (r.a.) bir gün Esved taşın karşısına geçerek şöyle demişti:

„Ey taş! Biliyorum sen alelâde bir taşsın, bir kara taşsın. Sende keramet yok. Fakat Peygamber seni öptüğü için ben de seni öpeceğim!“

Ayrıca, müslümanların Kâbe'yi tavaf etmeleri, meleklerin Arş-ı Âla'yı tavaf etmelerine benzetmektedir.

5- Safa ile Merve arasında gidip gelme:

Safa ile Merve arasında gidip gelmeyi dinimiz vacib saymıştır. Bu hareket, tarihî bir hadisenin hatırası olsa gerekir. Bu iki tepe arasında ilk koşan, ilk gidip gelen Hz. İbrahim (a.s.)'ın hanımı, İsmail (a.s.)'ın annesi Hacer olmuştur.

Hadise şöyle cereyan etmişti:

Hz. İbrahim eşi Hacer'le minicik oğlu İsmail'i Mekke'nin şimdiki bulunduğu yere götürüp koymuş ve geri dönmüştü. O zaman oralarda ne bir kimse ne de tek bir bina vardı. Orası çölün ortası idi. Su da gözükmüyordu. Hacer, yanlarındaki su bitince güneşin yakıcı sıcağı altında susuzluktan bunalan biricik oğluna su aramaya koyuldu. Bunun için Hacer validemiz, Safa tepesine çıkmış, oralarda su görememişti. Safa tepesinden inen Hacer validemiz, vadiyi koşa koşa geçerek Merve tepesine çıkmıştı. Bu tepeden de su belirtisi göremeyen anne, tekrar Safa tepesine çıkmıştı. Böylece bu iki tepe arasında defalarca gidip gelmişti. Her gidip geldikçe, Mevlâ'sına dua ediyor, kendisine su göstermesini, susuzluk sıkıntısından kurtarmasını niyaz ediyordu. Mevlâ'sı da duasını kabul buyurur ve oğlunun oturduğu yerden „Zemzem“ suyunu akıtır.

Hacı efendi de Rabb'ine ihtiyaçlarını arz edip, tam

bir ihlasla dua ederse ve „Ya Rabb'i! Hacer'in duasını kabul ettiğin gibi, benim duamı da kabul et!" diyerek Hacer'in iki tepe arasında yaptığı hareketi yaparsa, yani bu iki tepe arasında yedi defa gidip gelirse, her halde onun da duasının kabulü kuvvetle muhtemeldir.

6- Cemre taşlarını atma:

Mina'da Cemre taşlarını atmada da büyük hikmetler vardır. Bu hareket her şeyden önce, şer kaynağı olan şeytanı taşlamak, onu lânetlemek ve bu hususta Hz. İbrahim'e uymaktır. Şöyle ki:

Cenab-ı Hakk, Hz. İbrahim'e oğlu İsmail'i kurban etmesini emretmişti. İbrahim de Rabb'inin bu emrine uyarak İsmail'i kesmek üzere Mina'ya götürmüştü. Buna mani olmak için şeytan durmadan koşuyor, Hz. İbrahim'e vesvese veriyor ve şöyle diyordu: „Bu güzel oğlunu nasıl keseceksin? Buna nasıl elin gidecek? Sende babalık şefkati yok mu? Yazık olur bu çocuğa!.."

Hz. İbrahim, şeytanın bu sözüne kulak vermesi şöyle dursun, yerden aldığı bir avuç taşı şeytana doğru fırlatır ve onu lânetler. İşte çocuklar! Birinci taşlama yeri burasıdır.

Hz. İbrahim'den ümidini kesen şeytan, İsmail'in annesi Hacer'e koşar ve ona: „Yahu! Sen burada nasıl oturuyorsun? Babası İsmail'i kesmeye götürdü. Oğlun elden gidiyor! Kalk, durma git! Oğlunu kurtar! Sen nasıl annesin?" dediğinde, Hacer de yerden aldığı taşları şeytana doğru fırlatarak onu yanından kovar. İşte Hacer validenin şeytanı taşladığı yer, bugün bizim taş

attığımız ikinci cemre yeridir. Bundan sonra şeytan, İsmail'in yanına koşar ve ona:

„Bak! Nasıl da oynaya oynaya gidiyorsun? Senin ağlaman lazım! Baban seni kesmeye götürüyor; seni kesecektir! Bundan haberin var mı, biliyor musun? Senin baban delirmiş, kalbinde merhamet kalmamış! Bugüne kadar hiç bir baba evladını kesmemiştir!" diyerek babasına karşı gelmesini veya kaçıp kurtulmasını İsmail'e söylemişti. Fakat, İsmail (a.s.), şeytanın bu sözlerine asla kulak vermemiş, üstelik yerden aldığı taşları şeytana doğru atmıştır.

İşte İsmail (a.s.)'ın şeytana taş attığı yer, hacıların bugün şeytanı taşladıkları üçüncü cemre yeridir.

Demek oluyor ki, Mina'da üç ayrı yerde yetmiş taş atan hacı efendiler bu hareketleriyle ne yapmış oluyor? Hz. İbrahim, hanımı Hacer ve oğlu İsmal gibi, şeytanı taşlamış oluyorlar. Onlar gibi şeytanı düşman bilip onu lânetlemiş bulunuyorlar.

Cenab-ı Hakk cümlemizi, hacc vecibesini de yerine getiren ve onun fayda ve hikmetlerinden yararlanan kullarından eylesin! Amin!..

SONUÇ:

Çocuklar! Rabb'imizin lütuf ve inayetiyle İslam'ın beş şartını bitirdik. Yüce Mevlâ'mız kusur ve eksiklerimizi affeylesin! Şimdi, bu beş şartın taşıdığı mana ve hikmetlere, insan hayatındaki önemine derli-toplu bir şekilde işaretle sohbetimizi sona erdirmiş olacağız.

Mübarek dinimizin sayısız meseleleri, çeşitli emir ve yasakları vardır. Fakat bütün bunlar şu iki merkezde birleşir:

Yaratan'a tâzim (hürmet ve saygı), yaratılana şefkat ve merhamet!

İslam'ın hangi meselesini ele alırsanız alın, hangi konusunu incelerseniz inceleyin, mutlaka o mesele, bu iki noktadan birine girecektir: Ya Hâlik Teala'ya saygı mevzuuna girecek, ya da mahlûkata (yaratıklara) şefkat ve merhamet mevzuuna girecektir.

Şimdi bu açılan hareketle İslam'ın beş şartına bir göz atalım:

1- Kelime-i Şehadet:

„Kelime-i Şehadet" ne idi? Allah'ın var ve bir olduğunu, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in Allah'ın kulu ve Resulü bulunduğunu dil ile ikrar etmekten ibarettir. Bu ise, Allah Teala'yı vücud (varlık) ve vahdaniyyet (birlik) sıfatlarıyla zikretmektir. „Allah vardır ve birdir. O'nun eşi ve benzeri

yoktur. En büyük varlık O'nun varlığıdır, ulûhiyyet (ilâh olma) sıfatı O'nundur, O'ndan başka ilâh yoktur. Bütün yüksek sıfatlar ve güzel isimler O'nundur!" demektir ki, bu da, yaratan Yüce Mevlâ'mızı büyüklemek ve O'na saygı göstermekten başka bir şey değildir.

Demek oluyor ki, „Kelime-i Şehadet" genellikle, Yaratan'a tâzim etme esasına dayanmakta, O'na hürmet ve saygı duyma mevzuuna girmektedir.

2- Namaz:

Namaz da Yaratan'a tazim esasına dayanır ve o mevzuya girer. Hem namaz, Yaratan'a tâzim etmenin, O'na hürmet ve saygıda bulunmanın en açığı ve en büyüğüdür. Kul, namazında bakınız ne yapmış? Üstünü-başını temizlemiş, temiz ve güzel elbiselerini giyinmiş, namazgâhına gelerek Yaratan'ın huzuruna çıkmış, söz, fiil ve hareketleriyle Mevlâ'sına yönelmiştir. Dilinde O'nun zikri, kalbinde O'nun fikridir. Diliyle Yaratan'ın büyüklüğünü söylüyor, kalbiyle O'nun büyüklüğünü söylüyor, Bedeniyle de O'nun büyüklüğü karşısında divan duruyor, el bağlıyor, yine O'nun büyüklüğü karşısında eğiliyor, secdelere kapanıyor; Vücudunun en şerefli uzvu olan alnını bile yerlere koyuyor... İşte bütün bunlar, başından sonuna kadar Yaratan'a tâzimdir, O'nu büyüklemektir, O'na hürmet ve saygı göstermektir.

Demek oluyor ki, namaz da Yaratan'a tâzim mevzuuna giriyor ve bu merkeze dayanıyor.

3- Hacc:

Hacc farizasında hem Yaratan'a tâzim var, hem de

yaratıklara şefkat var. Geçen satırlarda gördük ki, hacc iki yönlü bir vazifedir:

Bir yönüyle insanlara şefkat ve merhamet gayesini güdüyor, diğer yönüyle de Yaratan'a tâzimi hedef olarak alıyor.

4- Oruç:

Oruçta da iki taraf birleşmektedir. Kul ne yapıyor? Bir taraftan günün belli saatlerinde yemesini, içmesini ve diğer arzularını terk ediyor. Bu, yalnız Yaratan'ın emrine uymanın, fermanına saygı duymanın bir ifadesidir. Diğer taraftan ne oluyor? Açlığı, açılan elem ve ızdırabını tadıyor; yoksulların, muhtaçların acıklı hallerini bizzat yaşayarak anlıyor, onlara acıyor, cömertlik duyguları coşuyor, dolayısıyle açların yardımına koşuyor, yoksullara, muhtaçlara şefkat ve merhamet ediyor. İşte bu yönüyle de oruç, yaratıklara şefkat ve merhamet esasına dayanmış oluyor.

Demek oluyor ki, oruçta İslam'ın iki temel esası yer almış bulunuyor.

5- Zekât:

Zekâta gelince: Bu ibadet, yaratıklara şefkat esasına dayanmaktadır. Zekât, zengin olan kimselerin, fakir-fukaranın yardımına koşmaları, onlara malî yardımda bulunmaları, ihtiyaçlarını gidermeleridir. Bu da yaratıklara şefkat etmenin, onlara merhamette bulunmanın bir ifadesidir.

Velhamdü lillahi Rabbi'lâlemin!..

NAMAZ SURELERİ

FATİHA SURESİ

Bismillahirrahmanirrahim

1-4. Hamd, âlemlerin Rabb'i, merhametli olan, merhamet eden ve din gününün sahibi olan Allah'a mahsustur. 5-7. (Allah'ım!) Ancak Sana kulluk eder ve yalnız Senden yardım dileriz. Bizi doğru yola, nimete erdirdiğin kimselerin, gazaba uğramaynların, sapmayanların yoluna eriştir.

FİL SURESİ

Bismillahirrahmanirrahim

1. Ey Muhammed! Kâbe'yi yıkmağa gelen fil sahiplerine Rabb'inin ne ettiğini görmedin mi? 2. Onların düzenlerini boşa çıkarmadı mı? 3-4. Onların üzerine, sert taşlar atan sürülerle kuşlar gönderdi. 5. Sonunda onları, yenilmiş ekin gibi yaptı.

KUREYŞ SURESİ

Bismillahirrahmanirrahim

1-2. Kureyş kabilesinin yaz ve kış yolculuklarında uzlaşması ve anlaşması sağlanmıştır. 3-4. Öyleyse kendilerini açken doyuran ve korku içindeyken güven veren bu Kâbe'nin Rabb'ine kulluk etsinler.

MÂUN SURESİ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ
أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ ۝١ فَذٰلِكَ الَّذِي يَدُعُّ الْيَتِيمَ ۝٢
وَلَا يَحُضُّ عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ۝٣ فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ۝٤ الَّذِينَ هُمْ
عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۝٥ الَّذِينَ هُمْ يُرَاؤُنَ ۝٦ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ۝٧

Bismillahirrahmanirrahim

1. Ey Muhammed! Dini yalan sayanı gördün mü? 2-3. Öksüzü kalkıştıran, yoksulu doyurmağa yanaşmayan kimse işte odur. 4. Vay o namaz kılanların haline ki: 5. Onlar kıldıkları namazdan gafildirler. 6. Onlar gösteriş yaparlar. 7. Onlar eğreti olarka basit şeyleri dahi vermezler.

KEVSER SURESİ

Bismillahirrahmanirrahim

1. Ey Muhammed! Doğrusu sana pek çok nimet vermişizdir. 2. Öyleyse Rabb'in için namaz kıl, kurban kes. 3. Doğrusu adı şanı ortadan kalkacak olan sana kin tutan kimsedir.

KÂFİRUN SURESİ

Bismillahirrahmanirrahim

1. Ey Muhammed! De ki: „Ey inkârcılar!" 2. „Ben sizin taptıklarınıza tapmam." 3. „Benim taptığıma da sizler tapmazsınız." 4. „Ben de sizin taptığınıza tapacak değilim." 5. „Benim taptığıma da sizler tapmıyorsunuz." 6. „Sizin dininiz size, benim dinim banadır."

NASR SURESİ

Bismillahirrahmanirrahim

1-3. Ey Muhammed! Allah'ın yardımı ve zafer günü gelip, insanların Allah'ın dinine akın akın girdiklerini görünce, Rabb'ini överek tesbih et; O'ndan bağışlanma dile, çünkü O, tevbeleri daima kabul edendir.

LEHEB SURESİ

Bismillahirrahmanirrahim

1. Ebu Leheb'in elleri kurusun, yok olsun! 2. Malı ve kazandığı kendisine fayda vermez. 3. Alevli ateşe yaslanacaktır. 4-5. Karısı da, boynunda bir ip olduğu halde ona odun taşıyacaktır.

İHLAS SURESİ

Bismillahirrahmanirrahim

1. Ey Muhammed! De ki: „O, Allah bir tektir!“ 2. Allah, her şeyden müstağini ve her şey O’na muhtaçtır. 3. O doğurmamış ve doğmamıştır. 4. Hiç bir şey O’na denk değildir.

FELAK SURESİ

Bismillahirrahmanirrahim

1-5. Ey Muhammed! De ki: „Hased ettiği zaman hasedçinin şerrinden, düğümlere nefes eden büyücülerin şerrinden, bastırdığı zaman karanlığın şerrinden, yaratıkların şerrinden, tan yerini ağartan Rabb’e sığınırım.“

NAS SURESİ

Bismillahirrahmanirrahim

1-6. Ey Muhammed! De ki: „İnsanlardan ve cinlerden ve insanların gönüllerine vesvese veren o sinsi vesvesecinin şerrinden, insanların tanrısı, insanların hükümranı ve insanların Rabb'i olan Allah'a sığınırım.“

Cemaleddin Hocaoğlu (Kaplan) Kimdir?

Cemaleddin Hocaoğlu, Anadolu sakinlerinden olup, Reşid ve Hatice'den doğmadır.

Doğum tarihi ve doğum yeri:

Erzurum vilayetine bağlı İspir kazası Dangis (yeni ismi Gündoğdu) köyünde dünyaya gelmiştir. Doğum tarihi miladî olarak 1926'dır. Rumî olarak ise 1342'dir. Hicrî tarih olarak da 1347'dir.

a) Tahsili:

Cemaleddin Hocaoğlu, Kur'an-ı Kerim'in hıfzını (yani hafızlığını); Sarf, Nahiv, Mantık ve Belağat gibi Ulum-i Arabiyye'yi; Usul-i Fıkıh, Usul-i Tefsir, Usul-i Hadis ve Usul-i Akaid gibi usul ilimlerini; Fıkıh, Tefsir, Hadis ve Kelam gibi füru' ilimlerini genelde babasından tahsil etmiştir.

Ayrıca Erzurum merkezindeki imamlığı sırasında, Erzurum müftüsü Merhum Sadık Efendi'nin okutmakta olduğu Molla Cami, Mantık, Muhtasar'ul-Meani ve Usul-i Fıkıh gibi derslerine katılmıştır.

b) İlk, Orta ve Lise tahsili:

Askerliğini yaptıktan sonra İlkokul, Ortaokul ve Lise tahsilini haricten vermek suretiyle, üç sene civarında

Erzurum Lisesi'nden mezun olmuştur.

c) Üniversite tahsili:

Yaş 36 olmuştu. Mezkûr mektepleri bitirdikten sonra bir de üniversite tahsili yapmak üzere Ankara İlahiyat Fakültesi'ne kaydolmuş, 40 yaşına yaklaşınca bu fakülteden mezun olmuştur.

d) Resmî ve gayrî resmî olarak yaptığı vazifeleri:

İmamlık, Vaazlık, Müfettişlik, Diyanet İşleri Personel Dairesi Başkanı, Diyanet İşleri Reis Muavinliği, Adana Müftülüğü, Türkiye Din Görevlileri Federasyon Azalığı, Avrupa Milli Görüş Teşkilatları Tebliğ ve İrşad ve Fetva Komsiyonu Başkanlığı, İslamî Cemiyet ve Cemaatler Birliği Umumî Reisliği, Anadolu Federe İslam Devleti Reisliği ve nihayet ***Hilâfet Devleti*** Reisliği, yani **„Emîr'ül-Mü'minîn ve Halîfet'ül-Müslimîn"** vazifelerine getirilmiştir. Bunlardan bir kısmında vazife müddetleri kısa olmuş ise de bir kısmında uzun olmuştur. Mesela müfettişlik gibi bazı vazifeler altı ay gibi kısa süreli olmuş, imamlık vazifesi 11 sene, müftülük vazifesi 15 sene sürmüş, İslamî Cemaatler Birliği Emirliği 10 sene olmuştur.

70 yıl sonra dibe-köşeye itilen, hor ve hakir görülen **Hilâfet Devleti**'ni cesaretle ihya ve ilan eden, **Emîr'ül-Mü'minîn ve Halîfet'ül-Müslimîn Cemaleddin Hocaoğlu (Kaplan) bin Reşid** uğruna mücadele verdiği Rabb'isine, 15 Zilhicce 1415'e tekabül eden (15 Mayıs 1995) Pazartesi günü saat 12.50'de Hilâfet bayrağı altında kavuşarak şehadet şerbetini içmiştir.

Bu vesileyle **Hilâfet Devleti**'nin Şûra üyeleri,

müslümanların bir saat bile Halife'siz kalması caiz olmadığından 16 Zilhicce 1415 (16.05.1995) günü bir toplantı yaparak, Hilâfet makamına Merhum Halife'mizin tavsiyesini de nazar-ı itibare alarak, Ulûm-i Arabiyye ve Ulûm-i Şer'iyye'yi babasının rahle-i tedrisatında tâlim ve tahsil yapan Muhammed Metin Müftüoğlu (Kaplan) Hoca'yı Halife olarak seçtiklerini ve bey'at etmiş olduklarını bütün bir dünyaya ilan ettiler.

ÇOCUKLARLA DİNİ SOHBETLER: I

CEMALETTİN KAPLAN

6. BASKI

Ekmek, su, hava insan için ne kadar mühim ise, namaz da en azından bir o kadar mühimdir. Başka ifade ile, bedenimizin ekmek, su ve havaya ne kadar ihtiyacı varsa, ruhumuzun da en az bir o kadar namaza ihtiyacı vardır. Bunun gibi, insan günde bir kaç defa yemek yemekten,su içmekten yoruluyor mu? Usanç duyuyor mu?
"Artık yeter!" diyor mu?

Hayır!

Neden?

Çünkü bir taraftan zevk alıyor, bir taraftan da mühim bir ihtiyacını gideriyor. Namaz da böyledir, hem günlük zevk kaynağı, hem de ruhî varlığın bir ihtiyacı!..